T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN EKONOMİSİ MASTER PROGRAMI

ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ VE ÖZEL AĞAÇLANDIRMALAR

(ÇAL ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN
Orman Mühendisi
Ahmet TOLUNAY

İstanbul
1987

İÇİNDEKİLER

0. GİRİS

1. LİTERATÜR ÖZETİ

2. ÇAL YÖRESİNDE ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ ve ÖZEL AĞAÇLANDIRMALAR

2.1 ARAŞTIRMA ALANININ TANITIMI

2.1.1. Fizyografik Tanıtımlar

2.1.2 Klimatik Tanıtımlar

2.1.3. Edafik Tanıtımlar

2.1.4. Biyotik Tanıtımlar

2.1.5. Demografik ve Sosyo-Ekonomik Tanıtımlar

2.2. ÇAL YÖRESİNDE ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ ve ÖZEL AĞAÇLANDIRMA UYGULAMALARI

2.2.1. Uygulamaların Başlangıcı, Tarihçesi ve Miktarı

2.2.2. Özel Ağaçlandırmaların Uygulama Şekilleri ve Prosedürü

3. MATERYAL ve METOD

3.1. MATERYAL

3.2. METOD

4. BULGULAR

4.1. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERİN AĞAÇLANDIRMA TALEBİNİN NEDENLERİNE AİT BULGULAR

4.2. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARDA AĞAÇLANDIRMA TEKNİĞİNE AİT BULGULAR

4.3. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARDA SİLVİKÜLTÜR TEKNİĞİNE AİT BULGULAR

4.4. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARIN KORUNMASINA AİT BULGULAR

4.5. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERCE AĞAÇLANDIRMA YAPILAN SAHALARDA EKOLOJİK FAKTÖRLER AÇISINDAN BULGULAR

4.6. AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERİN BİLGİLENDİRİLMESİ ve AYDINLATILMASI KONUSUNA AİT BULGULAR

4.7. AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERE TEŞVİK ve YARDIM KONUSUNA AİT BULGULAR

4.8. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERİN YAPTIĞI AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARININ MALİYETİNE AİT BULGULAR

4.9. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERE AİT ORMANLARDA FAYDALANMA AÇISINDAN BULGULAR

4.10. GERÇEK ve TÜZEL KİŞİLERCE YAPILAN AĞAÇLANDIRMALARDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLARA AİT BULGULAR

5. TARTIŞMA

5.1. ORMAN İŞLETMECİLİĞİ-ORMANCILIK İŞLETMECİLİĞİ AÇISINDAN ÇAL'IN TARTIŞILMASI

5.2. SOSYAL ORMANCILIK-ÖZEL ORMANCILIK-AGROFORESTRY KONULARINDA ÇAL'IN TARTIŞILMASI

5.3. ARAZİ KULLANIMI ve SINIFLAMASI AÇISINDAN ÇAL'IN TARTIŞILMASI

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. SONUÇ

6.2. ÖNERİLER

6.2.1. Çal Örneği İçin Öneriler

6.2.2. Çal Örneği'nin Türkiye Geneline Yaygınlaştırılması İçin Öneriler

LİTERATÜR

ÖZET

Türkiye'de orman alanlarında yapılan ormancılık üretimi istenilen verimi sağlayamamaktadır. Çünkü Türkiye orman varlığının vasıf ve dağılımı iyi değildir. Ormancılık üretiminin tam kapasite ile yapılabilmesi için ağaçlandırmaların artırılması ve mevcut ormanlarında iyileştirilmesi gereklidir.

Türkiye'de ağaçlandırmalarla orman varlığının arttırılması çalışmaları Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Bunun yanında ormancılık mevzuatı gereği gerçek ve tüzel kişilerinde ağaçlandırma çalışmalarına katılabileceği belirtilmektedir.

Türkiye'de 1982 yılına kadar gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırmalar ilgi çekici düzeyde olmamıştır. Fakat 1982 yılından sonra Denizli'nin Çal ilçesinde gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırma çalışmaları ilgi çekici düzeye ulaşmıştır. Çal yöresindeki kişilerin bu tür yönlenmeleri bu araştırmanın temel nedenini oluşturmuştur.

Araştırma literatür, doküman toplama ve alan araştırma çalışması olmak üzere üç aşamada yürütülmüştür. Alan araştırma çalışmaları Çal merkez, Aşağıseyit, Yukarıseyi, İsabey, Süller, Hançalar ve Selcen şeklindeki yerleşim birimlerinde yapılmıştır. Araştırmanın üç aşaması da tamamlandıktan sonra bulgular çıkarılmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler ormana ekonomik gözle bakmaktadır. Bu gaye ile de ağaçlandırma çalışmalarına katılmaktadırlar. Yöre insanının ormancılık ve ormancılık tekniği bilgisi yeterli değildir. Tesis edilen ormanların korunma sorunu vardır. Özel ormanlardan faydalanma düzenli değildir. Gerçek ve tüzel kişiler yaptıkları özel ağaçlandırma çalışmalarında zorluklara karşılaşabilmektedir.

Türkiye orman varlığının artırılmasında Çal örneği dikkate alınabilir. Orman Genel Müdürlüğü potansiyel ağaçlandırma alanlarını 60-70 yıl gibi bir sürede üretime sokabilecektir. Gerçek ve tüzel kişilerin yapacağı ağaçlandırmalar ile bu süre bir ölçüde kısaltılabilir.

ÖNSÖZ

"Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar" adlı bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Ekonomisi Yüksek Lisans Programı'nda master tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu tezi vererek üzerinde çalışmama olanak sağlayan değerli hocam Doç. Dr. A. Uçkun GERAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmaların esnasında Orman Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra teşkilatında görev yapan meslektaşlarımdan yakın ilgi ve yardım gördüm. Bu vesile ile yakın ilgi ve yardımlarını esirgemeyen tüm meslektaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Alan araştırmalarımı yapmak için gittiğim Çal yöresinde, gerek ilçe merkezindeki ve gerekse diğer yerleşim birimlerindeki yöneticiler ve halk, araştırmalarımı sürdürmemde büyük ölçüde yardımcı olmuştur. Özellikle alan araştırma objesi olarak seçilen Çal merkez, Aşağıseyit, Yukarıseyit, İsabey, Süller, Hançalar ve Selcen şeklindeki yerleşim birimlerindeki belediye başkanlarının, köy muhtarlarının, kooperatif başkanlarının ve yöre halkının yardımları hiçbir zaman yadsınamaz. Araştırmanın veri ve ölçümlerinin toplanmasında yardımcı olan bu kişilere teşekkür etmek bir görevidir.

Araştırmanın Türk Ormancılığına faydalı olmasını dilerim…

Trazlar, 2 Eylül 1987 Or. Müh. Ahmet TOLUNAY

0. GİRİŞ

Türkiye 20.199.296 mil/hektar orman alanına sahip bir ülkedir. Bu alan ülke genel alanıyla karşılaştırıldığında, Türkiye yüzölçümünün %26.21'inin ormanla kaplı olduğu ortaya çıkmaktadır. 1985 nüfus sayımına göre, ülke nüfusunun 51 milyon olduğu var sayılırsa, kişi başına 0,39 hektar orman alanının düştüğü hesaplanabilir.

Türkiye gelen orman alanının %43.85'i yani 8.856.457 hektarı normal kuruluşta, geri kalan orman alanı ise bozuk kuruluştadır. Diğer bir deyimle 20.2 milyon hektar orman alanının %56.152ini oluşturan 11.342.839 mil/hektar orman vasıfsız ve niteliksizdir. Türkiye orman alanının yarıdan fazlasını oluşturan bu bozuk orman alanlarında ormancılık üretimi yapılamamakta, üretim faktörleri atıl ve boş kapasitede yatmaktadır. Yapılan envanter ve araştırmalara göre bozuk orman alanlarının 7.5 milyon hektarı ağaçlandırma ile ormancılık üretimine sokulabilecektir (ANON, 1980).

Normal kuruluşta sayılan 8.856.457 hektar orman alanının, 6.176.899 hektarı verimli koru ormanı olup, Türkiye ormanlarının %30.57'sini oluşturmaktadır. Bu değer ayrıca Türkiye ormancılığının, ormancılık üretimini gerçekleştirdiği aktüel alandır. Diğer bir deyimle Türkiye'nin ormancılık üretimi genel orman alanının 1/3'ü kadar bir alan olan, verimli orman alanlarından yapılabilmektedir (DPT, Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ormancılık Özel İhtisas Komisyon Raporu, 1985). Normal kuruluşta gördüğümüz orman alanlarımızın 1.9 milyon hektarı da ağaçlandırmaya konu olabilmektedir.

Sonuç olarak orman rejimi içerisinde yer alan 13.2 milyon hektar orman alanı ağaçlandırma objesidir ve bu alanların yaklaşık 10 milyon hektarı fiziki bakımdan ağaçlandırılabilecek niteliktedir (ÜRGENÇ ve BOYDAK, 1985). Bunun yanında orman rejimi dışında yer alan ve zirai üretime söz konusu olmayan, yaklaşık 6 milyon hektar civarındaki ülke alanı da orman dışı ağaçlandırmalara söz konusu olabilmektedir (ÜRGENÇ ve BOYDAK, 1985). Ağaçlandırmalarla üretime sokulabilecek, boş ve atıl kapasitedeki bu alanlar Türkiye ekonomisi için bir kayıptır ve ülke refahı için bu alanların ağaçlandırma zorunluluğu vardır.

Türkiye ormanlarının gözetimi, denetimi ve işletmesi görevi tüzel kişiliğe haiz bir devlet kuruluşu olan Orman Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bu kuruluş ayrıca toplumun mal ve hizmet şeklindeki orman ürünlerine olan gereksinimini karşılamak görevini de üstlenmiştir. Orman alanlarının verimsizliği ve vasıfsızlığı, toplumun orman ürünlerine olan talebinin yeterince karşılanamaması neticesini doğurmaktadır. Orman Genel Müdürlüğü bu tür elverişsiz koşullar nedeniyle, üstlendiği görevlerini yapamamaktadır. Orman ürünlerine olan talep hızla artmakta ve bu talebin ileriki yıllarda da devam edeceği de belirtilmektedir.(İSPİRLİ VE ARKADAŞLARI–1985, ÇAKIR–1986) Ayrıca uzun dönemli bir araştırmaya göre de odun hammaddesi açığının 1995 yılında 14.5 milyon m ulaşacağı belirtilmektedir. (ANON, 1976)

Artan nüfusla orman ürünlerine olan talebin artması ve büyük bir arz-talep dengesizliğinin ortaya çıkması, ülke orman alanlarının toplumun orman ürünlerine olan gereksinimini karşılayamaz duruma düşmesi, zorunlu olarak ağaçlandırmalarla ülke orman alanlarının artırılması ve mevcutlarının iyileştirilmesi sorununu doğurmaktadır. Sorun bu açıdan bakıldığında ekonomik isteklerin ön planda olduğu gözlenmektedir. Fakat ormanların ülke için taşıdığı değerlerde (toplumsal kolektif hizmetler) gözden geçirilirse ağaçlandırma ve ormanların iyileştirme sorununun çerçevesi ve boyutunun ne kadar büyük olduğu

kavranabilir. Bu nedenle ağaçlandırma, ormanların iyileştirilmesi ve varlıklarının arttırılması konu su ulusal nitelikli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye ormanlarının iyileştirilmesi ve varlıklarının ağaçlandırma yoluyla artırılması çabaları uzun yıllardan beri sürmekte ve Cumhuriyet'ten önceki devirlere kadar da uzan maktadır. Fakat bu çabalar ve yapılan çalışmaları, topluca gözden geçirilirse ulaşılan sonucun istenildiği gibi olduğu söylenemez. Zira hala ülkede milyonlarca hektar ağaçlandırılacak alan vardır. Ve bu alanlarda ağaçlandırma çalışmaları yapılmamıştır. Bu sonuçları doğuran en önemli etmenler; Ülkenin içinde bulunduğu sosyal, siyasal ve ekonomik koşulların niteliği, yanlış ormancılık politikalarının izlenmesi ağaçlandırma çalışmalarının öneminin geç anlaşılmasıdır.

Son yıllarda ağaçlandırma ve ormanların iyileştirilmesi sorunun Türkiye ormancılığına ve özellikle ormancılık uygulamalarının gündemine gelen önemli bir konu olduğu gözlenmektedir. Ağaçlandırma ve ormanların iyileştirilmesi için yeni uygulama şekilleri ve teknikleri geliştirilmeye başlandığı ve bunların süratle eyleme doğru yönlendirildiği de yapılan uygulama ve çalışmalardan anlaşılmaktadır. Enerji ormanları ve baltalık yenileme çalışmalarının devreye sokulması; ağaçlandırma, mera ıslah ve silvikültür çalışmalarının taahhüt ve ihale usulü ile yapılması bu yeni uygulama şekilleri ve tekniklerin başlıcalarındandır. Ayrıca son yıllarda ülke orman varlığının ağaçlandırma yoluyla artırılması ve mevcutlarının iyileştirilmesi için yılda 300.000 hektar ağaçlandırma ve 1 milyar fidan üretiminin hedeflenmesi, ağaçlandırma sorununun ormancılık politikası açısından önem verildiğinin belirtisi olarak yorumlanabilir (KARADENİZ - 1986, ÖZKAHRAMAN - 1986).

Ağaçlandırma ve ormanların iyileştirilmesi için geliştirilen yeni uygulama şekilleri ve teknikleri içerisinde "Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği" konusu" da yer almaktadır. Bu konu ayrıca son birkaç yıldır çıkarılan kanun ve yönetmelikler çerçevesinde ormancılık mevzuatına girmiş, Türkiye Ormancılık politikası aracı olarak ta kullanılmaya başlanmıştır. (6831 Sayılı Orman Kanunun 1983 tarih ve 2896 sayılı kanUn1 değişiklikleri ve yine aynı kanunun 5.6.1986 tarih ve 3302 sayılı kanun ile 25.5.1987 tarih 3373 sayılı kanunlarla değişiklikleri).

Türkiye ormancılığının uygulama ve çalışmaları ile Türkiye Ormancılık mevzuatı tarihsel gelişim açısından göz den geçirilirse "Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği" ile bağ kuracak birçok olayın varlığı gözlenebilir. Konu ile bağ kuran bu olaylar "Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği" konusunun Türkiye ormancılığı için yeni bir hadise olmadığın koyabilir. Fakat Denizli ilinin Çal ilçesinde ortaya çıkan gelişmeler Türkiye ormancılığı ve ormancılık uygulamaları açısından yeni bir olaydır Bu sonuç zaman zaman Türkiye ormancılığının gündemine gelen ve üzerinde tartışma konusu yapılan "Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği" konusunu da yeni bir olay şekline sokmaktadır.

Türkiye genelinde ilgi uyandıran Çal yöresi ormancı lığının ortaya çıkmasındaki nedenler, çal yöresi halkının kendi mülkiyetindeki arazisini diğer üretim dallarına (tarım, mera ve yem bitkileri dolayısıyla hayvancılık) tahsis etmeyip ağaçlandırma yoluyla ormancılık üretiminde kullanmasının gerekçeleri bu araştırmanın başlıca nedenini oluştur muştur. Ayrıca Çal yöresi halkının ağaçlandırma ve orman işletmeciliği konusundaki sorunları, karşılaştıkları güçlükler, bu çalışmalarının yaygın için alınabilecek tedbirler ve halkın istemlerinin de araştırılmasına bu çalışmada yer verilmiştir. Başlangıçtan 1982 yılı sonu itibariyle Çal yöresindeki özel ağaçlandırma çalışmaları, belediye ve köy şeklindeki

kamu tüzel kişilerinin mülkiyetindeki araziler ile şahısların mülkiyetindeki araziler üzerinde yapılmıştır. 1982 yılından sonra ormancılık mevzuatındaki değişiklikler neticesi (6831 sayılı Orman Kanunun 1983 tarih 2896 sayılı yasa ile değişikliğe uğrayan 57 ve 63 maddeleri ayrıca, en son çıkan 5.6.1986 tarih 3302 sayılı kanun ile 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanunlar)ağaçlandırma yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere devlet ormanı açıklıkları ile hazine arazilerinde ağaçlandırma yapma imkânı getirilmiş bu uygulamalarında en tipik örnekleri yine Çal yöresin de ortaya çıkmıştır. 1982'den sonra ormancılık mevzuatının değişikliği neticesi yapılan bu uygulamalarda araştırma içerisine dahil edilmiş, bilhassa gerçek ve tüzel kişilerin devlet ormanı açıklıkları ile hazine arazilerinde özel ağaçlandırma yapmadaki amaçları, özel ağaçlandırmanın uygulama şekli ve prosedürü, ağaçlandırma yapmak amacıyla gerçek ve tüzel kişilere tevzii edilen arazilerin kontrol ve denetim mekanizmasının kurulup kurulmadığı, özel ağaçlandırmaların uygulama şekli ve prosedüründeki aksaklık ve pürüzlerin neler olduğu, bu aksaklık ve pürüzlerin giderilme çarelerinin neler olabileceği, Çal örneğin Türkiye geneline yaygınlaştırılması için nelere dikkat edileceği ve ne gibi önlemlerin alınması gerektiği de araştırma konuları içinde yer almıştır.

Araştırma literatür çalışmaları, doküman toplama çalışmaları ve alan araştırma çalışmaları olmak üzere birbirini tamamlayan üç aşamada yürütülmüştür. Literatür çalışmaları kitap, dergi, broşür vb. gibi yayınlarda; doküman toplama çalışmaları Ankara ve Çal yöresinde; alan araştırması ise Çal ilçesi ve ilçeye bağlı yerleşim birimlerinde (Çal Merkez, Aşağıseyit, Yukarıseyit, Isabey, Süller, Hançalar, Selcen) yapılmıştır.

Araştırma başlıca altı bölüm halinde işlenmiş bulunmaktadır.

Literatür Özeti bölümünde konu ile doğrudan ilgi yayınlardan. Taranan bilgiler verilmiş bu suretle kanunun bilimsel ve uygulamadaki durumu, önemi ve mahiyeti ortaya konulmuştur.

Çal yöresinde Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği bölümünde önce araştırma alanı tanıtılmış daha sonra başlangıçtan 1985 yılı sonu itibariyle gerçek ve tüzel kişilerce yapılan tüm ağaçlandırma çalışmalarının başlangıcı, tarihçesi ve miktarı verilmiştir. Yine bu bölümde "Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği" ile ilgili ormancılık mevzuatı imkânları açıklanmış, bu mevzuat imkânlarının Çal yöresindeki uygulama şekli ve prosedürünün nasıl yapıldığı belirtilmiştir.

Bulgular bölümünde gerçek ve tüzel kişilerin özel ağaçlandırma talebinin nedenlerine, ağaçlandırma tekniğine, silvikültür tekniğine, tesis edilen özel ormanların korunmasına, ağaçlandırılan sahaların ekolojik niteliklerine, özel ağaçlandırma çalışmasına yönelen gerçek ve tüzel kişilerin bilgilendirilmesi ve aydınlatılmasına, özel ağaçlandırmalara teşvik ve yardım konusuna, özel ağaçlandırmaların maliyetine, tesis edilen ormanlardan faydalanma şekline, gerçek ve tüzel kişilerin özel ağaçlandırma yaparken karşılaştıkları zorluklara ait bulgular verilmiştir.

Tartışma bölümünde Çal örneği orman işletmeciliği ve ormancılık isletmeciliği (!), terminolojik nitelendirmeler, arazi kullanma (land use) ve arazi kabiliyet sınıflaması (land capability classifacition), sosyal ormancılık-özel ormancılık-Agroforestry konularıyla irdelenmeye çalışılmıştır.

Sonuç ve Öneriler bölümünde Çal yöresi özel ağaçlandırmaları ve özel orman işletmeleri hakkında varılan sonuç açıklanmış, alınması gerekli önlemler öneriler halinde verilmiş, Çal örneğinin Türkiye ormancılığı açısından taşıdığı önem ve getirdiği sonuçlar belirtilerek, bunun Türkiye geneline yaygınlaştırılması için yapılabilecek işlemler belirtilmiştir.

1. LİTERATÜR ÖZETİ

Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği konusuyla doğrudan ilgili literatür aşağıdaki şekilde özetlenmiştir:

AKIN (1986) Özel ağaçlandırmaların Türkiye ormancılığının gündemine gelen önemli bir konu olduğunu; Özel ağaçlandırma çalışmalarına duyulan ilginin giderek arttığını; V. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda özel ağaçlandırmaların teşvik edileceği şekilde bir hükmün yer aldığını, Orman Genel Müdürlüğü'nün 1986 programında "Özel Sektörce yapılacak ağaçlandırmalarda özellikle akasya, ıhlamur, fıstıkçamı, kavak ve günlük türlerinin desteklenmesinin önem taşımaktadır." denildiğini; 6831 sayılı Orman Kanunun 2896 sayılı kanunla değiştirilen 57, 59, 63 ve 66. maddelerine göre yapılacak ağaçlandırmaları düzenleyen "Ağaçlandırma Yönetmeliği' 27.8.1984 tarihinde Resmi Gazetede yayınlandığını, bu yönetmelik çerçevesinde hakiki ve hükmü şahıslara devlet ormanı açıklıklarında, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde ve kendi arazilerinde ağaçlandırma imkanının yaratıldığını; bu ağaçlandırmalar için gerekli plan ve projenin tanzimi, fidan temini ve teknik yardım konularının Orman Genel Müdürlüğünce teşvik edilmesi ve desteklenmesinin sağlandığını; Özel ağaçlandırmalar konusunda en çarpıcı örneğin Denizli'nin Çal ilçesindeki ağaçlandırmalar olduğunu, Çal İlçesindeki ağaçlandırma hadisesinin değişik yönlerle araştırılması gerektiğini; Çal örneğinin Türkiye geneline yaygınlaştırılması için Orman Genel Müdürlüğü'nün 5.11.1985 tarihinde 3965 sayılı tamimle Orman Bölge Müdürlüklerine 1986 yılından itibaren en az bir proje bazında özel ağaçlandırma uygulamalarına geçilmesi talimatının verildiğini ifade etmektedir.

AYANOĞLU (1987) Orman Kanunun 57. maddesi ile orman içi açıklıklarında ağaçlandırma yapmak isteyenlere bazı imkanların verildiğini (Madde 57/III devlet ormanı açıklıklarını ağaçlandıranların buralarda meydana gelecek ormanları işletme hakkına sahip olacaklarını, bu tür yerlere özel orman statüsünün uygulanacağını, toprak mülkiyetinin ise hazinede kalacağını, bu durumda arazi mülkiyetinin hazineye ağaçların mülkiyetinin ise ağaçlandırana ait olacağını; bu durumun Medeni kanunun 655/II maddesine ve Eşya Hukukunun temel kurallarına aykırı olduğunu; Medeni Kanuna göre ağaçların toprağın tamamlayıcı parçası ve toprağın kaderine bağlı olduğu şeklinde sonuçların çıktığını, ağaçların topraktan bağımsız olarak ayni hak konusu olamayacağını, Arazi Kanunnamesi zamanında Medeni Kanundaki bu hükümlerin mevcut olmadığını ve toprağın başkasına, ağaçların başkasına ait olabildiğini, Medeni Kanunun kabulü ile bu imkanların ortadan kalktığını, bu durumda sadece ağaçlandıran kişi lehine faydalanma hakkı kurulmasının düşünülebileceğini, ancak ormanlardan faydalanmanın ormanı işletmekle mümkün olduğunu, anayasamıza göre devlet ormanlarının devletçe işleteceği şeklinde hükümler bulunduğundan bu yolun tutarsız olduğunu; ormanların girişimciye açılması yönündeki çalışmaların ormancılığın temel prensiplerinin zedelemeden de yapılabileceğini, gelişmiş ülkelerin orman mevzuatlarında bu tür talepleri karşılayacak ve toplumu bu açıdan rahatlatacak mekanizmaların var olduğunu belirtmektedir.

DİNÇAY (1985) ormansızlaşmanın beraberinde bir çok sorun getirdiğini (havanın ve suların kirlenmesi, çevre sorunlarının artması, toprak erozyonu, orman ürünlerine olan talebin karşılanamaması vb.), Türkiye için bu sorunların çözümünün ve orman varlığının artırılması yolunun, özel orman yetiştirmeyi ve özel ağaçlandırmaları teşvik olduğunu belirtmekte ve Çal örneğini vermektedir.

ERASLAN (1982) Orman işletmesinin tanımı: Ormanların korunması, çoğaltılması, bakımı, onarımı, orman ürünlerinin hasat edilmesi, alıcıya ve tüketiciye sunularak satılması, ayrıca ormanların diğer fonksiyonlarından (hidrolojik, erozyonu önleme, klimatik, toplum sağlığı, doğayı koruma, estetik, rekreasyon, ulusal savunma ve bilimsel fonksiyonlarından) toplumun yararlandırılması gibi çalışmaların yapıldığı, sınırları belli, sahibi belli, amaçları belli, yeter büyüklükte ormanı olan, belirli planlarla yönetilen bir işletme ünitesidir şeklinde yapmakta; orman mülkünün büyüklüğünün orman işletmesinin büyüklüğüne etki ettiğini devlet ormanlarının ve devlet orman işletmelerinin geniş alanlar kaplayan kompleksler olduğunu, buna karşılık özel orman mülklerinin küçük alanlara sahip, (2.20 ha) cüce işletmeler şeklinde görüldüğünü; orman işletmelerinin amaçlarının saptanması hususunda Orman Kanunu hükümlerinin bulunduğunu, tüzel kişiliği olan kamu kuruluşlarının ormanlarının amaçlarının saptanması yetkisinin 6831 sayılı Orman Kanunun 48. maddesine göre devletin gözetim ve denetimi altında olmak üzere bu orman sahiplerine, özel kişilere ait ormanların amaçlarının saptanması yetkisi ise aynı kanunun 55. maddesi gereğince yine devletin gözetim ve denetimi altında olmak üzere sahiplerine bırakıldığını belirtmektedir.

FIRAT (1971) Orman işletmesini: Ormana ve ürünlerine olan ihtiyacı doğrudan doğruya ve dolayısıyla devamlı şekilde karşılamak amacı ile, hudutları belli ormanlarda üretim faaliyetinde bulunan iktisadi ünitedir şeklinde tanımını yapıyor; Türkiye orman işletmeciliğinin genelde devlet işletmeciliği olarak geniş alanlarda yapıldığını, özel ve tüzel kişilere ait orman işletmelerinin saha itibariyle daha küçük olduklarını ve bu işletmelerin genellikle mülk sahibinin diğer iktisadi işletmeleriyle münasebet halinde olduğunu; orman işletmelerinin özellikleri açısından da orman işletmelerinin tek ve baş gayesinin para kazanmak olamayacağını, ormanların sosyal ve kültürel faydalarını sağlayabilmek için onun devamlılığının gerektiğini, bugüne ve yarına ait görevlerinin ancak bu suretle görülebileceğini, bu niteliğinin amme işletmesi olmak özelliğini de kazandırdığını; Özel teşebbüsün ise karlılık prensibinden hareketle ormanda ağaç servetini azaltıp fazla, kesim yapmak isteyeceğini; ormanların işletilmesinde Devlet murakabasının bulunması ve Devlet Ormanlarının Devlet eliyle işletilmesinin esas alınması gerektiğini, bunun nedenlerinin devlet orman işletmelerinin devamlılık prensibinin icaplarına daha iyi uyabileceğini; Türkiye Ormanlarının işletilmesinde özel teşebbüsün kazanç isteklerine uyulduğu anlarda orman tahribine yol açan örneklerin kendisini gösterdiğini, Türkiye ormancılık tarihinde devlete ait ormanların özel kişi veya müesseseler tarafından işletilmesinin denendiğini ve kötü sonuçlar verdiğini bu gibi işletmelerin devlet murakabasına tabi tutulmalarına rağmen ormanların çok zarar gördüğünü, ancak devlet işletmeleriyle ormanların devamlılığının korunabildiğini; özel ve tüzel kişilere ait ormanların denetiminin ülke menfaatleri için gerekli olduğunu, dünya genelinde özel ormanların işletilmesinde genel olarak amme menfaatinin tercih edildiğini, Türkiye Ormancılık mevzuatının da bu özelliklere göre yönlendiğini; dünya genelinde özel ve tüzel kişilerin orman kurma çabaları içinde olduğunu ve devletin bu teşebbüsleri destek ve yardımlarla teşvik ettiğini, özel teşebbüsün bilhassa hızlı büyüyen ve kısa idare süreleriyle ürün veren ağaç türlerine rağbet ettiğini; Fransa'nın güneybatı bölgesinde 800 bin hektarlık sahil çamı ormanının yetiştirilmesini özel teşebbüsün realize ederek Chambrelent adında bir mühendisin yaptığı bir çalışma ile 1855—1875 yılları arasında 20 yıl gibi bir sürede ağaçlandırıldığını ve bu suretle tamamen çıplak ve verimsiz bir saha olmaktan kurtarıldığını;

Orman Genel Müdürlüğü'nün Güney Anadolu'da Tarsus Karabucak bataklığını kurutarak Güresin ve daha sonra Adsız okaliptüs ormanlarını yetiştirmek suretiyle verdiği güzel örnekten faydalanan civardaki bazı arazi sahiplerinin okaliptüs meşcereleri yetiştirdiklerini; bu münasebetle orman varlığının artırılması ve orman topraklarının ağaçlandırılması için özel teşebbüsü teşvik etmek ve başarısını sağlamak, devletçe yürütülecek ormancılık politikalarının içindedir seklinde getirmektedir.

GÜMÜŞTOP (1985)Çal Özel Ağaçlandırmaları hakkında hazırladığı raporda Çal ilçesi ve ilçeye bağlı yerleşim birimlerinden ağaçlandırma amacıyla müracaat eden köy tüzel kişiliği, kooperatif ve şahıslara Orman Kanunun l7/III maddesince saha verildiğini, 1982 yılına kadar yapılan ağaçlandırma çalışmalarının 1016 hektar olduğunu, bu sahaların bir kısmında bakım yapıldığını ve ara hasılatın alınmakta olduğunu; Çal ilçesi ve ilçeye bağlı yerleşim birimlerinde yakıt probleminin bulunmadığını belirtmektedir.

GÜNEL (1986) Ormancılık politikasının uygulanmasında çeşitli fonksiyonları ile ormanların topluma ait olduğunu ve buna bağlı olarak devlet eliyle işletmesinin gerçekçi bir politika olacağını, yürürlükteki ormancılık yasasının da bu anlayış içerisinde şekillendiğini; ayrıca ormancılık rejiminde özel ve tüzel kişilere ait ormancılığı da yer verildiğini, özel sektör eliyle orman yetiştirme konusunda bazı teşvik tedbirlerinin getirildiğini, orman işletmeciliğinin çok yüksek kapital istemesi, buna karşılık ürünün uzun yıllar sonra elde edilebilmesi ve diğer nedenlerle orman yetiştirmenin özel sektör için çekici olmadığını, Avrupa ülkelerinde görülen özel ormanların 200-300 yıl, bazen daha eskilere dayalı aile işletmeciliğinin günümüze kadar intikal eden uzantıları olduğuna değinmektedir.

İSTANBULLU (1978) Türkiye'de devletten başkasına ait ormanların idare ve işletilmesi üzerine yaptığı araştırmalarda insanların doğal ihtiyaçları ve sosyal yapılarının bir gereği olarak tarihin ilk devirlerinden beri ormanla ilgilendiğini ve bunun insanlık tarihinin başlangıcından itibaren günümüze kadar geldiğini; ilk zamanlarda ormanların kollektif mülk olarak görü1düğünü, nüfusun artması, orman ürünlerine duyulan ihtiyacın çoğalması ve çeşitlenmesiyle ormanların kollektif mülk olarak kullanımının kalktığını; Mülkiyet ve mülkiyet rejiminin geçirdiği aşamalarla bu gün ulaşılabilen dünya ormanlarında üç mülkiyet rejiminin görüldüğünü, bunların oranlarıyla % 64'ünün devlet ormanları, %12'sinin umuma mahsus ormanlar ve %24'ününde hususi ormanlar olarak görüldüğünü; dünya memleketlerinin orman mülkiyet şekillerinin güttükleri ana politik sistemlerine bağlı olarak farklı nispetlerde bulunduğunu; mülkiyet nevilerine göre devlet ormanlarının büyük alanlara sahip olduklarını, hektardaki ağaç servetlerinin yüksek olduğunu, umuma mahsus ve özel ormanların küçük alanlarda olduğunu, hektardaki ağaç servetlerinin, düşük olduğunu, baltalık işletme şeklinin yaygın olduğunu, verimlerinin ise düşük olduğunu belirtmekte; Türkiye ormanlarının mülkiyet itibariyle geçirdiği aşamalar konusunda da: Türklerin toprak mülkiyeti mevzuunda İslam Hukuku'nun etkisinde kaldığını, Osmanlı Devletinin kuruluşuyla arazi rejiminin gelişmeye başladığını, arazinin miri mahiyette bulunduğunu (kamu mülkiyeti hazineye ait) tarım ve otlatma maksadıyla kullanılan arazilere önem verildiğini, ormanlarla ilgilenmenin geç başladığını, Osmanlı devrinde ilk defa Tophane ve Tersane ihtiyaçlarının karşılamak maksadı ile ormanlarla ilgilenildiğini, böylece tersane ve tophane ormanlarının ortaya çıktığını, devlet ricalinin avlanması maksadı ile av konusu olarak ormanların ayrıldığını, bunların yanı sıra miri koru ve havas'ı hümayun korusu olarak adlandırılan mülk nevininde doğduğunu, bazı ormanların şahısların uhdesinde bulunduğunu, bunların bazen ziraat arazisi veya orman olarak faydalanmak üzere şahıslara verildiğini, bazı kimselerin tasarruflarında bulunan araziler üzerinde ağaç yetiştirdiklerini, ayrıca bu dönemde köylere tahsis edilmiş ormanlar ve İslam şeriatına göre vakfedilmiş ormanların bulunduğunu,

Tanzimat ilanına takiben (1839) çıkarılan Arazi Kanunu (1858) ile arazi rejiminin düzenlenmesi neticesinde orman mülkünün özel kişilerin uhdesinde bulunan ormanlar, vakıf ormanları, köy ve kasabalara ait ormanlar ve cibal'i mubaha'daki ormanlar olarak dört şekilde mütalâ edildiğini, 1870 yılında çıkan ilk orman kanunu olan Orman Nizamnamesi ile de orman mülkünün devlete ait ormanlar, vakıf ormanları, köylere ve kasabalara ait ormanlar olarak belirlendiğini, Cumhuriyet devrin de çıkarılan Medeni Kanunla mülk arazi üzerindeki ormanlarla miri arazi üzerinde olup eşhas uhdesinde bulunan ormanların ferdi mülkiyete konu olduğunu ve özel orman mülkiyeti halini aldığını, 1937 tarih 3116 sayı ile çıkan Orman Kanununun ormanları devlet, umuma mahsus, vakıf ve hususi ormanlar olmak üzere ayırdığını, kanunun özel mülkiyette bulunan ormanlar için kısıtlayıcı ve istimlakâ yönelik hükümleri getirdiğini, 3116 sayılı Orman Kanunundan sonra 1945 yılında çıkarılan 4785 sayılı kanunun ekstrem bir devletçilik prensibi güderek devletten başkasına ait ormanları devletleştirmek istediğini, 1950 tarih 5653 sayılı kanun ile de orman mülkiyetinin devlet ormanları, köy ve belediye gibi tüzel kişilere ait ormanlar ve özel ormanlar olmak üzere üç şekilde tasnif edildiğini, aynı yıl çıkarılan 5658 sayılı kanunla devletleştirilen ormanların sahiplerine iade edildiklerini, halende yürürlükte olan 1956 tarih ve 6831 sayılı kanunun ormanları 5653 sayılı kanun gibi üç mülkiyet grubuna ayırdığını; 1961 yılı sonu itibariyle devletten başkasına ait ormanların (hükmi şahsiyete haiz amme müesseselerine ait ormanlar ile hususi ormanlar) 71 adet olduğunu ve 14082,5 ha gibi bir sahayı kapsadığını, bu ormanların coğrafi yayılış itibariyle Marmara, Karadeniz ve Batı Anadolu bölgelerinde toplandığını, devlet ormanlarına nazaran çok küçük işletme üniteleri olarak gözüktüğü, baltalık karakteri taşıdıklarını; ağaç servetleri ile artım ve verimlerinin devlet ormanlarına nazaran yüksek olduğunu belirterek; devletten başkasına ait ormanların idare ve işletilmesi hususundaki teklif ve önerilerini: Türkiye orman varlığının az olduğu, bu varlığa karşı duyulan ihtiyaçların karşılanması için orman varlığını artırma gayretlerine her türlü mülk nevinin katılması gerektiğini, mülkiyet rejimi bakımından ormancılık politikasında istikrar sağlanması ve mülkiyet problemlerinin halli için ormanların tahdit ve kadastro işlemlerinin süratle yapılmasını, orman kanunun hükmi şahsiyete haiz ve bilhassa hususi ormanlara yönelik denetim, teşvik ve yardım hükümlerinin iyileştirilmesini, öncelikle amerajman planlarının ve önemli teşvik yardımlarının parasız yapılmasını, hususi orman sahiplerini temsil edecek organizasyonların kurulmasını, yeniden orman yetiştireceklere arazi temini hususunda 6831 sayılı orman Kanunun 63. maddesinin uygulama engellerinin ortadan kaldırılmasını, kredi yardımının belli ağaç türlerine değil tüm ağaç türlerine şamil olacak şekilde düzenlenmesini, karşılıksız hibe ve yardımların sağlanmasını, devletten başkasına ait ormanların sahiplerine teknik personel ve teknik bilgi yardımının yapılmasını, yayın ve eğitim tedbirleriyle de bilgi ve görgülerinin artırılmasını, orman devlet yardımı, düşük faizli krediler ve vergi muafiyetinin getirilmesini, devletten başkasına ait ormanların sahiplerinin katılacağı sergiler ve müsabakaların düzenlenmesi ve ormancılık faaliyetlerinde başarı gösterenlere orman idaresi tarafından takdirname ve nakdi mükafat verilmesi şeklinde özetlenmektedir.

MİRABOĞLU (1983) işletme ve işletmecilik kavramlarından hareket ederek, ormancılık alanında işletmeciliğin ne olduğunu ve nasıl olabileceğini literatür bilgileri ışığında irdelemekte ve bunların kritiğini yaparak Dieterich'in orman işletmesi ve ormancılık işletmesi şeklindeki ayırımını vermekte; Dieterich'in "Orman İşletmesi" tanımını kesim, bölmeden çıkarma, odun çeşitlerine ayırma, değerlendirme işleri gibi kendi başlarına olmayan; muhafaza ormanı, tıraşlama, seçme işletmesi gibi doğrudan insan ihtiyaçlarını karşılamayı değil, teknik bir işlemi ve onun sonucunu amaçlayan, insan ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan fakat devamlı hasılat almaya imkan vermeyen orman kısımlarının oluşturduğu amaçlı işletmeler, bir ziraat işletmesinin tâli kısmını teşkil eden ve onun sevk ve idaresi altında yürütülen işletmedir şeklinde yaptığını, "Ormancılık İşletmesi' nin tanımını da

çeşitli teknik faaliyetlerin bir arada sürdürüldüğü, insan ihtiyaçlarının karşılanmasını amaçlamış, süreklilik prensibine uygun ve tam bir birim halinde bir baştan yönetilen işletmelerdir şeklinde yapmakta olduğunu ifade ediyor; bu tanımlar karşısında Devlet Orman işletmelerinin elli-yüz bin hektar, hale göre daha geniş sahaları olan, ona göre çeşitli tesisleri bulunan, içinde çok değişik ekonomik faaliyetler ahenkli bir şekilde yürütülen, maddesel ve maddesel olmayan türden pek çok ihtiyaçları karşılamayı amaçlamış, süreklilik prensibini esas kabul etmiş ve tüm faaliyetleri İşletme Müdürlüğünün yönetiminde yürütülen işletmeler olup, bu bakımdan ormancılık işletmesi karakterinde olduğunu belirtiyor; İşletmelerin mülkiyet şekli, yerine getirmekle yükümlü oldukları fonksiyonların çeşitliliği ve bu çeşitlerin mahiyetleri, işletme amaçları, üretim sürecinin uzunluğu, işletmenin ortalama büyüklüğü, doğaya açık olup olmayışı, karşı karşıya bulunduğu risk derecesi, kapital ve hasılatın ayrı veya bir arada oluşması ekonomik unsurların ölçülmesindeki duyarlılık derecesi gibi hususların işletmelerin özelliklerini ortaya koyan şartlar olduğunu ifade ediyor; ormancılık(!) işletmesinin özelliklerinin kuruluş yeri (geniş ve engebeli alanlar, doğaya aç arazi işletmesi, karşılaşılabilinen riskler vs.) fonksiyonel (üretimin hem mal hem de hizmet şeklinde olması, gelecek kuşaklarında ihtiyaçlarının karşılanma zorunluluğu, karlılık prensibinin ön planda tutulmaması), faaliyetlerine ilişkin (üretim ve idare sürelerinin uzunluğu ve bu nedenle uygulama sonuçları hatalarının kendisini çok geç göstermesi, kapitalin kolaylıkla başka alanlara aktarılmaması, çeşitli niteliklerde ürünlerin üretilebilmesi), ekonomik unsur yönünden (kapital yoğun işletme olması, kapital ve ürünün ayırma güçlüğü, verim ve rantabilitenin diğer işletmelere nazaran düşüklüğü) özellikler taşıdığına değiniyor; karlılık ve idare süresi açısından ormancılık işletmesinin özel sektör işletmeciliğine uygun düşmediğini, özel sektörün yüksek kar etmeyi arzuladığını ve bunu en kısa zamanda gerçekleştirme arzusunda olacağını ve ormancılık üretimi gereği üretim için gerekli idare sürelerini sabredemeyeceğini, ormanı sömüreceğini, gelecek kuşaklara aktarılmasını engelleyeceğini, ancak kavak, okaliptüs ve hızlı gelişen türlerin dikilmesi halinde veya ince çaplı odun elde edilmesi amaçlanan durumlarda özel sektörün girişimlerinin konu olabileceğini ifade ediyor; orman işletmesinin mülkiyet şeklinin, işletmenin amacı ve görevi üzerinde etkileyici olduğunu, devlet mülkiyeti altındaki ormancılık işletmelerinde asli amacın toplumun bu günkü ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak olduğunu, karlılık prensibine yer verilmediğini, koru işletme şeklinin uygulandığını, uzun idare sürelerinin kullanıldığını, ormanların korunmasında daha duyarlı davranıldığını, düzenli ve planlı işletmecilikten ödün verilmediğini, ağaç servetlerinin yüksek olduğunu, buna karşılık işletme idaresinin inisiyatifinin kısıtlı olabileceğini, yetkilerin bölünebildiğini, değişik şartlara uyma esnekliğinin ve hızının kısıtlı olduğunu, ağır çalıştığını, genel masrafların yüksek olduğunu, rasyonel bir çalışma temposunun uygulanamadığını; kamu kuruluşlarına ait (köy, belediye, vakıf vs.) orman işletmelerinde kuruluşun odun maddesine olan ihtiyacın karşılanmasının esas olduğunu, sağlanan hasılatın kuruluş gelirinin önemli bir bölümünü oluşturduğunu, teknik çalışma ve hasılat düzeylerinin genellikle iyi olduğunu, devletin teknik açıdan kontrolünde ve çok kere teknik işlerin ve ağaçlandırmaların bitişik veya yakınındaki Devlet Ormancılık İşletmesince yapıldığını, o bakımdan devamlılık ve planlılığın temin edildiğini belirtiyor; Özel mülkiyet altındaki ormanların ikiye ayrıldığını; bunun birincisinin şahıs veya şirket işletmesi şeklindeki büyük özel orman işletmeleri olduğunu, kar amacı güttüklerini, devamlılık prensibine uymaları ve kollektif hizmetleri de amaç edinmelerinin kayıt altına alındığını, bir orman ürünü işleyen sanayi kuruluşlarıyla entegre olduklarını, bu nedenle süreklilik prensibine uyduklarını, teknik çalışmayı ve rasyonlizasyon tedbirlerine yer verdiklerini, devlet ormancılık işletmelerinden daha teknik bir işletmeciliği uyguladıklarını, hektar başına verimlerinin yüksek olduğunu vurguluyor, Orta Avrupa ve İskandinav ülkelerinde devlet orman işletmelerinden daha yüksek verim sağlayan özel orman işletmelerinin mevcut olduğunu, ancak Avrupa'ya has bu hükümlerin, geri kalmış ve

gelişmekte olan ülkeleri de içine alacak şekilde genelleştirilemeyeceğini, buralardaki işletmelerin içinde bulundukları sosyal, teknik, ekonomik şartlar ve devletin bunlar üzerindeki fiili kontrolünün yetersiz olduğunu, planlı ve sürekli bir işletmecilik uygulamalarına elvermeyeceğini, ormanların bozulması ve yok olması şeklinde sonuçların ortaya çıkabileceğini belirtmekte; özel mülkiyet altındaki orman işletmelerinin ikinci grubunun küçük köylü işletmeleri olduğunu, tarım işletmelerinin içinde mütala edildiğini, esas itibariyle yakacak, kullanacak odun ve tali odun üretimi amacıyla işletildiğini, alanlarının küçük olduğunu, tek başlarına bir ormancılık işletmesi(!) olamayacaklarını, bir plana göre işletilmediğini, ağaç serveti bakımından zayıf olduklarını, hasılatlarının düşük olduğunu, bu işletmelerin bir kısmının kooperatifler şeklinde örgütlendiklerini, bu takdirde rasyonilizasyon tedbirlerinin alınabileceğini, teknik uygulamalara yer verileceğini ve komşu orman işletmelerindekine benzer bir işletme yardım ve örgütleme sisteminin uygulanabileceğini ifade etmektedir.

V. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ORMANCILIK ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU (1985), Gerek devlet gerekse özel teşebbüs eliyle kurulacak olan orman ürünleri sanayi planlanır ve teşvik belgesi verilirken, belli bir alanı ağaçlandırmak suretiyle, diğer birçok memlekette başarılı örnekleri görüldüğü gibi bilfiil hammadde üretimine katkıda bulunmasının istenilebileceğini, bu hususun üretimi artırmada büyük fayda sağlayacağını; İzmit Selüloz ve Kağıt Sanayi'nin kurulduğu yıllarda bu müessesenin fidanlık tesis ettiğini ve kavak plantasyonları kurduğunu, ancak bilahare aynı müessesenin birinci sınıf tomruk niteliğindeki göknar ve ladini daha ucuz bedelle kağıt odunu olarak kullanmak üzere tahsis fiyatı ile Orman Genel Müdürlüğü'nden çok düşük fiyatla aldığı, kendi kavak üretimini daha yüksek fiyatla serbest piyasaya satma yoluna gittiğini; gerek kamu ve gerekse özel teşebbüse ait orman ürünleri sanayi ağaçlandırma için saha tahsisi veya satın alınması yoluna gidebileceği gibi, köylü veya arazi sahibiyle işbirliği yaparak ve masraflara katılarak kavak, kızılağaç gibi hızlı gelişen türlerle bazı ağaçlandırma çalışmalarına girişebileceğini; ayrıca satın almayı garanti eden ve bunun karşılığı bazı fidan materyali, sulama için motopomp vs. gibi bazı olanakları da sağlayarak destekçi olunabileceğini; ilaveten devlet mülkiyetine ait arazi uzun vadeli kiralama yoluyla verilebileceği ve Orman Genel Müdürlüğü'nden her türlü fidan materyali temini, teknik yardım ve plan lama gibi hizmetlerin istenebileceğini belirtmektedir.

ÖZKAHRAMAN (1986) İlk defa V. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda devletin bu güne kadar yaptığı ağaçlandırmaların dışında özel ağaçlandırmalara da yer verildiğini, özel ağaçlandırma çalışmalarının en çarpıcı örneklerinin Denizli'nin Çal ilçesinde bulunduğunu, Çal ilçesi ağaçlandırma çalışmalarının 40 yıllık bir maziye sahip olduğunu, Çal'da belediyeye ait ve artık işletme safhasına gelmiş bir ormanın işletilmesini düzenleyen amenajman planının Çal Belediyesi'ne teslim edildiğini ifade ederek; Türkiye'de vatandaşın sahip çıktığı hiç bir meselenin çözümsüz kalmadığını, ağaçlandırma davasına vatandaşın ortak edildiği oranda başarının büyüyeceğini belirtmektedir.

ÖZDÖNMEZ (1971) Türkiye'nin ağaçlandırma problemleri üzerinde ormancılık politikası açısından yaptığı araştırmalarda; Türkiye'deki ağaçlandırma çalışmalarının devlet ve özel sektör eliyle yürütüldüğünü devlet tarafından 1937 yılından önce yapılan ağaçlandırma çalışmalarında meşrutiyetin ilanına kadar ormanların devamlılığı ve yeniden orman yetiştirme konularının önem kazanmamış olması nedeniyle ağaçlandırma için çaba gösterilmediğini; ancak meşrutiyet devrinde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ormancılık anlayışında bir gelişme olduğunu ve ağaçlandırma konusuna bir ilgi duyulmaya başlandığını fakat devletçe yurt ölçüsünde ağaçlandırmayı ilgilendiren bir mevzuat çıkarılmış ve bir örgüt

kurulmadığı için uygulama alanında kayda değer bir gelişme olmadığını belirtmekte; 1937 yılından sonraki devrede 3116 sayılı Orman Kanununun yürürlüğe girmesi neticesinde başta OGM'nün ve çeşitli devlet dairelerinin, tüzel ve özel kişilerin ağaçlandırma yapmakla yükümlü tutulduklarını ve bir takım görevler verildiğini; OGM'nün 1937-1955 yılları arasındaki ağaçlandırma çalışmalarında 45.000 ha. ağaçlandırma yaptığını bunun yıllık ortalamasının 2500 ha. Olduğunu, rakamın ağaçlandırma çalışmaları ile birinci derecede görevli kuruluş için yetersiz olduğunu ödenek, organizasyon ve teknik eleman ile tecrübe ve bilgi yetersizliği nedeninin bu sonucu doğurduğunu, ayrıca bu devrede 3116 sayılı Kanun gereği yapılan köy ve belediye ağaçlandırmalarından olumlu sonuçlar alınmadığı, bunun nedenlerinin ağaçlandırılmaların orman yetişmeye elverişsiz sahalarda yapılması ve köylerin ekonomik, sosyal ve kültürel durumları göz önünde tutulmaksızın mükellefiyet usulü ile yürütülmeye çalışılmasının, bu maksat için arazinin tedarikinde güçlüklerle karşılaşılmış olmasının ve mükelleflerin bu işi benimsemeyip gerekli koruma ve bakım hizmetlerini yerine getirmemelerinin olduğuna değinmekte, ayrıca orman işletmelerinin henüz kuruluş safhasında bulunmalarının ağaçlandırma çalışmalarında etkili olduğunu da ifade etmekte; 3116 sayılı kanunun 5653 ve 4785 sayılı kanunlarla değişiklikleri, bu değişiklik neticelerinin ormancılık politikalarının istikrarsızlığını doğurması 1956 yılında 6831 sayılı yeni bir Orman Kanunun çıkarılmasına neden olduğunu; bu kanunla birlikte gelen yeni olayların, köy ve belediyelerde uygulanan ağaçlandırma mükellefiyetinin kaldırılması, köy ve belediye ağaçlandırmaları ile OGM'nin görevlendirilmiş olması, OGM açısından ağaçlandırma çalışmalarını yürütmek amacıyla yeni bir ağaçlandırma organizasyonunun kurulması, plan ve projeye dayalı çalışmalara başlanmış olması ve eski yıllara nazaran ağaçlandırmaların nispeten artması olarak özetliyor; 1956 yılından sonra devlet dairelerinin de (Milli Savunma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, TODDY, DSİ, TOPRAKSU, TCK vs.) 6831 sayılı Orman Kanunun verdiği görevler neticesinde ağaçlandırma çalışmalarına başladıklarını; bu dairelerin ağaçlandırma çalışmaları için kendi yönetmeliklerini hazırladıklarını, ağaçlandırma amaçlarının toprak muhafazaya yönelik olduğunu, yaptıkları ağaçlandırmaların sınırlı kaldığını, bu sınırlılığın en büyük nedeninin koruma olduğunu ifade ediyor; devlet dışında ağaçlandırma çalışmalarına katılan özel sektörün ağaçlandırma yapma imkanının 1937 tarih ve 3116 sayılı Orman Kanunu ile getirildiğini, teknik ve mali yardımlar yapılacağının belirtildiğini, 1956 tarih ve 6831 sayılı orman kanununda da özel sektörü ağaç ve orman yetiştirmeyi teşvik gayesiyle teknik ve mali yardımlar sağlandığını, 6831 sayılı Orman Kanunun 63, 64 ve 65. maddelerinde bu hükümlerin var olduğunu, başlangıçtan 1967 sonu itibariyle özel sektör ağaçlandırmalarının az olduğunu bunun sebebinin devletin özel sektörü ağaçlandırmaya teşvik etme yönünden ilgi göstermediğini, bunun yanında orman kanunlarında bu konu ile ilgili hükümlerin uygulanmasındaki aksaklıklarında rolü olduğunu, 64. madde gereği orman kuracaklara Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası kredisinin verilmediğini, bu maddenin uygulanmasındaki aksaklığın özel kişilerce ağaçlandırılacak alanların mülkiyet ve kadastro sorunlarının çözümlenmemesinin olduğunu belirtmekte; Türkiye'nin ağaçlandırma problemlerinin ağaçlandırma amacının tayini, ağaçlandırılacak alanların tespiti, ağaçlandırma ile ilgili organizasyon, ağaçlandırma ile ilgili mevzuat, ağaçlandırma alanlarının mülkiyeti ve korunması, ağaçlandırmalarda tür seçimi, tohum ve fidan tedariki, işgücü temini ve finansman konularında toplandığını; Türkiye ağaçlandırmalarının başarısının bu problemlerin çözümüne bağlı olduğunu; ağaçlandırma politikalarının tespitinde Türkiye'nin doğal ekonomik, sosyal ve kültürel koşulları, bugün olduğu kadar gelecekte de orman ürünleri ihtiyacımızı yurt içinden karşılayabilmek ve ülkemizin coğrafi durumunun sağladığı özellikten yararlanarak dış ülkelere ihracat yapabilmek amacı ile, geniş ölçüde ağaçlandırmalara girişilme zorunluluğunun olduğunu, odun üretimi amacıyla yapılan ağaçlandırmaların yanında ormanların diğer fonksiyonları da dikkate alacak ağaçlandırma amaçlarının yer verilmesi gerektiğini, ağaçlandırmaya konu alanların genişliği ağaçlandırmaların uzun yıllar sürmesi

neticesini doğuracağından geniş teknik ve mali imkanlara sahip bir organizasyonun kurulması gerektiğini, ülkemizde uygulanan karma ekonomi sisteminin ve memleketimizdeki mülkiyet rejiminin gereği olarak ve özelliği itibariyle ormana ayrılması gereken özel mülkiyetteki toprakların varlığı neticesinde Türkiye'nin ağaçlandırılmasına devlet sektörü yanında özel sektöründe sokulmasını, birim alandan yüksek verim sağlamak ve mevcut orman alanlarıyla bütünlük oluşturmak için tür seçiminin dikkatle yapılmasının önem taşıdığını belirtmektedir.

ÖZDÖNMEZ ve İSTANBULLU (1981) Ormancılık politikasının yürütülmesi ve işler hale konabilmesi için çeşitli teknikler yada araçların bulunduğunu, bunların başlıcalarının kamu orman mülkiyeti ve işletmeciliği, özel ormanlar üzerinde kamu denetimi, özel ormanlara kamu teşviki, kılavuzluğu ve yardım, özel orman mülkiyeti ve işletmeciliği olduğunu; kamu orman mülkiyeti ve işletmeciliğinin araç olarak seçimi nedenlerinin: ormanların sadece bugün değil gelecek kuşaklar içinde gerekli olduğu, bu devamlılığın sağlanabilmesinin kamu mülkiyeti ile gerçekleşeceği, ormanın devamlı ve verimli şekilde işletilmesinde büyük sermaye ve emeğe gereksinileceği, özel mülkiyet sahiplerinin bu bakımdan yetersiz ve isteksiz olabileceği, devletin çok yönlü yararlanma ilkesine uyarak mali kar gözetmemesi nedeniyle elverişli ve güçlü olması, ormanın yetiştirilmesinden ürünün alınmasına kadar uzun yılların geçmesi neticesinde özel orman mülkiyetine sahip kişilerin, bu süreyi bekleyememeleri ve orman yetiştirmekten çok onu sömürmeyi düşünmeleri, devletin ise uzun zaman beklemeyi göze alarak yatırım yapabileceği olarak ifade etmekte; kamu orman mülkiyeti ve işletmeciliğinin sakıncalarının ise: kamu maliklerinin özel mülk sahipleri gibi serbesiyetlerinin olmaması, kamu işletmeciliğinde giderlerdeki artışa karşılık verimde azalış nedeniyle kırtasiyeciliğe yönelinmesi, kamunun büyük mali kaynaklara sahip bulunmasına rağmen, bu kaynakları entansif orman işletmeciliğine ayırmak için istekli olmasına ilişkin bir güvenin bulunmaması şeklinde belirtmekte; özel ormanlarda kamu denetimi aracının ormanların kollektif faydaları (çığ, sel, erozyonun önlenmesi, ulusal savunma vs.) muvacenesinde işletmelerinin denetimi olduğunu, çoğunlukla küçük parçalara bölünmesi ve başka kullanıma dönüştürülmesi nedeni ile seçildiğini; özel ormanlara kamu teşviki klavuzluğu ve yardımı aracının ise devletçe özel orman sahiplerini teşvik etmek onlara teknik bilgi ve yardımlarda bulunmak olduğunu; özel orman mülkiyeti ve işletmeciliğinin bireysel, firma veya şirketler tarafından bağımsız olarak, veya birlikler, dernekler, kulüpler, kooperatifler gibi organize gruplar tarafından yürütülmesi şeklinde görüldüğünü belirterek Türkiye ormancılık politikası araçlarının; devlet orman mülkiyeti ve işletmeciliği, kamu tüzel kişiliği orman mülkiyeti ve isletmeciliği, özel orman mülkiyeti ve işletmeciliği, devletin kendi mülkiyeti dışında kalan ormanlar üzerindeki gözetim ve denetimi, devletin kendi dışındaki orman mülk sahiplerine ve orman yetiştireceklere sağladığı yardım ve kolaylıklar olacağını ifade etmektedir.

ÖZDÖNMEZ ve GÜLEN (1981) 6831 sayılı orman kanunun 6. maddesi gereğince devletten başkasına ait ormanların denetim görevinin Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılacağı ve aynı kanunun 46 ve 51. maddelerine göre devletten başkasına ait ormanların devlet ormanları gibi amenajman planlarına göre işletileceği ve yönetileceği belirtilmektedir.

SAĞKAYA (1986 a) Orman köylüsüne yönelik tedbirlerin Türkiye ormancılık politikası içinde yer almadığını belirterek sosyal ormancılık kavramını ortaya atmakta; ormancılık politikalarında ormanın ekolojik bir bütün olarak tarif edildiğini, bu tariflerin içerisine ağaçların, kuşların, hayvanların alındığını, fakat insan unsurunun dışlandığını öne sürerek; halka rağmen ormancılık Türkiye ormancılık politikasının özetidir demekte; Sosyal ormancılık kavramını çok zor olan karşılıklı ihtiyaçları karşılamak ve tarafları memnun etmek için bu işe inanmış orman köylüsü ile orman yönetimi arasında içten gelen evliliktir şeklinde

tanımlamakta; Türkiye ormancılık çalışmalarında hem orman yönetimini hem de orman köylüsünü tatmin edecek sosyal ormancılık projelerinin uygulanmasını önermekte; Sosyal Ormancılık uygulamaları ile yönetim desteğinde orman köylüsü tarafından ve orman köylüsü için devamlı bir orman kaynağının yaratılacağını, projelerin uygulanması esnasında bütün orman köylüsünün fert olarak veya kuruluşun bir üyesi olarak bütün ormancılık faaliyetlerine katılacağını, bu projelerin doğuracağı kaynakların ilk önce bölge halkının ve ekonomisinin ihtiyaçlarını (yakacak odun, hayvan yemi, kereste vs.) karşılayacağını, işletme ve yönetimi uzun vadede halka vererek özel ormancılığa geçişi sağlayacağını belirterek; ormanların tahribatını durdurmanın yolunun ormanları devletin malı görünümünden çıkararak köylünün de faydalandığı ve hissedarı olduğu bir orman yapısı haline dönüştürülmesinin gerektiğini ifade etmektedir.

SAĞKAYA (1986 b) Hindistan, Nepal, Güney Kore ve Malezya gibi Asya ülkelerini örnek göstererek Türkiye ormancılığının özelliklerinin bu ülkeler ormancılığı ile benzer nitelikler taşıdığına değinmekte; bu ülkelerin ormancılık politikalarında yaptıkları değişikliklerle sosyal ormancılık uygulamalarına yer verdiklerini ve başarı kazandıklarını vurgulayarak, Türkiye'nin de bu yönde çalışmalar yapması gerektiğini belirtmektedir.

SAĞKAYA (1986 c) Türkiye ormancılık mevzuatının ve uygulamalarının hatalı olduğunu belirtiyor; 1945 yılında çıkan 4785 sayılı kanunla ormanların devletleştirilmesinin zarar getirdiğini, orman tahribatını arttırdığını ifade ediyor; Türkiye Ormancılığının teknik unsuruna sosyal unsurunda dahil edilmesi gerektiğini, bunun yeni ormancılık politikalarının uygulama alanına sokulmasının büyük önem taşıdığını orman köylüsünün otlatma ihtiyacını, yakacak odun ihtiyacını ve kullanacağı kereste ihtiyacını baz alan bir ağaçlandırma politikasının izlenmesi gerektiğini öne sürmektedir.

SAĞKAYA (1986 d) Şili'deki ormancılık faaliyetlerini özetleyerek Türkiye'nin ağaçlandırma çalışmalarını hızlandırıp daha da yaygınlaştırması için özel sektör ağaçlandırmalarına geçilmesinin uygun olacağını ve özel sektör ağaçlandırmalarını teşvik için vergi indirimi, direk para yardımı ve bunun gibi tedbirlerin alınması gerektiğini de belirtmektedir.

2. ÇAL YÖRESİNDE ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ VE ÖZEL AĞAÇLANDIRMALAR

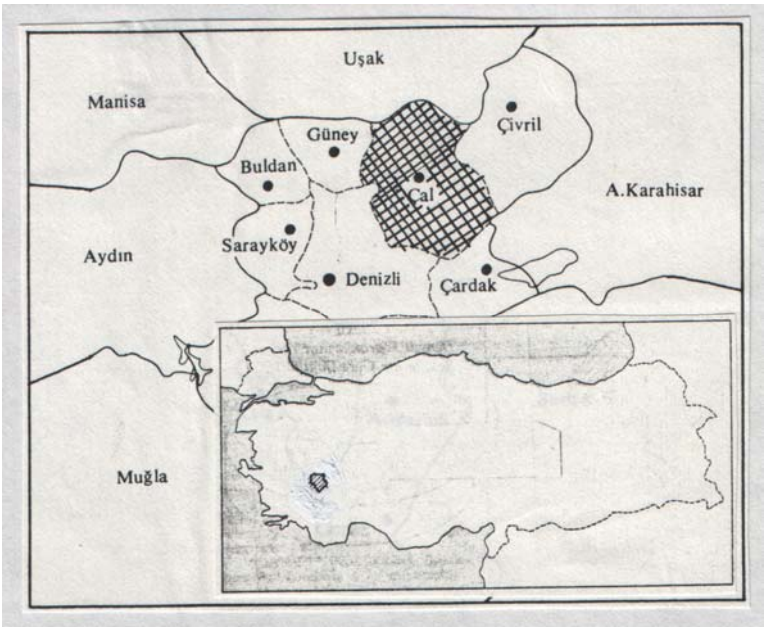
Türkiye Ormancılığı'nın gündeminde önemli bir yer eden "Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar" konusu daha çok Çal yöresindeki örnekleri ve uygulamaları ile kendisini göstermektedir. Gerek mahalli incelemeler ve gerekse literatürden, özel ağaçlandırma çalışmalarının en yaygın olduğu yörenin Çal ilçesi ve buna bağlı yerleşim birimleri olduğu ortaya çıkmaktadır. Aşağıda, önce araştırma alanı çeşitli özellik ve niteliklerine göre tanıtılmış daha sonra Çal yöresinde ortaya çıkan özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırma çalışmalarının 1985 yılına kadar olan uygulama durumları açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Alanının Tanıtımı

Çal yöresinin fizyografik, klimatik, edafik, biyotik, sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerinin Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırma çalışmalarını etkilediği ve şekillendirdiği düşünülmektedir. Araştırma alanı bu nitelik ve özelliklere göre aşağıdaki başlıklarda tanıtılmıştır.

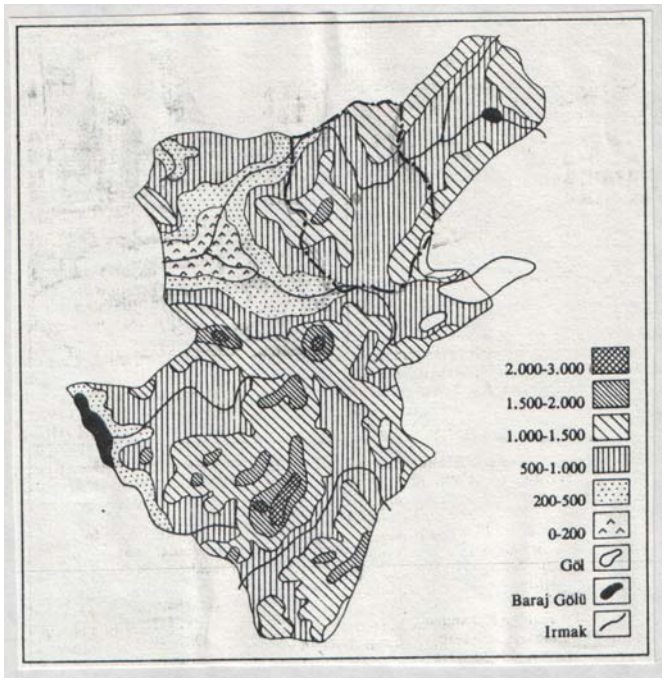
2.1.1. Fizyograik Tanıtımlar

Çal ilçesi ve ilçeye bağlı yerleşim birimleri coğrafi bölge itibariyle Ege Bölgesi'nin İç Ege bölümünde yer almaktadır. İdari açıdan Denizli ili hudutlarındadır. Mevki olarak doğu boylamları ile kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Çal ilçesinin genel alanı 1521 km²' dir. İl merkezi olan Denizli'ye uzaklığı ise 64 km'dir. Çal İlçesinin Türkiye genelindeki konumu Şekil-1 de verilmiştir. Çal yöresinin Ege Denizi'ne kuş uçuşu uzaklığı 135 km 'dir. Bu yatay uzaklık nedeniyle yörenin kıyı arazisi görünümü yoktur.

Şekil – 1: Çal Yöresi

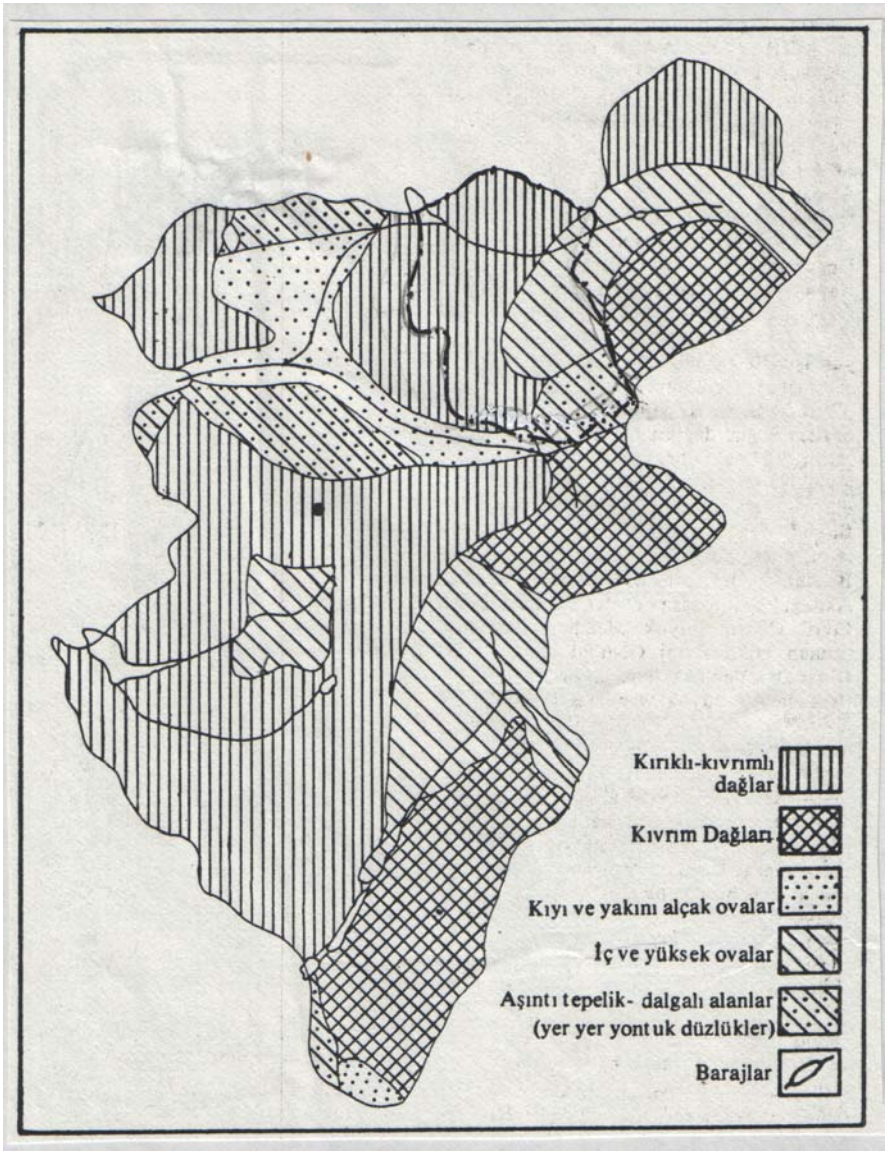
Çal İlçesi yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Değişik yükseltilerde ovalar, yaylalar ve dağlar birbirini izler. Yörenin deniz yüzeyinden yüksekliğe göre dağılımı Şekil-2 de verilmiştir.

Şekil – 2: Çal Yöresinin Deniz Yüzeyindeki Yüksekliğine Göre Arazi Dağılımı

Genel ortalama yükseklik 850 m.dir. Bu yükseklik Çal yöresinin jeomorfolojik arazi oluşum şekilleri açısından "Orta Dağlık" bir arazi yapısında olduğunu göstermektedir.

Çal yöresi jeolojik bakımdan tektonik bir yapı gösterir. Bu nedenle ilçe toprakları yer yer oldukça engebelidir. Dağlar sıralar oluşturmalarına karşın geçit verir niteliktedir. Büyük Çökelez Dağı (1840m) Başparmak Dağı (1307m) yörenin ve yöreye yakın, dağların en yüksek noktalarıdır. Ova olarak nitelendirilebilecek alanlar çoğunlukla yüksek ova özelliğindedir. Yörenin ovaları arasında; Çivril ve Baklan ovalarının uzantıları, Büyük Menderes Irmağı'nın izlediği araziler, Beşparmak Dağı'ndaki Kuyucak Yaylası ve Orta Dağlık arazi şekli olarak belirttiğimiz yüzey şekillerinin ova niteliğine elverişli olan kısımları sayılabilir. Belirttiğimiz bu jeomorfolojik özellikler Şekil-3 de verilmiştir.

Şekil – 3: Çal Yöresinin Jeomorfoloji Haritası

Fizyografik tanıtımlar içerisinde verilebilecek diğer önemli bir nitelik Büyük Menderes Irmağı'nın yörenin yakınından geçmesi ve yörenin Büyük Menderes Havzası içerisinde yer almasıdır. Işıklı, Dinar ve Küfü çaylarından gelen suları biriktiren Işıklı Barajı'ndan çıkan Büyük Menderes Irmağı, Çivril ve Çal-Baklan ovalarını geçerek, Çal ilçesinin doğusunda kuzeye dönüp Güney İlçesi topraklarına doğru a kısmı sürdürmektedir.

2.1.2. Klimatik Tanıtımlar

Çal yöresi İç Ege bölgesinde yer aldığı için Ege iklimi ile Kara iklimi arasında geçiş zonundadır. Büyük Menderes Irmağı oluğundan içerilere kadar sokulan deniz etkisi buraya kadar etkisini gösterir. Genel olarak yöre iklimi kışları ilik ve yağışlı yazları sıcak ve kurak geçmektedir.

Çal İlçesinde meteorolojik değerleri veren bir istasyon bulunmamaktadır. Bu nedenle yörenin klimatik özelliklerinin tanıtımında, yöreye en yakın yerleşim birimi olan Güney ilçesinin 885 m rakımlı meteoroloji istasyonunun 1938-1970 yılları arasında yaptığı gözlemler esas alınmış olup, bu meteorolojik değerler Tab1o-1 ve Tablo-2 de verilmiştir.

Bu tabloların incelenmesiyle çıkarılabilecek bazı önemli sonuçlar şunlardır:

- Yıllık Ortalama sıcaklık 13.7 ºC ortalama sıcaklıklara göre en yüksek sıcaklığa sahip ay Temmuz (24.0 °C) en düşük sıcaklığa sahip ay ise Ocak ayı (3.0 °C) olmaktadır.

- Ortalama nispi nem % 6l'dir. Nispi nem Haziran, Temmuz, Ağustos aylarında en düşük değerlerini almaktadır.

- Yıllık ortalama yağış miktarı 569.5 mm'dir. En çok yağış alan aylar ise Ocak ve Aralık aylarıdır.

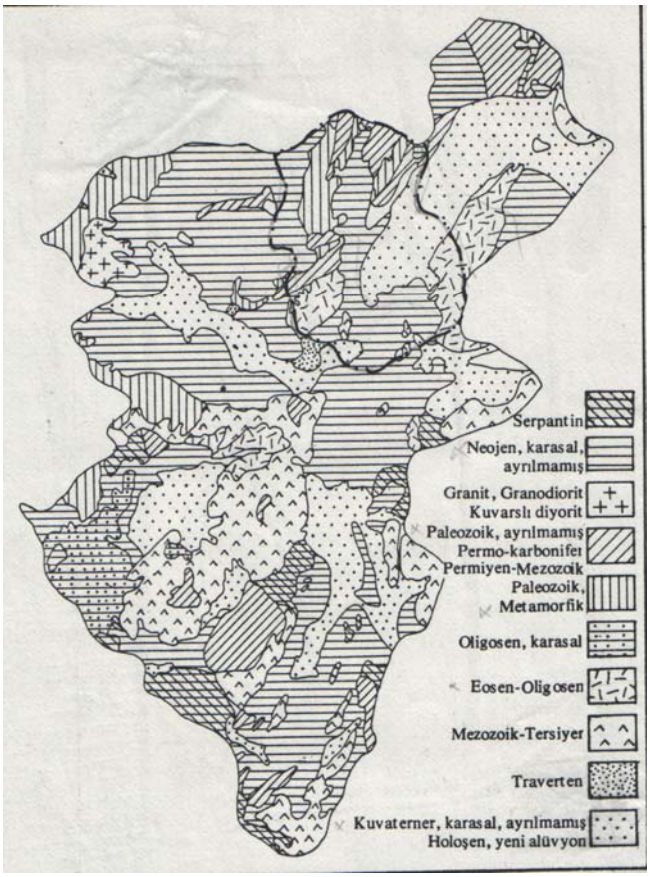
METEOROLOJİK GÖZLEMLER		ORTALAMA SICAKLIK (C°)	EN YÜKSEK SICAKLIK (C°)	EN DÜŞÜK SICAKLIK (C°)	ORTALAMA NİSBİ NEM %	ORTALAMA BULUTLULUK (GÜNLÜK)	ORTALAMA YAĞIŞ (mm)	DONLU GÜNLER SAYISI	KARLI GÜNLER SAYISI	ORTALAMA KARLA ÖRTÜLÜ GÜNLER SAYISI	ORTALAMA SİSLİ GÜNLER SAYISI	EN HIZLI RÜZGÂR YÖNÜ	EN HIZLI RÜZGÂR HIZI (m/ rec)	**(DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ METEOROLOJİ BÜLTENİ 1974)**
VEVEJATASYON SÜRESİNDE		19,6	36,9	-5,4	51	8,8	136,4		0,1	0,1	1,3			
YILLIK		13,7	36,9	-15,4	61	4,1	569,5		4,8	6,4	9,8			
AYLAR	ARALIK	6,0	19,2	-11,5	79	6,4	101,2		0,9	1,5	1,0			
	KASIM	10,5	23,8	-6,0	69	4,9	54,8		0,1	0,2	0,6			
	EKİM	14,7	30,0	1,0	59	3,4	34,7		-	-	0,2			
	EYLÜL	20,0	35,3	2,2	50	2,1	14,8		-	-	0,2			
	AĞUSTOS	23,8	36,7	10,0	44	0,9	6,8		-	-	-			
	TEMMUZ	24,0	36,9	9,0	44	1,2	10,6		-	-	0,1			
	HAZİRAN	21,2	34,0	9,0	48	2,8	22,1		-	-	0,1			
	MAYIS	16,7	33,7	3,4	4,5	43,2			-	-	0,3			
	NİSAN	12,0	29,3	-5,4	62	5,0	38,9		0,1	0,1	0,7			
	MART	7,2	21,8	-8,1	71	6,1	68,4		0,8	1,0	1,3			
	ŞUBAT	4,7	17,8	-11,7	76	6,1	69,6		1,3	1,1	1,7			
	OCAK	3,0	14,7	-15,4	76	6,2	104,3		1,5	2,5	1,9			
								RASAT YOK				RASAT YOK	RASAT YOK	

Tablo-1: 885 m Rakımlı Güney Meteoroloji İstasyonunun 1938-1970 Yıllarına Göre Ortalama ve Eksi Kıymetleri

Tablo-2: Ortalama ve Ekt. İklim Kıymetleri	Güney Met. İst.
Ortalama Yaygın Basınç (mb)	925,7
Ortalama Sıcaklık (C°)	13,7
En Yüksek Sıcaklık (C°)	36,9
Tropik Günler Ortalama Sayısı	49,3
En Düşük Sıcaklık (C°)	-15,4
Donlu Günler Ortalama Sayısı	39,7
Topraküstü En Düşük Sıcaklığı (C°)	-15,7
Ortalama Bulutluluk	4,1
Ortalama Açık Günler Sayısı	131,1
Ortalama Bulutlu Günler Sayısı	172,6
Ortalama Kapalı Günler Sayısı	61,5
Ortalama Yağış Miktarı	569,5
Ortalama Kar Yağışlı Günler Sayısı	4,8
Ortalama Karla Örtülü Günler Sayısı	6,4
En Yüksek Kar Örtüsü Kalınlığı (cm)	34
Ortalama Sisli Günler Sayısı	9,8
Ortalama Dolulu Günler Sayısı	1,7
Ortalama Kırağılı Günler Sayısı	19,9
Ortalama Rüzgar Hızı (m/sn)	Gözlem Yok
En Hızlı Rüzgar Yönü	Gözlem Yok
Ortalama Toprak Sıcaklığı (5 cm)	15,9
En Düşük Toprak Sıcaklığı (5 cm)	-7,0
(Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Meteoroloji Bülteni, 1974)	

2.1.3. Edafik (Toprak) Tanıtımlar

Çal yöresi toprakları daha çok dördüncü zaman metamorfik kayaçları ve alüvyonlardan oluşmaktadır. Jeolojik zamanların birbirine karışmış durumda olduğu topraklarda genellikle neojen yapı egemendir. Yöre topraklarının jeoloji haritası Şekil-4 te verilmiştir.

Şekil - 4: Çal Yöresi Jeoloji Haritası

Jeoloji haritasının incelemesiyle Çal yöresinin neojen karasal ayrılmamış; paleozoik, ayrılmamış permo-karbonifer; plaeozoik, metamorfik; Eosen-Oligosen; Kuvatener, Karasal, ayrılmamış holoşen, yeni alüvyon oluşmalarıyla kaplı olduğu görülebilmektedir. İlçenin kuzeyini oluşturan dağlar fillatlardan (yaşı belli olmayan oluşumlar) oluşmuştur. Anataş ve anamateryalin bu durumları yörenin toprak gelişimi ve oluşumu üzerinde büyük ölçüde etkili olmaktadır. Toprak tipleri açısından yöreyi değerlendirecek olursak; orman ve maki sınırları dışında (ziraat arazisi, mera vs.) alüvyal, kolüvyal ve kahverengi topraklar, orman ve alt orman-üst orman sınırları yakınında kalkersiz kahverengi orman toprakları ile kahverengi orman toprakları görülmektedir.

Özel ağaçlandırma çalışmalarının konu olduğu alanlardaki toprak tiplerinden birisi kahverengi topraklar olmaktadır. Erozyonun şiddetli olduğu yerlerde bu toprak tipinin tabakalarının oluşumu tam olmamaktadır. Üst toprak tabakası 10-25 cm, kalınlıkta, gözenekli yapıda, orta derecede organik madde içermektedir. Doğal bitki örtüsü kısa ya da orta boylu çayır, otlardan oluşmaktadır. Ana madde marn, killi şist ve kalkerlerdir (Süller, Bükrüce yöreleri).

Yine özel ağaçlandırma çalışmaları yapılan alanlardaki diğer bir toprak tipi de kalkersiz kahverengi orman topraklarıdır. Bu toprakların üst tabakası gözeneklidir ve organik maddelerle mineraller az karışmıştır. Ana madde, miyosen ve polisende oluşmuş kumlu kil ve çakıllardır (İsabey, Aşağıseyit, Yukarıseyit yöreleri).

Yörenin toprak derinliği 25-50 cm arasında değişmekte olup, sığ toprak derin yaygın olduğu belirtilebilir.

Tekstür açıdan Çal yöresi toprakları killi balçık, killi-tozlu balçık ve balçıklı kum olarak nitelendirilebilir.

2.1.4. Bitoyik Tanıtımlar

Çal yöresi geobotanik bakımından Mediterran orman klimaksında, bitki coğrafyası bakımından Mediterran-Ege orman bölgesinde yer almaktadır.

Yörenin bitki örtüsü genellikle orman ağaçlarıyla Akdeniz iklimine özgü makilerdir. Orman alanlarındaki ağaç türleri ibrelilerden karaçam kızılçam, sedir ve ardıç; yapraklılardan ise meşe, kayın, çınar ve dişbudaktır.

Özel ağaçlandırma yapılan araziler açısından biyotik tanıtım yapılacak olursa, karstik bir arazi yapısının yarattığı flora gözlenmektedir. Bu arazilerde iyi dağılımı olmayan bir veya çok yıllık otsu bitkiler ile yine dağılımları iyi olmayan çalımsı türler flora olarak ortaya çıkmıştır. Fakat araziler çoğunlukla bitki örtüsünden yoksun ve çıplaktır.

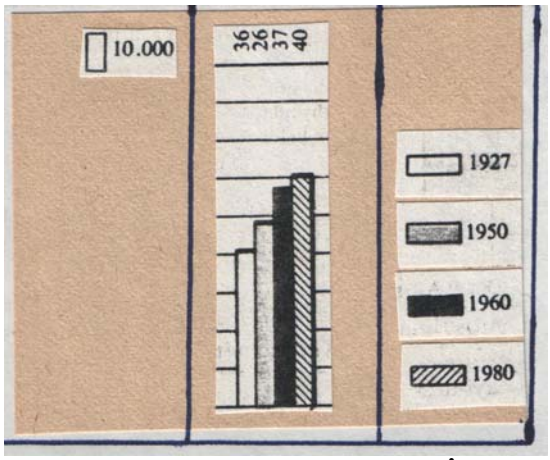
2.1.5. Demografik ve Sosyo-ekonomik Tanıtımlar

Çal ilçesi ve ilçeye bağlı yerleşim birimleri Denizli İli'nin kuzeyinde düzlük denilebilecek bir alanda yer al maktadır. Nüfus bakımından Denizli İli'nin üçüncü büyük ilçesi olan Çal'ın yüzölçümü 1.521 km, 1985 nüfusu 61.401, nüfus yoğunluğu km 40 kişidir. Nüfusun büyük bölümü kırsal alanda yaşamaktadır; kasabada yaşayanların oranı %6'dır. İlçenin yıllar itibariyle nüfus gelişimi kır ve kent olarak Tablo-3 de belirtilmiştir.

	1927	1950	1960	1970	1980	1985
Kent	2.679	2.816	3.612	3.625	3.676	4.200
Kırsal	39.162	45.469	53.506	57.776	57.174	57.201
Toplam	-	-	17.092	18.130	21.017	

Tablo – 3: Çal İlçesinde Nüfusun Gelişimi (1927-1980, DİE-Genel Nüfus Sayımları)

Ayrıca ilçenin yıllar itibariyle nüfus yoğunluğu gelişimi de Şekil-5'de verilmiştir.

Şekil -5: Çal İlçesinin Nüfus Yoğunluğu Gelişimi (DİE-Genel Nüfus Sayımları)

Bu şekil incelenecek olursa 1927'de nüfus yoğunluğunun %36 olduğu, 1950'de dünyanın; yaşadığı genel ekonomik sıkıntıların Türkiye'de de yaşanması neticesinde %26'ya düştüğü, 1960'da artarak %37'ye çıktığı ve 1980'de %40 olduğu gözlenebilir.

Çal İlçesinin ve ilçeye bağlı yerleşim birimlerinin büyüme endeksleri 1960'da 118.3, 1970'de 127.2, 1980'de ise 126.0 olmuştur.

Çal ilçesi'ndeki nüfusun ve nüfus yoğunluğunun gelişimi yorumlanacak olursa, nüfusun yıllar itibariyle dalgalanma gösterdiği ve 1950'den 1980'e ancak sınırlı ölçüde büyüdüğü belirtilebilir. Çal yerleşim biriminin gelişme endeksi de bu yorumu destekleyecek niteliktedir.

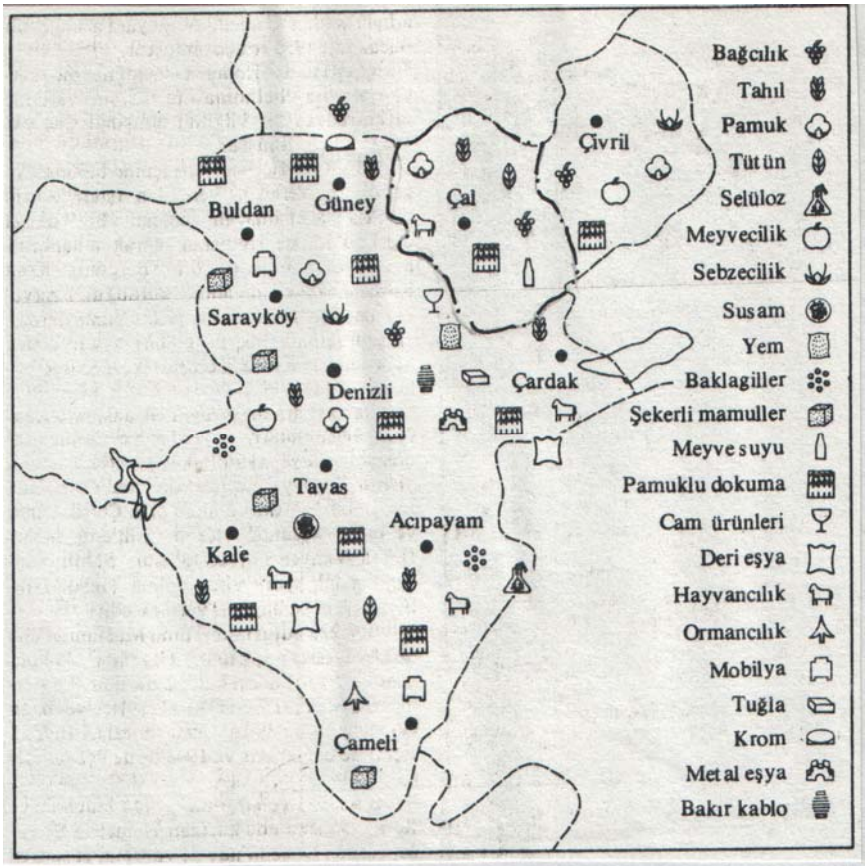
Çal İlçesi'ne bağlı 56 adet yerleşim birimi vardır. Bu yerleşim birimlerinin 10 tanesi belediyelik, 46 tanesi ise köy şeklindedir. İlçeye bağlı bazı belediyelik kasabaların nüfusu, ilçe nüfusundan fazladır.

Çal yöresinde nüfusun gelişimi iç ve dış göçlerle de şekillenmiştir. İç ve dış göçlerin ekonomik gayelerle yapıldığı ve bir nüfus hareketi yarattığı söylenebilir. İç göçler daha çok İzmir ve Denizli'ye, dış göçler ise Batı Almanya'ya çalışma maksadıyla yapılmaktadır.

Çal yöresi halkı geçimini daha çok zirai üretimle sağlamaktadır. Çal'ın tarıma dayalı bir ekonomisi vardır. İlçe önemli bir bağcılık merkezidir. Ayrıca tahıl, pamuk ve tütünde yetiştirilmektedir. Zirai üretim, ancak zirai üretime uygun alanlarda yapıldığı takdirde yüksek verim sağlayabilmektedir. Morfolojik yapı, eğim ve toprak özellikleri açısından zirai üretime konu olmayan alanlarda tarımsal üretim düşük olduğu gibi, yanlış arazi kullanımı nedeniyle erozyonla topraklar rahatlıkla taşınabilmektedir. Zirai üretim amacıyla kullanılan toprakların sulanabilme imkanı da azdır. Kuru tarım (dry farming) büyük ölçüde yaygındır.

Çal yöresi halkının diğer geçim kaynağı da hayvancılıktır. İlçe'de hayvancılık genellikle mera hayvancılığı niteliği taşır. Beslenme yetersiz ırklar ise yozlaşmış bir durumdadır. Yörede en çok koyun, kıl keçisi, sığır yetiştiriciliği ile tavukçuluk ve arıcılık yaygındır.

Yörenin çeşitli üretim dallarının dağılımı Şekil-6 da verilmiştir.

Şekil -6: Çal Yöresinde Çeşitli Üretim Dallarının Dağılımı

Yöre halkının diğer bir geçim kaynağı da ticarettir. Özellikle gerek yurt içi ve gerekse yurt dışı nakliyecilik işleriyle uğraşan kişiler çoğunluktadır. Bilhassa Süller Kasabası bu konuda örnek gösterilebilir.

Çal ilçe merkezinin ve ilçeye bağlı yerleşim birimlerinin alt yapı sorunu yoktur. Yol, su, elektrik ve telefon gibi alt yapı hizmetleri ilçe geneline yayılmıştır.

2.2. ÇAL YÖRESİNDE ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ ve ÖZEL AĞAÇLANDIRMA UYGULAMALARI

Türkiye ormancılığında önemli bir yer eden Çal yöresi Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırma uygulamalarının başlangıcı, tarihçesi, 1985 sonu itibariyle uygulama miktarları aşağıda verilmiş, ayrıca bu uygulamaların prosedür ve şeklinin nasıl olduğu da belirtilmiştir.

2.2.1. Uygulamaların Başlangıcı, Tarihçesi ve Miktarı

Özel ormanların tesis ve kuruluş başlangıçları 1936'lı yıllara kadar uzanmaktadır. Ağaçlandırma yapmak isteyen ve ağaçlandırma yapan kişilerin üzerinde etkili olan ve onların ağaçlandırma yapma yönünde ilgilerini çeken en önemli olaylar ağaç bayramları olmuştur. Bu etki ve ilgide ağaç bayramlarını kutlayan kişilerin hassasiyetleri de büyük ölçüde rol oynamıştır. Bu yıllardaki idareciler (belediye başkanı ve kaymakam) çeşitli yerlerden elde ettikleri fidanları okulların bahçelerine dikmek suretiyle ilk çalışmaları başlatmışlardır.

Çal Belediyesi önceleri halkın eğlenme ve dinlenme ihtiyacını karşılamak amacıyla park şeklinde bir orman tesisi yoluna gitmiştir. Her yıl gerek halkın, gerekse okul öğrencilerinin ağaç bayramlarında diktikleri fidanlar, Çal ilçesinin hemen yanından başlayan ve 55 hektara ulaşan bir ormanın kurulmasına olanak sağlamıştır.

Belediye ormanın kuruluşu ve gelişmesi, halkın ilgisini ve dikkatini çekmiş, zamanla gelişen ve büyüyen ağaçları izleyen halk, verimsiz olan kendi arazisinde ağaç dikme çabasına girmiştir. Bu gelişmeler ilçe merkezinden ilçeye bağlı köy ve kasabalarda yayılmaya başlamıştır.

1936 yılında başlayan ilk özel ağaçlandırma çalışmaları 1960 yılından sonra daha da hız kazanmıştır.

1982 yılında Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün yaptığı envantere göre, Çal yöresinde 55 ha Çal Belediyesi ormanı da dahil olmak üzere 1470.90 ha gerçek ve tüzel kişilere ait orman bulunduğu anlaşılmıştır. Bu ormanların tümü gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunmaktadır. Yani mülkiyet açısından devlet ormanı açıklığı veya hazine arazisi mülkiyeti söz konusu değildir. Çünkü 1982 yılına kadar tüm özel ağaçlandırma çalışmaları sahipli ve toplu araziler üzerinde yapılmıştır. 1982 yılına kadar olan özel ağaçlandırma çalışmaları 988'i gerçek ve 6'sı tüzel olmak üzere 994 gerçek ve tüzel kişilik tarafından yapılmıştır. 1982 yılından sonra da tapulu ve sahipli arazilerde ağaçlandırma çalışmaları devam etmiştir. Gerçek ve tüzel kişilerin 1985 sonu itibariyle kendi mülkiyetlerinde yaptığı özel ağaçlandırma alanının 2000 ha. olduğu belirtilmektedir (ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ DÖKUMANLARI 1986, GÜMÜŞTOP 1985)

Gerçek ve tüzel kişiler kendi mülkiyetindeki araziler yanında devlet ormanı açıklıklarında da özel ağaçlandırma yapmak istemişler, bu yöndeki taleplerini Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne bildirmişlerdir. 1982 yılında yapılan bu müracata göre 6831 sayılı Orman Kanununun 17/3 maddesine istinaden, Çal ilçe merkezinden 97 gerçek kişiye; Tarım ve ;rman Bakanlığının 2.11.1982 tarih ve 1102-118/216 sayılı olurları ile Çal ilçesi Ayıboğazı mevkiindeki 103.5 ha. orman açıklığı 60 yıl müddetle orman tesis etmek ve yetiştirmek gayesiyle kullanma izni verilmiştir.

1983 yılında Süller kasabasından 64 kişi, İsabey'li kasabasından 46 kişi 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 63. maddesine göre, devlete ait orman sayılmayan yerde ağaçlandırma yapmak için talepte bulunmuşlar ve bu iki kasabadan toplam 110 gerçek kişiye 156.20 ha. hazine arazisi Orman İşletme Müdürlüğü tarafından tevzii ve temlik edilmiştir.

1983 yılında 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı kanunla değişikliğe uğraması neticesinde, Orman Kanunun 57 ve 63 maddeleri gerçek ve tüzel kişilere

devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazilerinde özel ağaçlandırma yapma ve özel orman kurma imkanı getirmiş, bu maddelerin uygulama esaslarını belirleyen yönetmelik de 27.8.1984 gün ve 18502 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış, ayrıca 9.9.1984 tarih A.1. GENEL 10.06/1617 sayı ve 3850 tamim nosu ile Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatına emirlenmiştir.

1984 yılından itibaren bu kanun değişikliği ve bu değişikliğe göre yürürlüğe konulan Ağaçlandırma yönetmeliği dahilinde, 1982 ve 1983 yılında Orman Kanunu 17/3 maddesine dayanılarak yapılan uygulamalar terk edilmiş, 57. madde uygulamasına geçilerek bu maddeye istinaden ağaçlandırma talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişilere saha tevzii ve temliki yapılmıştır. 1984 yılında 211 gerçek ve 17 adet tüzel kişiye 727.03 ha. devlet ormanı açıklığı Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından parselasyon yapılarak tevzii edilmiş ve ilgili kişiler ağaçlandırma çalışmalarını yapmışlardır.

1985 yılı uygulamaları 1984 yılı uygulamalarının aynısıdır. 1985 yılında ise 598 adet gerçek ve 1 adet tüzel kişiye 766.00 ha. devlet ormanı açıklığı özel ağaçlandırma yapmak amacıyla verilmiştir.

1985 yılına kadar yapılan tüm çalışmalar gözden geçirilecek olursa; gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetindeki arazilerde 2000 ha. 1982 yılından sonra devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazilerinde 1752.28 ha. özel ağaçlandırma yaptığı ve ceman Çal İlçesi ve diğer yerleşim birimlerinde 3752.28 ha özel ormanın bulunduğu ortaya çıkmaktadır (ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ DÖKÜMANLARI 1986, GÜMÜŞTOP 1985).

1985 sonu itibariyle Çal yöresinde yapılan ağaçlandırma çalışmalarının dökümü Tablo-4 ve Tablo-5 de verilmiştir.

Tablo-4: 1982 YILINA KADAR KENDİ MÜLKİYETLERİNDE ÖZEL AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN DÖKÜMÜ

YERLEŞİM BİRİMİ	**ŞAHIS ADEDİ**	**SAHASI (Ha)**
Baklan, Kuyucak	101	77,20
Çal, Çakırlar	20	57,50
Yukarıseyit	61	49,70
Baklan, Denizler, Çataloba	101 Kişi ve Köy Tüzel Kişiliği	142,30
Ortaköy, Develer, Aşağıseyit, Mahmutgazi, İsabey, Yazır	47	225,80
Selcen	141	103,00
Çal Merkez (Çökelez, dağı eteği)	211	359,00
Yukarıseyit, Şapçılar	74	91,40
Akkent, Afaklar, Hançalar	76	59,30
Bekilli, Kocaköy, Süller	156	215,70
Çal Belediyesi	Tüzel Kişilik	55,00
Süller Belediyesi	Tüzel Kişilik	35,00
TOPLAM	**588 Gerçek 6 Tüzel Kişilik**	**1470,90**

Tablo-5: 1985 YILINA KADAR HAZİNE VE DEVLET ORMANI AÇIKLIĞINDA ÖZEL AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER					
Tevzi Yılı	**Yerleşim Birimi**	**Serisi**	**Şahıs Adedi**	**Sahası (Ha)**	**Not**
1982	Çal merkez	İsabeyli	97 Kişi	103,05	Orman Kan.17/3 mad.
1982 YILI TOPLAMI			**97 Kişi**	**103,05**	
1983	Mahmutgazi Süller	İsabeyli İsabeyli	46 Kişi 64 Kişi	92,20 64,00	Orman Kan. Madde 63 Orman Kan. Madde 63
1983 YILI TOPLAMI			**110 Kişi**	**156,20**	
1984	Çalkuyucak Develiler, Selcen Yukarıseyit Mahmutgazi İsabey Yukarıseyit, Çalmerkez Belevi Süller Süller Süller Bükrüce Kocaköy Şenyayla, Dağal Deşdemir Çamköy Üçkuyu Deşdemir	Hancalar Hancalar İsabeyli İsabeyli İsabeyli İsabeyli Yokuşbaşı Süller Süller Süller Süller Süller Karaçamdağı Karaçamdağı Medeledüzü Medeledüzü Medeledüzü Medeledüzü	Çalkuyucak KTK Develiler, selcen KTK Yukarıseyit KTK Mahmutgazi KTK İsabeyli KTK 39 Kişi Belevi KTK 162 Kişi Süller Koop. TK. Süller KTK Bükrüce KTK Kocaköy KTK Şenyayla KTK Dağal KTK Deşdemir KTK Çamköy KTK Uçkuyu KTk 10 Kişi	20,00 20,00 15,00 20,00 50,00 106,03 20,00 162,00 22,00 152,00 30,00 5,00 10,00 30,00 15,00 5,00 20,00 10,00	Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57
1984 YILI TOPLAMI			**211 Gerçek ve 17 Tüzel Kişilik**	**727,3**	
1985	Süller Çal, yukarıseyit İsabey Selcen Hançalar	Süller, Bozdağ İsabeyli Hançalar hançalar	489 Kişi 148 Kişi Selcen KTK 7 Kişi	518,00 173,00 60,00 15,00	Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57 Orman Kan. Mad. 57
1985 YILI TOPLAMI			**598 Gerçek, 1 Tüzel Kişilik**	**766,00**	
GENEL TOPLAM			**1016 Gerçek, 18 Tüzel Kişilik**	**1752,28**	

2.2.2. Özel Ağaçlandırmaların Uygulama Şekilleri ve Prosedürü

Çal yöresi özel ağaçlandırma çalışmaları 1982 yılına kadar gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetindeki arazilerde yapılmıştır. Bu ağaçlandırma çalışmaları daha çok gerçek ve tüzel kişilerin kendi çabaları ve gayretleri sonucunda ortaya çıkmıştır. 1982 ve 1983 yıllarında 6831 sayılı Orman Kanunun 17/3 maddesine göre devlet ormanı açıklıklarında ve yine aynı kanunun 63. maddesine göre devlete ait (hazineye ait) orman sayılmayan yerde gerçek ve tüzel kişilerin talepleri üzerine ağaçlandırma yapıldığı görülmektedir. 1984 ve 1985 yıllarında ise 6831 sayılı Orman Kanunun 2896 sayılı kanunla değişik, gerçek ve tüzel kişilere devlet ormanı açıklıklarında ağaçlandırma imkanı veren 57. madde uygulamaları gözlenmektedir. Gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetindeki arazilerde yaptığı ağaçlandırmalar için ise 6831 sayılı Orman kanunun 59. maddesinin uygulamaları görülmektedir.

Araştırma Çal yöresinin özel ağaçlandırma çalışmalarının 1985 yılı durumuna göre yapıldığı için, özel ağaçlandırmaların uygulama şekli ve prosedürü 1985 yılı sonuna kadarki durumuyla açıklanmıştır. Çünkü "Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği" konusu yeni ve sık çıkan kanun ve yönetmeliklerle sürekli şekillenmektedir. O nedenle 6831 Sayılı Orman Kanunu değiştiren 5.6.1986 tarih ve 3302 sayılı kanun ile 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanunun getirdiği hükümler ve 6 Nisan 1987 tarih ve 19423 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yeni ağaçlandırma yönetmeliği buraya dahil edilmemiş, fakat araştırma bulguları doğrultusunda sonuç bölümünde irdelenmeye çalışılmıştır.

1985 yılına kadar Çal Yöresinde Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırma uygulamalarının şekilleri ve prosedürü mevzuat imkanları doğrultusunda şu şekilde gelişmiş tir:

A-1982'den Önce: Gerçek ve tüzel kişilerin özel ağaçlandırma çalışmaları bu dönemde kendi mülkiyetlerindeki arazilerde olmuştur. Mevzuat imkanları olarak 6831 sayılı Orman Kanunun 2896 sayılı kanundan önceki ve bu kanunla değişikliğe uğramamış hükümleri olan 57, 58, 59. maddeleri uygulanmaya çalışılmıştır. Bu uygulama sonuçlarına göre gerçek ve tüzel 1982 yılına kadar kendi mülkiyetlerindeki arazilerde 1470.90 ha. özel ağaçlandırma yapmışlardır (Tablo-4).

B-1982'den Sonra: Bu dönemde Çal yöresindeki özel ağaçlandırma çalışmalarının devlet ormanı açıklıkları ile hazine arazilerinde de yapıldığı görülmektedir. Bu dönemi ikiye ayırarak incelemek yerinde olacaktır. Çünkü 1982 ve 1983 uygulamaları 2896 sayılı kanun değişikliğinden önce 1984 ve 1985 uygulamaları ise 2986 sayılı kanun değişikliğinden sonradır.

B$_1$ – 2896 Sayılı Kanun Değişikliğinden Önce (1982-1983 uygulamaları)

Bu dönemde gerçek ve tüzel kişiler kendi mülkiyetleri dışındaki arazileri (devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazileri) özel ağaçlandırma yapmak amacıyla talepte bulunmuşlar, bu yöndeki dileklerini de Çal Orman İşletme Müdürlüğü' ne iletmişlerdir.

İlk uygulama 1982 yılında olmuştur. Çal merkezden 97 kişinin talebi, Denizli Orman Bölge Müdürlüğü'nün oluşturduğu bir heyet tarafından incelenmeye alınmış, özel ağaçlandırma talebinde bulunan arazi çeşitli nitelikleri (Kadastro ve mülkiyeti, sınırları, ağaçlandırmaya uygunluğu vs.) ile bu heyet tarafından incelenmiştir. İnceleme sonucu bir rapor hazırlanmış, bu rapora göre özel ağaçlandırma için talep edilen sabanın ağaçlandırmaya uygun olduğu

belirtilmiştir. Daha sonra sahanın parselasyonu yapılmış, "Bakanlık Oluru"na başvurulnıuştur. "Bakanlık Oluru" alındıktan sonra talep edilen sahalar taahhüt senedi alınarak, ağaçlandırma yapan kişilere 60 yıl müddetle tevzii ve temlik edilmiştir. 1982 yılı uygulaması, 103.05 ha. devlet ormanı açıklığında 97 gerçek kişi tarafından yapılmıştır.

1983 yılındaki uygulamalar ise Mahmutgazi ve Süller yöresi halkının talepleri doğrultusunda olmuştur, 6831 sayılı Orman Kanunun 63. maddesine göre devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bir arazide ağaçlandırma yapmak isteyen ve bu taleplerini Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne ileten kişilerin dileği, Çal Kaymakamlığı'na bildirilmiştir. Çal Kaymakamlığı, Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne bu yerde ağaçlandırma yapılıp yapılmayacağını sormuş, ağaçlandırmaya uygun olduğu belirlendikten sonra, Maliye Bakanlığı'ndan sahanın tahsisi istenmiş ve neticede tahsis edilen sahanın ağaçlandırma projesi yapılarak, ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere taahhüt senedi alınmak suretiyle teslim edilmiştir. Mahmutgazi'de 46 ve Süller'de 64 olmak üzere toplam 110 gerçek kişi, 156.20 ha. hazine arazisinde 6831 sayılı Orman Kanununun 63. maddesine göre özel ağaçlandırma yapmıştır. (Bak. Tablo 5)

B_2 - 2896 Sayılı Kanun Değişikliğinden Sonra (1984 ve 1985 Uygulamaları)

6831 sayılı Orman Kanununun 57. maddesi 1983 tarih ve 2896 sayılı kanun ile değişikliği özel ağaçlandırmalara yeni bir boyut kazandırmıştır. Çal'daki uygulamalarda bu yönde gelişme göstermiş, 57. maddenin değişikliklerini uygulama alanına sokan yeni ağaçlandırma yönetmeliği de 27.8.1984 tarih ve 18502 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. 2896 sayılı kanun 63. maddede değişiklik yapmasa bile, bu maddenin uygulama şekilleri de bu yönetmelikle tekrar düzenlenmiştir.

1984 ve 1985 uygulamaları hep 57. madde doğrultusunda olmuş, yani özel ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere devlet ormanı açıklıkları tahsis edilmiştir. Uygulama tekniği ve prosedürü ise şu aşamalardan geçmektedir:

- Ağaçlandırma talebinde bulunacak kişiler Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne dilekçe ile müracaat etmektedirler.

-Ağaçlandırma talebinde bulunulan sahanın verilip verilemeyeceği hakkında Denizli Orman Bölge Müdür Yardımcısı başkanlığında, Ağaçlandırma ve Mülkiyet Şube Müdürleri ile Çal Orman İşletme Müdürü ve talep edilen sahanın Orman İşletme Şefinden oluşan heyet saha mahallinde inceleme yapmakta ve inceleme sonucunda hazırlanan ön etüt raporu Denizli Orman Bölge Müdürlüğünce tasdik edilmektedir.

- Özel ağaçlandırma için tevzii edilen sahanın parselasyonu yapılmaktadır.

- Parsellenen sahalar ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere geçici olarak teslim edilmekte ve teslim tesellüm tutanağı tanzim edilmektedir.

- Ağaçlandırma talebinde bulunan kişilerden taahhüt senedi alınmaktadır.

- Denizli Ağaçlandırma Şube Müdürlüğü'nce ilgili sahalar için ücretsiz ağaçlandırma plan ve projesi yapılmakta ve bu proje Denizli Orman Bölge Müdürlüğü ile Orman Genel Müdürlüğü tarafından tasdik edilmektedir.

- Özel Ağaçlandırma projesinin tasdikinde sonra ağaçlandırma talebinde bulunulan sahalar için projede belirtilen idare müddeti kadar ağaçlandırma izni ve irtifak hakkı verilmesi için rapor tanzim edilmekte ve Denizli Orman Bölge Müdürlüğü'nce Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'ndan izin alınmaktadır.

-Ağaçlandırma talebinde bulunan kişilerden bu sahaları orman halinde koruyup idame ettireceğine dair ve hiç bir yerine bina ve tesis yapmayacağına dair noter tasdikli taahhütname alınmaktadır.

- Kesin teslim-tesellüm tutanağının tanzimi ile ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere saha teslim edilmektedir.

1984 ve 1985 uygulamalarına göre 809 gerçek ve 18 tüzel kişilik olmak üzere, 1493.03 ha. orman açıklığında 57.madde doğrultusunda özel ağaçlandırma çalışmaları yapılmıştır.(Bak. Tablo 5)

Uygulamalar için belirtilebilecek diğer bir husus ise 1982 yılından sonra da gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetlerindeki arazilerde özel ağaçlandırma yapmasıdır. Bu uygulamada ise özel ağaçlandırma yapmak isteyen kişi Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne müracaat etmekte, idarece ücretsiz plan ve proje yapılmakta, fidan ve teknik yardımda ücretsiz verilmektedir. 1985 sonu itibariyle, 1982'den önceki 1470.90 ha. uygulamada dahil olmak üzere gerçek ve tüzel kişiler kendi mülkiyetlerindeki arazilerde 2000 ha özel ağaçlandırma yapmıştır.

3. MATERYAL ve METOD

Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar konulu bu çalışmayı yürütebilmek amacıyla önce mevcut literatür taranmış, konu ile ilgili yayınlar derlenmiş, daha sonra arazi ve büro çalışmalarına geçilmiştir.

Çalışmanın yürütülmesinde kullanılan materyal ve yöntemin ana hatları aşağıda özetlenmiştir.

3.1. MATERYAL

1- Araştırma için hazırlanan sorular kişi, kurum ve kuruluşlara yönetilmiş, alınan cevaplar ses cihazı ile kasetlere kayıt edilmiştir. Bunun için araştırmada ses alıcı cihaz (teyp) ve ses kayıt materyalleri kullanılmıştır.

2- Gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan ağaçlandırma alanlarının fizyografik, edafik ve biyotik faktörlerinin incelenmesi ve gözlemlenmesinde çeşitli ölçme aletleri kullanılmıştır (şeritmetre, ölçme lataları vs.)

3- Gözlem ve incelemeye tabi tutulan araziler fotoğraf ve slaytlarla belgelenmeye çalışılmış, bunun için fotoğraf makinesi ile fotoğraf ve slayt filmleri kullanılmıştır.

4- Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı'nın yayın ve dokümanları incelenmiş bir takım bilgi ve veriler araştırmada kullanılmıştır (AĞAÇLANDIRMA ve SİLVİKÜLTÜR DAİRE BAŞKANLIĞI 1985, 1986 ÇALIŞMALARI AĞAÇLANDIRMA EL KİTABI).

5- Çal Belediyesi ormanlarının incelenmesi ve gözlemlenmesinde Orman Genel Müdürlüğü Amenajman Daire Başkanlığı'ndan alınan Çal Belediyesi Amenajman planı verilerinden yararlanılmıştır (ÇAL BELEDİYESİ ÖZEL ORMAN AMENAJMAN PLANI).

6- Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün Özel Ağaçlandırmalar ile ilgili rapor ve dokümanları araştırmada veri olarak kullanılmıştır. (ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL ORMANLARI).

7- Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar hakkında hazırlanan raporda veri olarak araştırmaya dahil edilmiştir (GÜMÜŞTOP, ÇAL ÖZEL ORMANLARI HAKKINDA RAPOR).

3.2. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem ve tekniği aşağıda açıklanan aşamalar ve süreçlerden geçmiştir:

1- Konu saptandıktan sonra literatür taramalarına başlanmıştır. Konuyla ilgili kitaplar, yayınlar makaleler ve dergiler incelenmiş, mevcut literatürde konunun mahiyeti yeri, önemi, varlığı ve ilişkileri ortaya konmuştur.

2- Konunun çerçevelenmesinden sonra araştırmaya yönelinmiş, ölçümler yapılmaya ve veri toplanmaya başlanmıştır. Bu amaçla ilkin Ankara'da büro çalışmaları yapılmıştır. Özel ormanlar hakkındaki uygulamalar, bu uygulamaların durumu Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı yetkililerinden öğrenilmeye, mevzuat ve uygulama şekilleri derlenmeye çalışılmıştır. Yine Orman Genel Müdürlüğü Amenajman Daire Başkanlığı'ndan Çal Belediyesi Özel Ormanları Amenajman Planı alınmış ve yetkilerle, bu konuda bilgi almak amacıyla temaslara geçilmiştir.

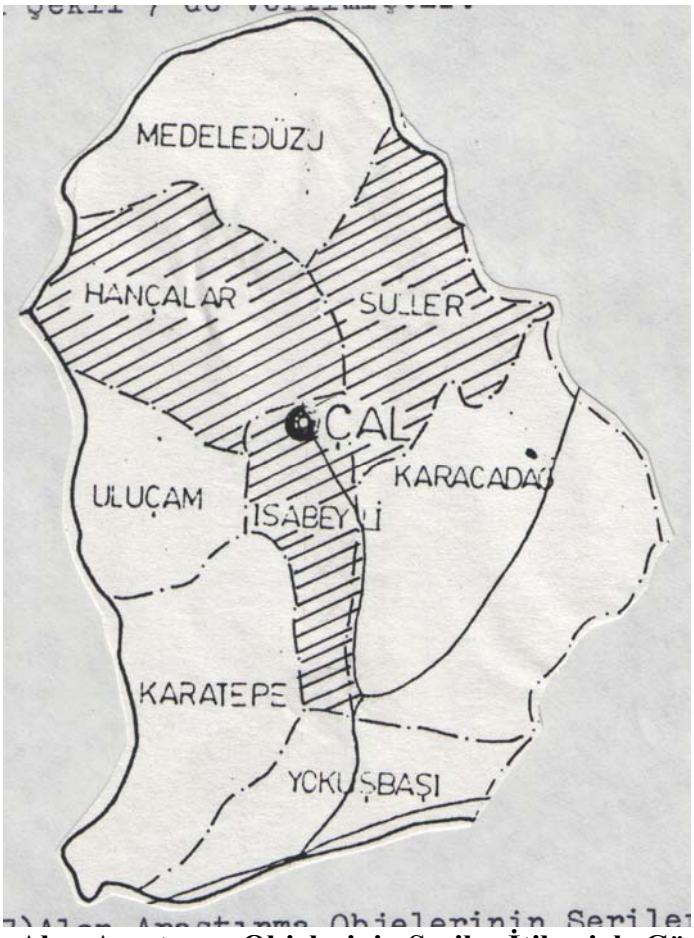
3- Bu aşamalardan sonra, alan araştırmasına yönelinmiştir. Alan araştırmasında Çal yöresinde yapılmış olup, geçirdiği teknik süreç ise aşağıdaki gibidir:

- Çal yöresi özel ormanları hakkındaki materyale göre (ÇAL ÖZEL ORMANLARI HAKKINDA RAPOR GÜMÜŞTOP (1985), ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL ORMANLARI-ÇAL BELEDİYESİ ÖZEL ORMANLARI AMENAJMAN PLANI) özel ağaçlandırma çalışmalarının yapıldığı alanlar belirlenmiş ve dökümü yapılmıştır.(Tablo-4 ve Tablo-5). Belirlenen ve dökümü yapılan alanlar etraflı bir incelemeye tabi tutulmuş, ağaçlandırma çalışmalarının ilk ortaya çıktığı ve uygulama ünitesi açısından yoğun olan alanlar "ALAN ARAŞTIRMA OBJESİ" olarak seçilmiştir. Alan araştırma objesi olarak seçilen bu yöreler yerleşim birimleri itibariyle:

  - Çal Merkez
  - Aşağıseyit
  - Yukarıseyit
  - İsabey
  - Süller
  - Hancalar
  - Selcen

şeklindeki yerleşim birimleridir.

Bu yerleşim birimlerinin dağılımıyla birlikte, alan araştırma objelerinin görünümü, Çal Orman işletme Müdürlüğü serileri olarak Şekil-7 de verilmiştir.

Şekil -7: Alan Araştırma Objelerinin Seriler İtibariyle Görünümü

- Alan araştırma objeleri seçildikten sonra, bu objelerde gözlem, analiz ve ölçümler yapılmaya ve alan verileri toplanmaya başlanmıştır. Bu amaçla alan araştırma objesi olan yerleşim birimine gidilmiş ve yerleşim biriminin idarecisine (Belediye Başkanı veya muhtara) amacı kısaca tanıtılmış, araştırmanın yapılabilmesi için gerekli hususlar açıklanmış ve bu yerleşim biriminde özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerle ilişkiye geçilmiştir. Bu bağlamda araştırma iki evrede sürdürülmüştür. Önce ilişkiye geçilen gerçek ve tüzel kişilere, "Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar" konusunda araştırılmak ve öğrenilmek istenen hususlara göre belirlenmiş sorular yöneltilmiş, daha sonra bu kişilerle birlikte özel ağaçlandırma çalışmalarının uygulandığı alanlara gidilerek, özel ağaçlandırma sahaları ekolojik faktörler (fizyografik,edafik, biyotik,klimatik), ağaçlandırma tekniği, silvikültür tekniği koruma, faydalanma ve maliyet açılarından gözlem ve analizlere tabii tutulmuştur.

Gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorular araştırılmak ve öğrenilmek istenilen hususlar doğrultusunu da aşağıdaki konu başlıklarında gruplandırılabilir:

A-GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN AĞAÇLANDIRMA TALEBİNİN NEDENLERİNE AİT SORULAR:

- Niçin ağaçlandırma yaptıkları,
- Ağaçlandırma yapmadaki gayelerinin neler olduğu,
- Yaptıkları bu ağaçlandırmalardan neler bekledikleri,
- Kendi mülkiyetlerindeki arazileri ağaçlandırmak yerine niye başka amaçlarla kullanmadıkları,
- Geçimlerini asıl olarak neyle sağladıkları

B-AĞAÇLANDIRMA TEKNİĞİNE AİT SORULAR
- Ağaçlandırma tekniği konusunda bilgilerinin düzeyi,
- Toprak hazırlığı ve fidan dikimini nasıl yaptıkları,

C-SİLVİKÜLTÜR TEKNİĞİNE AİT SORULAR
- Yapılan ağaçlandırmaların bakımının yapılıp, yapılmadığı,
- Yapılıyorsa nasıl yapıldığı;

D-KORUMA KONUSUNA AİT SORULAR
- Özel ağaçlandırmaların nasıl korunduğu,
- Koruma konusuna ait sorunların olup, olmadığı;
- Varsa bu sorunların neler olduğu,
- Koruma konusunda ne tür isteklerinin olduğu;

E-BİLGİLENDİRME VE AYDINLATMA KONUSUNA AİT SORULAR
- Orman ve Ormancılık bilgilerinin ne düzeyde olduğu;
- İntifa ve irtifak haklarını bilip bilmedikleri;
- Orman idaresine olan güven düzeyleri;
- Ormancılık teknikleri yönünden orman idaresince bilgilendirme ve aydınlatma çalışmalarının yapılıp yapılmadığı;

F-TEŞVİK VE YARDIM KONULARINA AİT SORULAR
- Ağaçlandırma çalışmaları yapan gerçek ve tüzel kişilere ne tür teşvik ve yardımların yapıldığı;
- Yaptıkları ağaçlandırmalar için devletten ve orman idaresinden daha başka ne tür yardımlar bekledikleri

G- AĞAÇLANDIRMA MALİYETİNE İLİŞKİN SORULAR
- Yapılan özel ağaçlandırmaların hektar ve dekar olarak maliyetlerinin ne kadar olduğu
- Hangi masrafların ağaçlandırma maliyetini şekillendirdiğini;
- Ağaçlandırmayı yapan kişinin ağaçlandırmayı kendi iş gücüyle mi ve işçi tutarak mı yaptığı;

H- FAYDALANMA KONUSUNA AİT SORULAR
- Yaptıkları ağaçlandırmalardan nasıl faydalandıkları veya faydalanacakları
- Elde ettikleri nasıl değerlendirdikleri ve değerlendirecekleri

I- AĞAÇLANDIRMALARDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLARA AİT SORULAR
- Ağaçlandırma çalışmalarında zorluklarla karşılaşılıp karşılaşılmadığı;
- Karşılaşılıyorsa ne tür zorluklar olduğu;

şeklindeki sorular yöneltilmiştir

Bu sorular gerçek kişi olarak şahıslara, tüzel kişi olarak da tüzel kişi yöneticilerine(Belediye başkanı, köy muhtarı, kooperatif başkanı şeklinde) yöneltilmiştir.

Alan araştırma objesi olarak seçilen Çal merkez, Aşağıseyit, Yukarıseyit, İsabey, Süller Hançalar ve Selcen şeklindeki yerleşim birimlerinde özel ağaçlandırma yapan en az 10 kişiyle konuşulmuştur.

4- Alan araştırma objelerinde yapılan bu çalışmalar bitirildikten sonra uygulama, kontrol ve denetim ünitesi olan Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne gelinmiş ve çalışmalar burada sürdürülmüştür. Gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorulara, özel ormanların uygulama, kontrol ve denetim hususlarına ait sorularda eklenmiş ve bu sorular Çal Orman İşletme Müdürlüğü yöneticilerine yöne1tilerek bilgi ve veri toplanmaya çalışılmıştır.

5- Yöneltilen sorularla birlikte alınan tüm cevaplar teyp ile kasetlere kayıt edilmiştir.

6- Alan araştırmaları yapılıp, diğer ölçümler ve verilerde alındıktan sonra Çal yöresinden ayrılıp, büro çalışmalarına geçilmiştir. Yapılan tüm ölçümler ve toplanan tüm bilgilerin dökümüyle bulgular elde edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

4. BULGULAR

Çal yöresinde ortaya çıkan "Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar" konusu ve daha sonra mevzuatlarla da geliştirilen uygulamalar hakkında aşağıda verilen başlıklarda bulgular elde edilmiştir.

4.1. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN AĞAÇLANDIRMA TALEBİNİN NEDENLERİNE AİT BULGULAR

Ç al yöresinde ilk ağaçlandırma çalışmalarının başlangıcı 1930'lu yıllara kadar uzanmaktadır. Ülke genelinde ağaç ve orman sevgisini halka aşılamak amacıyla orman haftaları ve ağaç bayramları düzenlenir. Yıllardan beri bu kutlamalar ve bayramlar il, ilçe ve köyler düzeyinde süre gelmektedir. İl ve İlçelerde orman haftasının ve ağaç bayramının nasıl kutlanacağı, kutlama için nelerin yapılacağı önceden tespit edilmekte ve bir kutlama programı hazırlanmaktadır. Bunu il veya ilçe düzeyinde oluşturulan kurullar yapmaktadır. Eğer kurul il düzeyinde ise İl Kamu Ağaçlandırma Kurulu, İlçe düzeyinde ise İlçe Kamu Ağaçlandırma Kurulu adını almakta ve bu kurulların başkanlığını da illerde Valiler, ilçelerde ise kaymaklar yapmaktadır. Orman haftalarında ve ağaç bayramlarında ağaç ve ormanın önemi anlatılmakta, ağaç ve orman hakkında halka ve öğrencilere bilgiler verilmektedir. Ayrıca çeşitli kutlama ve merasimlerde düzenlenmektedir. Bu merasimlerde konuşmalar yapılır, öğrenciler şiirler okur, sonuçta merasime katılanlar toplu halde fidan dikmek suretiyle orman haftası düzenlenmiş ve ağaç bayramı da kutlanmış olur.

Türkiye genelindeki bu olaylar Çal yöresinde de yaşanmaktadır. Her yıl ağaç bayramları ve orman haftaları kutlanmakta, merasimle fidan dikmek suretiyle kutlamalar bitirilmektedir.

Türkiye genelinde ağaç bayramları ve orman haftaları kutlamalarının amacı orman kurmak değildir, kutlamalar esasında dikilen fidanlarda orman kurmak amacıyla dikilmezler. Ana gaye, orman ve ağaç sevgisini halka yaymak, ormanın faydalarını anlatmak, orman ve ağaç sevgisini genç dimağlara aşılamak şeklinde belirmektedir.

Ağaç bayramlarında dikilen fidanlar ya bir okul bahçesine, yâda her yıl değişik bir köy, kasaba veya ilçenin birkaç dekar alanını ağaçlandırmak için dikilir. Hiç bir zaman ağaç bayramlarının üretim için orman kurma yönünde bir amaçları yoktur. Orman haftalarında dikilen fidanlarda sadece tören yapılması için gerekli birer semboller gibidir; küçük alanlarda kalırlar, bakım ve koruma tedbirleri de alınmıyorsa gelişmelerini hiç bir zaman sürdüremezler. Ağaç bayramı törenlerine katılıp, fidan dikme çabası gösteren kişiler diktikleri

bu fidanların gelişme ve büyümelerini göremeyecekler ve onların gözünde hep fide olarak kalacaktır. Türkiye genelinde bunun örnekleri çoktur.

Fakat Çal bu açıklamalar açısından bir istisnadır. Ağaç bayramları ve orman haftalarında dikilen fidanlar sadece bir merasimlik görev yapmamışlar, bu günün 50 cm çapına varan ağaçlar şekline bürünmüşlerdir. 1936'dan itibaren başlayan ağaç dikme çabasına ilçe ileri gelenleri ve yöneticileri de büyük ilgi göstermişler, bilhassa ağaç bayramlarıyla halka örnek ve önder olmuşlardır. 1940'larda dikilen sembolik fidanlar koruma ve bakım sayesinde gelişmelerini sürdürmüşler boy gösteren ve fidelik çağından çıkarak ağaçlık çağına ulaşan fidanları Çal yöresi halkı gözleyebilmiştir. Yıllar itibariyle ağaç bayramları ve orman haftalarında dikilen fidanlar 1-2 dekarla kalmamış daha geniş alanlara yayılmıştır. Şu anda üretim de yapılabilen Çal Belediyesi Özel Ormanı buna örnek olarak gösterilebilir.

Yetişmeye ve gelişmeye başlayan fidanlar, Çal yöresi halkında değişik görüşler uyandırmaya başlanmıştır. Ağaç bayramları ve orman haftalarında dikilip ağaçlık çağına ulaşan fidanlar artık bir fide olarak değil, ekonomik ürün verecek ağaçlar olarak bakılmaya başlamıştır.

1960 yılından sonra Çal yöresinde özel ağaçlandırmaların hızla arttığını gözlenmektedir. Bunun sebebi ormancılığın ve ağaçlandırmanın bazı niteliklerinin halk tarafından kavranması olarak yorumlanmalıdır. Kırsal kesimde yaşayan insanlar ziraatle uğraşırlar ve asıl olarak geçimlerini de bu tür uğraşlarla sağlarlar. Zirai üretim, her yıl gelir getiren bir üretim tarzıdır. Ormancılık üretimi ise 10 ve l0'un katı olan yıllar sonra gelir getirebilmektedir. Kırsal yörede yaşayan insanın ormancılık üretiminin gelirini kavraması zordur. Zira ormancılık üretimi gelirinin sağlanması için, üretim için gerekli yılların beklenmesi mecburiyeti vardır. Çal halkı, kırsal yöre insanı için kavranabilmesi zor olan bu ormancılık özelliğini kavrayabilmiştir. 1960'lardan sonra özel ağaçlandırma çalışmalarının artma nedeni de budur. Çünkü ilk ağaçlandırma çalışmalarının başladığı 1936 yılından itibaren 24 yıl geçmiş o yıllarda yapılan ağaçlandırmalar ekonomik mal niteliğine dönüşmüştür. Araştırmalarımız esnasında o yıllarda ağaç dikmeyip arazilerini boş bırakan kişilerin "Keşke dikseydik, şu anda koca koca ağaçlarımız olacaktı" demeleri ilgi çekicidir.

Çal yöresindeki bu gelişmeler halkta özel ağaçlandırma yapma isteği doğrultusunda bir potansiyel oluşturmuştur. Bu potansiyelin canlandırılması ve yönlendirilmesinde bir kişinin aktif rol oynadığı da söylenebilir. Bu kişi Ahmet ÇÖKELEZ isimli bir vatandaştır. Alan araştırma objelerinde ilişkiye geçilen gerçek ve tüzel kişiler, bu vatandaşın özel ağaçlandırmaların yapılmasında aktif rol oynadığını; ilk çalışmaların bu kişi tarafından başlatıldığını ve kendilerine de örnek olduğunu belirtmektedirler. Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ'in oynadığı rol ile Chambrelent adındaki bir mühendisin Fransa'nın güneybatı bölgesinde yapılan ağaçlandırmalarda oynadığı rol arasında bir bağlantı kurulabilir. Chambrelent, 1855-1875 yılları arasında Fransa'nın güneybatı bölgesinde tamamen çıplak ve verimsiz 800 bin hektarlık bir sahanın sahil çamıyla ağaçlandırmasını, 20 yıl gibi bir sürede gerçekleştirmiştir. Bu ağaçlandırma çalışmalarının finansmanı ise özel bir girişimci tarafından realize edilmiştir. (Guinier. Ph.1944 Loeuvre de Chambrelent La mise en valeur des landes et la creation de la Foret Landaise Bordeaux, FIRAT 1971) Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ fonksiyonunun, Fransa'nın Chambrelent fonksiyonu ile eş değerde olmayabilir, fakat benzer nitelikler taşıdığı belirtilebilir. Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ fonksiyonu, gerçek ve tüzel kişilerde uzun süreç sonucu oluşan ormana ekonomik gözle bakma olgusunun yarattığı ağaçlandırma yapma doğrultusundaki potansiyelin yönlendirmesini sağlamış gerçek ve tüzel kişilerin bu yöndeki ilgilerinin pratik hayata geçmesinde aktif rol oynamıştır. Çal örneğinde

Ahmet ÇÖKELEZ fonksiyonu etkilidir. Fakat bu etki sadece örnek olma ve kişileri yönlendirme şeklinde gözükmektedir.

Çal örneğinin ortaya çıkmasında ve özel ağaçlandırma yapmaya yönelik potansiyelin oluşmasında; gerek orman ve ağacın ekonomik gözle bakılması ve gerekse kişilerde oluşan ağaçlandırma yapmaya yönelik potansiyelin bir kişi tarafından yönlendirilmesi kadar, özel ağaçlandırma yapılan alanların nitelikleri de etkili olmuştur. Çal kelime anlamıyla kıraç ve bozkır alan anlamına gelmektedir. Özel ağaçlandırma yapılan alanların nitelikleri de bu anlamla eş değerdedir. Alan araştırmalarında, özel ağaçlandırma yapılan sahalar ekolojik faktörler(fizyografik, edofik, klimatik ve biyotik) açısından gözlem ve analize tabi tutulmuştur Bu gözlem ve analizlerden çıkan sonuçlar özel ağaçlandırma çalışmalarının ortaya çıkmasına zemin hazırlayacak cinstendir.

Çal yöresinde özel ağaçlandırma yapılan alanlarda, toprakları tüketircesine etkileyen çok güçlü bir erozyon vardır. Toprakların büyük bir bölümü hafif ya da ileri derecede erozyon zararı ile karşı karşıyadır. Özel ağaçlandırma yapılan sahalar yeterince bitki örtüsünden yoksundur. Bu durum su ve rüzgâr erozyonunu hızlandıran bir etken olmaktadır. Yağışlar doğrudan toprağın üzerine düşmekte bilhassa yağmurun dövme etkisi, yüzeysel akışa yol açmaktadır. Sonuçta zaten sığ olan toprak tabakası erozyonla akıp gitmekte, taşlı bir arazi üst yapısı oluşmakta, hatta anakaya bile ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde bir görünüm kazanan araziler hiç bir kullanım alanına konu olamamaktadır. Tarımsal üretim için kullanılamamakta; çünkü bu nitelikteki arazilerde (eğim, sığ ve taşlı toprak yapısı vs.) tarımsal toprak işleme yöntemlerinin kullanılması güçtür. Ayrıca arazi klasifikasyonu açısından da, tarımsal üretim alanı değildirler. Bu arazilerin mera olarak ta kullanımı güçtür, zira otsu bitkilerin yetişebileceği toprak elverişli değildir, mera bitkilerinin dağılımı ve miktarı da yetersizdir. Mera olarak kullanılan alanlarda hayvanlar beslenmekte yarı aç-yarı tok dolaşmaktadır. İşte bu nitelikleri arazilerin sahibi olan gerçek kişiler ağaçlandırma yolunu seçmişler ve arazilerini bu amaçla değerlendirme uğraşısına girmişlerdir. Aynı durum tüzel kişiliğe haiz (köy ve belediye tüzel kişilikleri) arazilerde de vardır. Tüzel kişiler de arazilerini ağaçlandırma yolu değerlendirme yolunu seçmişlerdir.

Dikilen ağaç türünün de Çal yöresinde özel ağaçlandırma çalışmalarının yapılması ve artmasında etkili olduğu belirtilebilir. Gerçek ve tüzel kişiler yaptıkları ağaçlandırmalarda genelde kızılçam(*Pinus brutia*) kullanmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu doğal ağaç türlerinden biri olan kızılçam, hızlı bir gelişme gösteren tür olması, nedeniyle kısa zamanda ekonomik nitelikte ürün verebilmektedir. Ağaçlandırmalarda da bu türün kullanılması, özel ağaçlandırmaları daha cazip hale getirmektedir. Zira ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler hızlı gelişen bu ağaç türüyle, ekonomik nitelikte mal üreteceklerini inanmışlardır.

Gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma yapmasına zemin hazırlayan diğer bir husus ise ağaçlandırma maliyetidir. Çal yöresinde 1 ha. sahanın maliyeti 20.000 ila 50.000 TL arasında değişmektedir. Maliyetin bu kadar düşük olması gerekçesi ağaçlandırma yapan kişilerin kendi işgüçlerini kullanmasıdır. Devlet ormanı açıklığından ve hazine arazisinden 1 ha (10 dekar) sahayı tevzii ve temlik ettiren kişi 1985 maliyetleriyle bu ağaçlandırmayı yapabilmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda açıkladığımız gerçeklerle Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişiler ağaçlandırma yapmayı ve orman kurmayı benimsemişlerdir. Alan araştırma objelerinde gerçek ve tüzel kişilere "Hayvancılık, ormancılık, ziraat, bunlardan hangisini istersiniz?" şeklinde soru yöneltildiğinde Çal yöresi kırsal halkı "Çam" istiyoruz diyebilmiştir.

4.2. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER TARAFINDAN TESİS EDİLEN ORMANLARDA AĞAÇLANDIRMA TEKNİĞİNE AİT BULGULAR

Çal yöresinde, gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırma çalışmalarında ağaçlandırma tekniğine ters düşen durumlar vardır. Arazi incelemeleri neticelerine göre; gerek toprak hazırlığı ve gerekse fidan dikimi esnasında, yanlış ağaçlandırma tekniği uygulamaları göze çarpmaktadır.

Çal yöresi özel ağaçlandırma çalışmalarının yapıldığı arazilerin büyük çoğunluğunda diri örtünün bulunmaması nedeniyle, ağaçlandırma tekniğinin başlangıcı olan arazi hazırlığına(diri örtü temizliği) pek ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu nedenle ağaçlandırma tekniği açısından en çok yapılan işlem toprak hazırlığı ve fidan dikimi olmaktadır. Bu işlemlerin de tekniğine göre yapıldığı söylenemez. Özellikle Aşağıseyit, Yukarıseyit ve İsabey özel ağaçlandırmalarında bu durum gözlemlenmiştir. Bu yerleşim birimlerinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler, basit bir toprak işlemesi yapmakta, (hatta hiç toprak işlemesi yapmayan kişilerde vardır.) tekniğe hiç uygun olmayan bir fidan çukuru açmakta ve fidanı bu çukura gömmektedir. Sonuçta fidanların tutma oranı da düşük olmaktadır.

Süller yöresinde yapılan ağaçlandırmaların bir ölçüde tekniğine uygun olarak yapıldığı söylenebilir. Zira bu çevrede yapılan ağaçlandırmalarda, işçi gücünün yanı sıra makine gücü de kullanılmaktadır. Bu yerleşim biriminde diri örtünün bulunmadığı alanlarda traktöre pulluk takılmakta ve tesviye eğrilerine paralel olarak 2-3 metre aralıklarla sürüm yapılmaktadır. Toprak işleme ve aynı zamanda teras yapımı olarak da nitelendirilebilecek bu işlemde, toprak 30-35 cm. derinlikte ve 40-50 cm. genişlikte işlenmekte ve yamaç tarafına az bir meyil verilmektedir. Ayrıca uygulama, kontrol ve denetim ünitesi Çal Orman İşletme Müdürlüğü'de Süller yöresindeki gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma tekniğinin bazı gereklerini yerine getirdiğini belirtmektedir.

Toprak işleme açısından diğer yerleşim birimleri değerlendirilecek olursa Çal Merkez ve Selcen'in bazı ağaçlandırma alanları istisna genelde iyi olduğu söylenebilir. Hançalar'da ise tekniğe uygun toprak işlemesi yapılmamaktadır.

Araştırma alanında ağaçlandırma tekniğine ait değer bir bulgu ise fidan dikimindeki yanlışlıklardır. Gerek dikim esnasında ve gerekse dikim aralıklarının verilmesinde hatalar gözlenmektedir. Ağaçlandırma yapan kişiler fidan dikimini teknik olarak yapmaması sonucunda kök kıvrıklıkları oluşmakta, dikim çukurunda hava boşlukları kalmakta, neticede fidanların tutma şansları azalmaktadır. Bunun yanında bir fidan çukuruna birden fazla (arazi incelemelerinde 3-4 tane sayılmıştır.) fidan dikilmesi olayı da vardır. Bu ağaçlandırma tekniği açısından yanlış bir uygulamadır. Nitekim arazi incelemelerinde böyle dikilen fidanların hepsinin tuttuğu ve bir fidan çukurunda bulunan 3-4 adet fidanın hatalı bir gelişme gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Alan araştırma objesi olarak seçilen tüm yerleşim birimlerinde özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler ağaçlandırma tekniğine ait sorulara yeterince cevap verememişlerdir. Kısacası ağaçlandırma çalışmalarını zirai çalışmayla (özellikle bağcılık) bağdaştırmaktadırlar.

4.3.GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARDA SİLVİKÜLTÜR TEKNİĞİNE AİT BULGULAR

Çal yöresinde tesis edilmiş gerçek ve tüzel kişilere ait özel ormanlarda silvikültür tedbirlerinin yeterince uygulandığı söylenemez. Bunda en önemli etken ağaçlandırma yapan kişilerin ormancılığı ve ormancılık tekniklerini bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Özel ağaçlandırma çalışmaları yapan kişilerin çoğunluğunun zirai üretimle iştigal etmeleri, onların ormancılık çalışmalarını zirai bir faaliyet gibi görmelerine yol açmaktadır.

Daha önce ağaçlandırma tekniğine ait bulgular bölümünde açıklandığı üzere özel orman tesis edilen alanlarda bir fidan çukuruna birden fazla dikim yapılması, dikim aralıklarının sık olması, toprak işlemesinin üzerinde yeterince durulmaması; silvikültürel bakım tekniklerinin önemini artırmaktadır. Fakat özel ağaçlandırma yapan tesisler bakım tekniklerini bilmediğinden tesis edilen özel ormanlar silvikültürel müdahaleler görmemiştir. Hatta kişilerin ağaç kesmeye karşı bir düşünceye de kapılmaları nedeniyle, özel ormanlar bakımsız kalmıştır. Bir fidan çukuruna birden fazla fidan dikimi neticesinde fidanların tümü tutmuş, bu durum fidanların gelişmesini etkilemiş ve ayıklama yoluna gidilmediği içinde yetişme ortamı faktörlerini birden fazla fidanın paylaşması sonucunda ormanlar zayıf düşmüştür.

Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerce tesis edilen ormanların büyük çoğunluğu gençlik ve sıklık çağındadır. Bu ormanlara uygulanacak silvikültürel bakım tekniği ise sıklık bakımıdır. Ayrıca sırıklık ve direklik çağına ulaşmış mesçerelerde görülmektedir. Bu çağa ulaşmış ormanlarda uygulanacak bakım tekniği ise aralama müdahaleleridir. Arazi incelemelerinden çıkan sonuç ise her iki çağdaki ağaçlandırmaların yerine, zamanına ve tekniğine göre bakım görmediğidir. Orman tesis eden gerçek ve tüzel kişilerin, orman bakım tekniklerini bilmemesi neticesinde ormanlar bakımsız kalmış teknik müdahaleler görmemiştir.

4.4. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARIN KORUNMASINA AİT BULGULAR

Araştırmalarımızda Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların korunması konusunda, büyük sorunlar olduğu gözlenmiştir.

Ormancılık mevzuatı gereği hükmi şahsiyete haiz amme müesseselerine ait ormanlar ile hususi ormanların korunması devletin kontrol ve murakabası altında sahiplerine aittir denilmektedir(6831 sayılı Orman Kanunu 48 ve 55. maddeleri). Yani bu ormanlara gelebilecek herhangi bir tehlikeyi bertaraf etmek sahiplerine düşmektedir. Yine ormancılık mevzuatı gereği hükmi şahsiyete haiz amme müesseselerin ait ormanlar ile hususi ormanlarda meydana gelecek zararları ve suçların tespitini, delillerin toplanması, suç zaptı ile tevsik edilmesi görevini de orman idaresine vermiştir(6831 sayılı Orman Kanunu Madde 79).

Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar ormancılık mevzuatı açısından bu mevzuat imkanları doğrultusunda korunmaya çalışılmaktadır.

Gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlara yönelik en önemli zarar, hayvancılıkla uğraşan kişilerden gelmektedir. Çal yöresinde hayvancılık, daha çak mera hayvancılığı şeklinde olmakta ve hayvancılıkla uğraşan kişilerde sahipli araziler dışında kalan arazileri (köy ve belediye tüzel kişilikleri, hazine arazileri devlet ormanı açıklıkları) mera olarak görmekte ve bu amaçla kullanmaktadırlar. Bu arazilerde ağaçlandırma çalışmalarının yapılmasını

hayvancılıkla uğraşan kişiler istememekte ve yapılan ağaçlandırma çalışmalarına tepki göstermektedirler. Ayrıca özel ağaçlandırma çalışmaları yapılan alanlarda hayvanlarını sokmakta, gerek hayvanların fideleri yemesi ve gerekse çiğnemek yoluyla toprağı sıkıştırmaları, ağaçlandırma alanlarında büyük zararlara yol açmaktadır. Ayrıca hayvancılıkla uğraşan kişilerin ağaçlandırmalara tepki amacıyla bilfiil kendilerinin de zarar verdikleri ve bir gecede binlerce fidanı söküp attıklarını alan araştırma objelerinde ilişkiye geçilen gerçek ve tüzel kişiler ifade etmiştir. Yaptıkları ağaçlandırmaları korumak isteyen gerçek ve tüzel kişiler ağaçlandırma alanlarına yönelik bu tür zararları gidermek amacıyla Çal Orman İşletme Müdürlüğü ve Çal Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmakta ve 6831 sayılı Orman Kanunun 48, 55 ve 79 maddelerine göre de suç duyurusunun kovuşturmaları yapılmaya çalışılmaktadırlar.

Koruma konusunda gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorulara karşı alınan cevaplar ilgi çekicidir. Gerçek ve tüzel kişiler koruma konusunda Çal İşletme Müdürlüğü'nün kendilerine ilgi göstermediğini, suç duyurularını kanuni işleme koymadığını belirtmekte ve bu konuda orman idaresinden yakınmaktadırlar. Alan araştırma objelerinin tümünde bu bulgular elde edilmiştir. Hancalar ve Süller yöresine ait bazı cevapları vermek burada yerinde olur. Bu yörelerdeki gerçek ve tüzel kişiler "Ağacımı diktim, korunmasını istiyorum ki evde rahat uyuyayım","Orman Muhafaza Memuru istiyoruz, ormancı gelsin, ara sıra bizim ormanları da dolaşsın", "Devlet ormanları gibi ormanlarımız korunsun", "Orman Kanunun 55. maddesinin değiştirilmesini istiyoruz" demektedirler. Yani gerçek ve tüzel kişiler, tesis ettikleri özel ormanların devlet ormanları gibi korunmalarını istemektedirler.

Koruma konusunda diğer bir mevzuat ise 2.7.1941 tarihinde çıkmış 4081 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunudur. Yerleşim birimlerindeki gerçek ve tüzel kişiler koruma konusuna bu mevzuat ve bu mevzuattaki müeyyideler yoluyla yaklaşmaya çalışmışlar, fakat kanunun çok eski olması ve müeyyidelerinin de etkisiz oluşu nedeniyle istenilen başarı sağlanamamıştır. Bu kanun küçük alanlarda kalan ve orman sayılmayan yerlerde olan özel ağaçlandırmaların korunmasında kullanılmaya çalışılmaktadır. Cezai müeyyidelerinin az olması nedeniyle koruma konusunda hiç bir işe yaramamaktadır.

Gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırma çalışmalarının tel ihatasına alınıp korunmadığı da arazi gözlemleriyle anlaşılmaktadır. Yapılan ağaçlandırma çalışmalarında koruma amacıyla bu türlü bir tedbir alınmadığı için özel ağaçlandırma sahaları bir çok tehlikelere açık kalabilmektedir.

Gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlarda böcek ve mantar zararlıları ile yangın yönünden koruma konuları da ilgi çekmektedir. Özel ağaçlandırma alanlarındaki meşcerelerin sık olması ve birden fazla fidanın bir araya dikilmesi ve bakımı müdahalelerinin yapılmaması nedeniyle fideler ve ağaçlar zayıf düşmüş, neticede ikincil zararlıların da etkilerine maruz kalmıştır. Bu tür zararlıların başında çam keseböceği (*Thaumetopeidae pityocampa* (Schiff)) gelmektedir. *Thaumetopoeidae* familyasına mensup bu böcek kızılçam ibrelerini yiyerek ağaçları zayıflatma ve bu ağaçlara sekonder zararlı böceklerin ve mantarların gelmesine zemin hazırlamaktadır. Bu zararlıyı gören gerçek ve tüzel kişiler Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne başvurmuş, işletmenin ilgileriyle bu böceğe karşı mücadele yapılmıştır. Çal yöresi ormanlarına zarar veren diğer bir zararlı yaprak arısı zararlısıdır. Araştırmalarda mantar zararlısı gözlenmemiş olup, yangın zararının olabileceği belirtilebilir.

4.5. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE AĞAÇLANDIRMA YAPILAN SAHALARDA EKOLOJİK FAKTÖRLER AÇISINDAN BULGULAR

Çal yöresinde ağaçlandırma yapılan araziler morfolojik özellikler olarak orta dağlık bir arazi görünümü şeklindedir. Ağaçlandırma çalışmaları daha çok arazinin yamaçlarında bilhassa alt yamaçlarında yapılmaktadır.

Ova tabanları ziraate ayrılmış olup zirai işletme türü açısından bağcılık yaygındır. Fakat yer yer özel ağaçlandırma çalışmaları yapılan yerlerin çoğunlukla tapulu araziler olmak üzere ziraat arazileriyle birlikte, iç içe olduğu da gözlenmektedir.

Gerçek ve tüzel kişilerce ağaçlandırılan alanlarda, toprak 25-30 cm. arasında bir derinlik kazanmakta, burada sığ bir toprak yapısını ortaya çıkarmaktadır. Toprağın çoğunluk la orta taşlı, yer yer erozyonun hat safhaya ulaştığı yerlerde ise çok taşlı olduğu da ilgi çekmektedir

Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırılan alanlar flora yönünden çok fakir bir görünümü vardır. Araziler gerek otsu bitki ve gerekse çalımsı tür vejetasyonları ile yeterince kaplı değildir. Otlatma yapılan sahalarda bile otlatmaya uygun bitki türü azdır ve dağılımı da uygun değildir. Kısacası ekolojik faktörler açısından karstik bir arazi görünümü vardır.

4.6. AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN BİLGİGİLENDİRİLMESİ VE AYDINLATILMASI KONUSUNA AİT BULGULAR

Türkiye'de ormancılık çalışmaları daha çok devlet eliyle yapılmakta, bu çalışmaları yürütecek kişilerde (yönetici ve teknik elemanlar) yapılacak işin mahiyeti ve önemine binaen mesleki eğitimlerden geçmektedirler. Bu eğitimler ormancılık öğretimi yapılan okullar (Orman Fakültesi) ile meslek içi eğitim kurumlarında yapılmaktadır. Ormancılık bilgileri ile donanmış kişiler ancak bu aşamalardan sonra ormancılık çalışmalarında görev almaktadır.

Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişiler ise hiçbir ormancılık eğitimi görmeden ormancılık çalışmalarını yapmaya başlamışlardır. Ağaçlandırma yapan kişilerin geçimlerini daha çok ziraatle sağlamaları, toprağa dayalı üretim olarak sadece zirai üretimi bilmeleri nedeniyle ormancılık çalışmaların zirai çalışma olarak görmektedirler. Gerçek ve tüzel kişilere bu konularda yöneltilen sorulara karşı alınan cevaplardan ağaçlandırma yapan kişilerin ormancılığı ve ormancılık tekniklerini bilmedikleri ortaya çıkmıştır.

Özel ağaçlandırma yapan kişilere ormancılık konularında Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün bilgilendirme ve aydınlatma çalışmaları yapmadığı, gerçek ve tüzel kişilerin ifadeleriyle anlaşılmıştır.

Ağaçlandırma çalışması içerisine giren kişilerin orman ve ormancılık bilgileri yeterli değildir, bu bilgi yetersizliği ise daha çok orman idaresinden kaynaklanmaktadır.

Özel orman tesis eden kişilerin genel ormancılık ve ormancılık tekniği bilgilerinin olmaması yanında önemli bir bilgi eksikliği de hazine ve devlet ormanı açıklıklarında yapılacak ağaçlandırmaların uygulama prosedürünü (57. ve 63. madde uygulamaları) bilmemesi ve bu uygulamaların tanıtımının yapılmamasıdır. Hatta bu bilgi eksikliğinin sonucu öyle bir noktaya varmıştır ki "Biz devletin arazisini ağaçlandırıyoruz, yarın devlet yaptığımız bu

ağaçlandırmayı elimizden alabilir" şeklinde düşüncelere vatandaşlar kapılabilmişler ve aralarında tartışmalara girebilmişlerdir. Kişilere "intifa ve irtifak hakkı nedir ?" diye soru yöneltilmiş ve pek az kişiden cevap alınabilmiştir.

Gerçek ve tüzel kişiler hazine ve devlet ormanı açıklıklarında yapılan ağaçlandırmaların uygulama prosedürünü ve tekniğini bilmemektedir. Özel Ağaçlandırma çalışmalarını yapan kişilerin bu uygulamalarda endişeleri vardır, araştırmada "Orman idaresine güvenmiyor musunuz ?" şeklinde bir soru yöneltilmiş ve soruyu cevaplayan kişiler açık olarak "güvenmiyoruz" diyebilmiştir.

Özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma ve silvikültür tekniğine ait bilgilerinin olmadığı daha önce belirtilmiştir. Gerçek ve tüzel kişilere "Orman idaresi dikim ve bakım konularında size bilgi vermiyor mu?" şeklinde soru yöneltilmiş ve çoğu kişi bu konularda da bilgi verilmediğini belirtmiştir.

Özetleyecek olursak yöresinde ağaçlandırma çalışmalarına katılan gerçek ve tüzel kişilerin ormancılık ve ormancılık tekniği bilgileri yetersizdir, özel ağaçlandırmaların uygulama prosedürünü bilmemektedirler ve orman idaresine olan güvenleri tam değildir, bu konularda aydınlatıcı bilgi ve tanıtımlarda yapılmamaktadır.

4.7.AĞ AÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE TEŞVİK VE YARDIM KONUSUNA AİT BULGULAR

Çal yöresinde özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilere teşvik ve yardım olarak ücretsiz ağaçlandırma projesi yapılmakta, ücretsiz fidan verilmekte ve kendi mülkiyetinde ağaçlandırma yapmışlar ise bu arazilerine vergi muafiyeti getirilmektedir.

Fidan üretimi için Çal Orman İşletme Müdürlüğü, Çal Belediyesi'nden arazi kiralamış ve burayı fidanlık olarak kullanmaya başlamıştır. Çal İlçe merkezinde fidanlık kurulması yerinde olmuş, gerek Çal merkez ve gerekse diğer yerleşim birim lerine seri ve süratli bir şekilde fidan sevkiyatının yapılması imkan dahiline gelmiştir. Diğer bir teşvik ve yardım olan ücretsiz ağaçlandırma projesi ise, Denizli Orman Bölge Müdürlüğü bazında yapılmaktadır. Vergi muafiyeti o kadar yaygın değildir, zira vatandaşların çoğu bu olayı bilmemektedirler.

Gerçek ve tüzel kişilerin özel ağaçlandırmaları teşvik ve yardım konusunda başkaca beklentileri de vardır. Bu durum, bu konuda gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorulara verilen cevaplardan ortaya çıkmaktadır. Bu kişiler yapılan teşvik ve yardımlara kredi ve mali olanak1ar eklenmesini istemektedirler. Bu suretle daha çok ağaçlandırma yapacaklarını da ifade etmektedirler.

4.8. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN YAPTIĞI AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARININ MALİYETİNE AİT BULGULAR

Gerçek ve tüzel kişilerin yaptıkları özel ağaçlandırma çalışmaları açısından ilgi çekici özellikler göstermektedir.

Çal özel ormanları hakkında hazırlanan raporda, gerçek ve tüzel kişilere tevzi edilen sahaların 1 ha ağaçlandırma maliyetinin 1986 yılı fiyatlarıyla 15.000 TL. olduğu belirtilmektedir(GUMÜŞTOP 1985). Ayrıca bu maliyetin Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılan ağaçlandırmaların l/8'ine baliğ olduğunu da değinilmektedir.

Ağaçlandırma yapmak amacıyla talepte bulunan gerçek ve tüzel kişiler için hazırlanan ağaçlandırma projesinde 1. ha sahanın ağaçlandırma maliyetinin (teras yapımı, fidan dikme, bakım, koruma giderleri ile %10 beklenmedik giderler dahil) 1986 fiyatlarıyla 102.630 TL./ha olacaktır denilmektedir. Bu değer proje üzerinde belirlenmiş değerdir.

Fakat araştırmalarımızda, gerçek ve tüzel kişilere ağaçlandırma maliyetine ilişkin yönelttiğimiz sorularda, ağaçlandırma projesindeki maliyete ulaşılmadığı ortaya çıkmıştır. Uygulama kontrol ve denetim birimi olan Çal Orman İşletme Müdürlüğü yönde bilgiler elde edilmiştir.

Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler 1 ha sahanın ağaçlandırılmasını 20.000—50.000 TL. gibi bir maliyetle yapabilmektedirler(1986 yılı fiyatlarıyla)

Belediye, köy ve kooperatif şeklindeki tüzel kişiler hariç, gerçek kişiler özel ağaçlandırma çalışmalarını genelde 1-3 ha gibi büyüklükteki alanlarda yapmaktadır. Bunun dekar olarak anlamı 10-30 dekardır. Gerçek kişilerin yaptıkları ağaçlandırmalara masraf olarak toprak işleme, teras yapımı ve fidan dikimi girmektedir. Çoğunluğu işgücü ile yapılacak bu işlemlerde gerçek kişiler bizzat kendileri çalışmakta ve kendi işgüçlerini kullanmaktadırlar. Gerçek kişilerin kendilerine ait işgüçleri görünmeyen masraf olarak belirtilmekte, gerçek masrafa dahil olmamaktadır. Ağaçlandırmada kullanılan fidan, Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından ücretsiz olarak verilmekte ve fidan masrafa dahil olmamaktadır. Geriye sadece toprak işleme kalmaktadır. Toprak işleme ise tarım traktörleri ile yapılmakta ve 1 ha sahanın toprak işleme mahiyeti 1986 fiyatlarıyla 15.000 TL. olmaktadır. Bu suretle maliyet şekillenmekte, gerçek kişiler 1986 fiyatlarıyla 1 ha sahayı. 20.000 TL. masraf yaparak ağaçlandırabilmektedir. Bu maliyete bakımla, koruma giderleri dahil değildir. Bakım ve koruma giderlerinin dahil edilmesiyle bu masraf, bir ölçü daha artabilir. Fakat bakım işlerinin yine gerçek kişilerin kendileri tarafından yapılması ve korumaya ilişkin tedbirlerin (tel, çit ile çevirme, bekçi tutma vs.) alınmaması nedeniyle bu masraf işlemlerinde maliyete yansımamaktadır. Bunun yanı sıra ağaçlandırma yapan gerçek kişiler yaptıkları ağaçlandırma işgüçleri yanında işçi tutarak ve bunlara ücret ödeyerek iş gücü kullanabilmektedir. Bu suretle işçilere ödenen ücretler nedeniyle, ağaçlandırma masrafları biraz daha artabilmektedir.

Tüzel kişilerin (belediye ve köy tüzel kişilikleri vs.) ağaçlandırma masrafları, gerçek kişilere nazaran daha yüksek olmaktadır. Çünkü yapılacak tüm ağaçlandırma işleri, bizzat işçi tutularak yaptırılmaktadır. Bu nedenle masraflar yüksek olabilmekte ve l ha sahanın maliyeti 50.000 TL. ulaşabilmektedir.

4.9. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE AİT ORMANLARDA FAYDALANMA AÇISINDAN BULGULAR

Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerce tesis edilen özel ormanlarda, meşcere gelişme çağları açısından gençlik ve sıklık, (l.30 m'deki kabuklu çap 7,9 cm'ye kadar) sırıklık ve direklik(1.30 m'deki kabuklu çap 8—19,9 cm kadar) ile ince ağaçlık (1.30 m'deki kabuklu çap 20-35,9 cmye kadar) çağları görülmektedir. Bu ağaçlardan alan itibariyle en çok yaygın olan ise gençlik ve sıklık çağlarıdır. Yani genelde tesis edilen ormanların büyük bir bölümü (Özellikle 1982'den sonra) birer silvikültürel sıklık bakımı objesidir. Bu nitelikleri nedeniyle, şimdilik bu orman1ardan faydalanma düşünülmemektedir. Fakat ayıklama kesimleri ile yakacak ürün elde edilebilmektedir.

Diğer gelişim çağları olan sırıklık ve direklik ile ince ağaçlık çağları ise birer silvikültürel aralama bakım objeleridir. Aralama müdahaleleriyle bu ormanlardan yapacak yakacak olmak üzere, çeşitli ürünler elde edilebilmektedir.

Bu açıklamalarımız daha çok Çal Belediyesi kamu tüzel kişiliğine ait ormanlar için geçerlidir. Zira Çal yöresinde faydalanma açısından amenajman planı dahilinde işletilen tek orman, Çal Belediyesi Özel Ormanları olmaktadır. Çal Belediyesi 1986 yılında sahip olduğu ince ağaçlık çağındaki ormanlara aralama müdahaleleri yapmış, bu müdahaleler sonucu yapacak ve yakacak ürünler elde edilmiş ve Belediye başkanının ifadesine göre bu ormanlar Çal Belediyesine 10 Milyon TL. civarı gelir getirmiştir.

Çal Belediyesi dışındaki ormanlardan faydalanmanın düzenli yapıldığı söylenemez. Çünkü özel orman tesis eden kişiler hangi gelişme çağında ne tür bir müdahale ile ne nitelikte ürün elde edeceklerini bilmemektedirler. Çal Belediyesi dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların hiç birinin amenajman planı da yoktur. Halk sahip olduğu ormanlardan düzensiz bir şekilde faydalanmaktadır. Bu faydalanma türü de çoğunlukla yakacak odun şeklinde olmaktadır. Orman tesis etmiş kişiler gerek ağaçların dallarını budayarak ve gerekse ibreleri toplayarak yakacak ihtiyaçlarını temin etmektedir. Bu konuda gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorularda da bu tür cevaplar alınmıştır.

Araştırmada gerçek ve tüzel kişilere "yaptığınız ağaçlandırmalardan nasıl faydalanacaksınız, elde ettiğiniz ürünleri nasıl değerlendireceksiniz?" şeklinde sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar ise genelde ortak bir nitelik taşımaktadır. Kişiler yaptıkları ağaçlandırmaları ekonomik bir gözle bakmakta, odundan ve kerestesinden faydalanacaklarını, kendi ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra satmayı düşündüklerini belirtmektedirler.

Çal yöresi özel ormanlarında faydalanma açısından belirtilebilecek diğer bir husus ise Çal Belediyesi özel ormanının rekratif gayelerle kullanılmasıdır. Çal Belediyesi özel ormanı İlçe merkezindeki halka, dinlenme ve eğlenme gibi, sosyal ve kollektif bir hizmet de yapabilmektedir.

4.10. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE YAPILAN AĞAÇLANDIRMALARDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLARA AİT BULGULAR

Özel ağaçlandırma çalışmaları yapan gerçek ve tüzel kişilere bu çalışmalar nedeniyle çeşitli tepkiler gelebilmektedir. Bu tepkiler daha çok hayvancılıkla uğraşan kişilerin gösterdikleri tepkilerdir. Bu kişiler ağaçlandırmalarla meraların daraldığını, kendilerine otlatma yapacak alanın kalmadığını belirtmekte ve ağaçlandırmaların yapılmasına karşı çıkmaktadırlar.

Hayvancılıkla uğraşan bu kişilerin tepkilerini Çal İlçesi'ndeki bazı resmi kurumlarda ilgi gösterebilmektedir. Hayvancılıkla uğraşan kişilerin ağaçlandırmalara karşı ilgi gösteren kurumların başında ise Tarım ve Orman Köy İşleri Bakanlığı Çal İlçe Müdürlüğü gelmektedir. Bu resmi kurum ağaçlandırma yapılan alanlara meradır diyebilmekte ve hayvancılıkla uğraşan kişilerin bu alanları mera olarak kullanmasını destekleyebilmektedir. Ayrıca Çal ilçesi Hükümeti veterinerliğinin de tutumu aynı şekildedir. Sonuçta Çal yöresi topraklarının çeşitli kullanım alanlarına (tarım, orman, mera vs.) tahsisinde resmi kurumlar arasında da büyük ihtilaflar çıkmaktadır. Bu ihtilafların çıkmasının temel dayanağı ülke topraklarının çeşitli kullanım alanlarını belirleyen çalışmaların yapılmamış olması ve kadastro-mülkiyet sorunlarının çözümlenmemiş olmasıdır. Gerek uygulama birimleri (Çal Orman İşletme Müdürlüğü, Tarım Orman ve Köy İşleri Çal İlçe Müdürlüğü) gersek gerçek ve

tüzel kişiler açısından bu sorunlar uygulamalarda içinden çıkılamaz zorluklar getirebilmektedir.

Ağaçlandırmalara gösterilen tepkiler yanında yapılan ağaçlandırmalar ve tesis edilen ormanlardan faydalanmanın düzenlenmesinin de büyük zorlukla olacağı belirtilmektedir. Zira tesis edilen ormanlarda faydalanmada hangi kanun hükümlerinin (6831 sayılı orman kanununun 46, 51 ve l19. maddeleri) uygulanacağı daha ortaya çıkmamıştır. Bunun için Çal yöresi ormanlarının envanterle orman sayılıp sayılmadığı (Orman Kanunu, Madde 1) ortaya çıkması gerekmektedir.

Ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler devlet ormanı açıklıklarında ve hazine arazilerinde yaptıkları ağaçlandırma çalışmalarının uygulama prosedüründen yakınmaktadır. Bu yakınmada gerçek ve tüzel ki uygulamada karşılaştığı bir zorluk olarak yorumlanabilir. Gerçek ve tüzel kişiler bu zorlukları bürokratik engeller olarak görmekte ve bu işlemlerin sadeleştirilmesini istemektedirler.

5. TARTIŞMA

Çal yöresinde ortaya çıkarak, Türkiye Ormancılığına giren ve ilgileri üzerinde toplayarak Türk Ormancılığında önemli bir yer eden ‘ Özel Ağaçlandırmaları” çeşitli kişiler tarafından tartışmaya konmuş ve bilhassa Türkiye Ormancılığı açısından mahiyeti, orman işletmeciliği açısından konumu, Çal’ın Türkiye geneline yaygınlaştırılması için alınabilecek önlemler, Çal ilçesi ağaçlandırmalarının ormancılık terminolojisinde ne adla belirtilebileceği, bu ağaçlandırmaların mevzuat açısından durumu ve mevzuat imkanlarının ne şekilde yönlendirileceği şeklinde tartışmalar yapılmış, yorumlar ortaya konmuş ve şu anda da tartışmalar yapılmakta ve yorumlar ortaya konmaktadır. Fakat son yıllarda yeni kavramlarla zenginleşen ormancılık terminolojisinin ve bu terminolojiye giren terimlerin anlamlarının kavranılamaması yada yanlış kavranılması, ayrıca ülke ormancılık özellikleri ve gerçeklerinin tam manasıyla gözlenememesi; tartışmaların sağlıklı sonuçlara ulaşmasını engellemektedir. Bu yargıtlara örnek vermek gerekirse; ormancılık terminolojisine girmiş olan Agroforestry, karma ormancılık, sosyal ormancılık, orman + tarım işletme sistemleri, özel ormancılık gibi kavramların birbirine karıştırılması, aslında ayrı olan terim anlamlarının birbirleriyle bağdaştırılması olarak belirtilebilir. Türkiye ormancılığında bu terimlerin anlamlarının algılanması ve uygulama tekniği olarak ormancılık çalışma alanlarına aktarılması sağlıklı değildir. Aynı durum Çal örneği içinde vardır.

Ayrıca Çal Örneği’nin Türkiye geneline yaygınlaştırılması için yapılan yorumlar ve çalışmalarda sağlıklı değildir. Bu nedenlerle burada Çal Örneği üzerinde yapılan tartışma ve yorumlara yön vermek amacıyla Çal örneği aşağıdaki başlıklarda tartışılmıştır

5.1. ORMAN İŞLETMECİLİĞİ - ORMANCILIK İŞLETMECİLİĞİ AÇISINDAN ÇAL’IN TARTIŞILMASI

6831 Sayılı Orman Kanunun 4. maddesi ormanları mülkiyet ve idare bakımından; Devlet ormanları, Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar ve Hususi ormanlar olarak ayırmaktadır. Türkiye mülkiyet ve idare bakımından bu üç orman kategorisi rahatlıkla görülebilmektedir. Keza Çal yöresinde de bu üç orman kategorisi vardır. Devlet ormanları vardır, mülkiyet ve idaresi devlete aittir. İşletme ve gözetim görevi Orman Genel Müdürlüğü’ne verilmiştir. Orman Genel Müdürlüğü’nün temsilcisi olarak Çal Ormancılık İşletme Müdürlüğü vardır. Çal Ormancılık İşletme Müdürlüğü devlet ormanlarını gözetim

denetim ve işletilmesi görevini üstlenmiştir. Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar da vardır, bu ormanlar bu kişilerin mülkiyet ve idaresi altındadır, İşletme ve gözetim görevlerini kendileri yapmaktadır, Bu ormanlara Çal Belediyesi, Süller Belediyesi ormanları ile köy tüzel kişiliklerine ait ormanlar örnek olarak gösterilebilir. Hususi ormanlarda vardır, bu ormanlar gerçek kişiler tarafından kendi mülkiyetlerinde veya ormancılık mevzuatı imkanlarıyla devlet ormanı açıklıklarında veya hazine arazilerinde yaptıkları ağaçlandırmalarla ortaya çıkmıştır, idare ve işletilmeleri kendilerine aittir.

Çal yöresinde ayrıma tabi tuttuğumuz bu üç orman kategorisi "İşletme ve İşletmecilik" açısından irdelemeye tabi tutulursa şu sonuçlar ortaya çıkar: Orman Genel Müdürlüğü'nün devlet ormanlarının denetim ve işletilmesi görevini yerine getirebilmesi için ülke orman parçaları belirli nitelik ve özelliklere göre ayrıma tabi tutulmuş ve işletme ünitesi olarak belirlenmiştir. Çal Orman İşletme Müdürlüğü de Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı ve kendine verilen orman işletme ünitesini gözetmek, denetlemek ve işletmek görevini üstlenmiştir. Bu işletmenin asli amacı toplumun bugünkü ve gelecekteki orman ürünlerine olan gereksinimini karşılamaktır. Kar etmeyi prensip olarak gözetse bile bunu amaçlarına dahil etmemektedir. Elde ettiği karları ormanların geliştirilmesi ve genişletilmesi için harcamaktadır. Daha çok koru işletme şekli uygulamaktadır. Kaliteli ve kıymetli odun üretmek için uzun idare süreleri kullanmaktadır. Sahip olduğu ormanları planlı ve düzenli bir şekilde işletmeye çalışmaktadır.

Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlardan olan Çal Belediyesi ve Süller Belediyesi veya diğer yerleşim birimlerindeki tüzel kişilere ait ormanlar değerlendirilecek olursa; bu ormanlar kurumların odun maddesine ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuştur. Ayrıca bu kurumlara gelir sağlamaktadır.

Çal Belediyesi özel ormanları ilk aralama kesimleriyle 10 milyon TL. civarında gelir sağlamıştır. Çal yöresindeki bu tür kategorideki ormanların teknik işleri Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Plan dahilinde işletilen ormanlar da vardır. Buna örnek olarak Çal Belediyesi Ormanı gösterilebilir.

Çal yöresinde bulunan diğer bir orman kategorisinin Hususi Ormanlar olduğunu belirtmiştik. Hususi Ormanlar daha çok köylü işletmesi şeklinde gözükmekte ve tarım işletmesinin içerisinde yer almaktadır. Zira orman tesis eden ve ağaçlandırma yapan kişilerin çoğu tarımsal üretimle uğraşmaktadırlar ve bu ormanlar sahiplerine yakacak, kullanacak odun ve tabi ürün olarak kendi ihtiyaçlarının karşılanması için işletilmektedirler. 1982 ve 1985 yılına kadar tesis edilen özel ormanları veren tablolardan görüleceği gibi alanları küçüktür. Plan dahilinde işletilmemektedir.

Çal yöresindeki bu üç orman kategorilerinin yukarıda yapılan irdelemelerinden sonra DIETERICH'in ormancılığa verdiği iki ana işletme kavramını açıklamak yerinde olur.

DIETERICH Ormancılıkta işletme kavramlarının tanımını "Ormancılık İşletmesi' ve "Orman İşletmesi olarak iki şekilde yapmaktadır. Ormancılık İşletmesini "Yararlanma hakkına sahip olanların ormana ve onun ürünlerine yönelik ihtiyaçlarını sürekli şekilde karşılamak amacıyla orman tekniği işlemlerinin birbirleriyle bağıntılı olarak ve sürekli şekilde yürütüldüğü bir orman sahasıdır" şeklinde, Orman İşletmesini "Kesim, bölmeden çıkarma, odun çeşitlerine ayırma, değerlendirme işleri gibi kendi başlarına olmayan; muhafaza ormanı, tıraşlama, seçme işletmesi gibi doğrudan insan ihtiyaçlarını karşılamayı değil, teknik bir işlemi ve onun sonucunu amaçlayan; insan ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan fakat devamlı

hasılat almaya imkan vermeyen orman kısımlarının oluşturduğu amaçlı işletmeler; bir ziraat işletmesinin tali kısmını teşkil eden ve onun sevk ve idaresi altında yürütülen işletmedir“ demektedir.

Bu tanımlar ve daha önce yukarıda yaptığımız “işletmecilik” irdelemelerine göre; üstlendiği görevler ve sahip olduğu özellikler nedeniyle Çal Orman İşletme Müdürlüğü bir “Ormancılık İşletmesi” gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar (belediye ve köy tüzel kişilikleri, hususi ormanlar) ve bunların oluşturduğu işletmeler ise birer “Orman İşletmesi”dir

5.2. SOSYAL ORMANCILIK - ÖZEL ORMANCILIK - AGROFORESTRY KONULARINDA ÇAL'IN TARTIŞILMASI

Çal örneğinin ortaya çıkmasından sonra bilhassa 1982 ve 1983 yıllarından sonra Çal örneği üzerinde çeşitli terminolojik nitelendirmeler yapılmıştır ve hala daha yapılmaktadır.

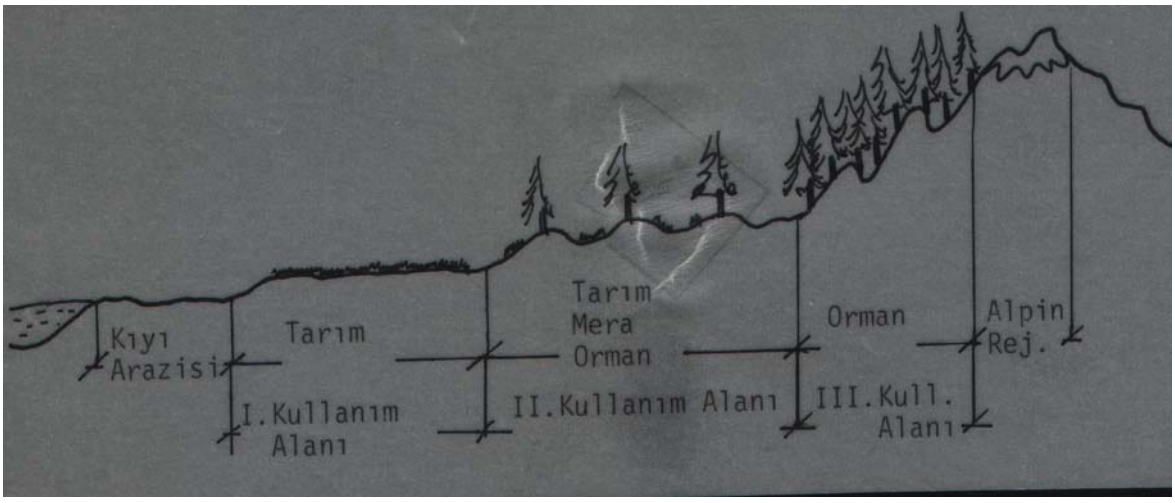
Önce şunu belirtmek gerekir Çal örneğine hiç bir zaman sosyal ormancılık ve Agroforestry gibi terminolojik nitelendirmeler yapılamaz. Zira Çal örneği sosyal ormancılık proje ve uygulamalarıyla ortaya çıkmamıştır. Çal Özel Ormancılığı 1930 yıllara kadar uzanmaktadır ve günümüze kadar da gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma taleplerinin oluşması uzun bir süreç geçirmiştir. Bu uzun süreç içerisinde sosyal ormancılığın niteliklerini gösteren bir özellik ve gelişme yoktur.

Çal, Agroforestry olarak ta nitelendirilemez. Çünkü Çal özel ağaçlandırma alanlarında ormancılık ve tarım aynı arazi biriminde yapılmamaktadır. Özel ağaçlandırma yapılan arazi ağaçlandırmak suretiyle sadece Ormancılık üretimine konu olmaktadır.

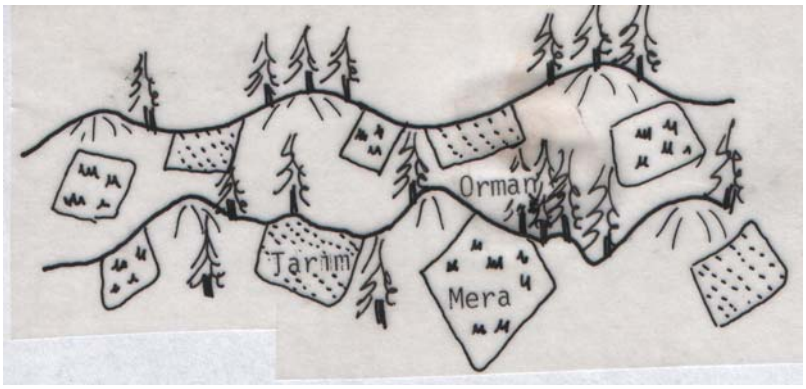
Çal terminolojik nitelendirme olarak uzun süreç sonucu gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik ürün üretmek amacıyla bakış açısına oluşması neticesinde özel ormancılık çalışmalarının ilk adımları olarak yorumlanabilir.

5.3. ARAZİ KULLANIMI VE SINIFLAMASI AÇISINDAN ÇAL'IN TARTIŞILMASI

Ülke genelinde toprakların, deniz yüzeyinden itibaren toprağa dayalı üretimler (tarım, orman ve mera) açısından kullanımı göz önüne alınırsa şekildeki bir durum ortaya çıkar.

Şekildeki profil Türkiye'nin aktüel arazi kullanım şeklidir. Türkiye koşullarında, bunun daha değişik örnekleri veya kombineleri görülebilmektedir. Bu basit profil yorum yapılacak olursa; I. kullanım alanı olarak gözüken araziler tarım olarak ayrılmış olup, tarımsal üretim amacıyla kullanılmaktadır. Genel olarak bu arazilerin aktüel kullanımının diğer bir deyimle tarımsal kullanımının, arazi nitelikleri açısından uygun olduğu belirtilebilir. II. kullanım alanında ise toprağa dayalı üretimler için bir karmaşa vardır.
Bunu alttaki şekilde görmek mümkündür.

Arazi kabiliyet sınıfına dayalı bir toprak kullanımı olmadığı için toprağa dayalı üretimler şekildeki gibi hep birbirinin içindedir. Sonuç olarak tarımsal üretim, ormancılık üretimi, mera dolayısıyla hayvansal üretim aynı birimlerden elde edilmeye çalışılmaktadır. Değişik üretimlerin (tarım, ormancılık, mera dolayısıyla hayvancılık) aynı üretim birimlerinden elde edilmesi nedeniyle, bir üretim dalı diğer bir üretim dalının üretimini kısmaktadır. Sonuçta belirtilen bu II. kullanım alanından yeterince yararlanılamamaktadır. Profilde III. kullanım alanı olarak ormancılık gözükmektedir. Arazi kabiliyet sınıflaması açısından bu arazilerin ormancılık üretimi için kullanımı yerindedir.

Bu açıklamalardan toprağa dayalı üretimler için arazi kullanım yanlışlığının II. kullanım alanı olduğu anlaşılabilir. Fakat Türkiye koşullarında durum böyle değildir. Genelde II. kullanım alanında toprağa dayalı üretimlerin arazi dağılımının yanlışlığı gözlenmesine rağmen I. ve III. kullanım alanlarında da arazi kullanımın yanlışlıkları vardır.

Bu sonuçlar Türkiye'nin tarihi gelişim süreci içerisinde geçirdiği sosyal, ekonomik siyasi ve toplumsal gelişmeler ve değişmeler neticesinde ortaya çıkmıştır. Toprağa dayalı üretim dallarının (tarım, ormancılık, mera dolayısıyla hayvancılık) birbirlerini dengeler şekilde üretimlerini gerçekleştirebilmesi için, arazi kabiliyet sınıfları doğrultusunda ayrıma tabi tutulup planlanması gerekmektedir. Bu ülke üretim kapasitesinin yükseltilmesi için gerekli acil bir olaydır. Arazi kabiliyet sınıflamasının yapılıp toprağa dayalı üretim dallarının, yani tarım, ormancılık ve mera olarak kullanılacak üretim alanlarının belirlenmesi şu anda ülkemizde yetersiz olan toprağa dayalı toplam üretimin (tarım + hayvancılık + mera) artması neticesini doğuracaktır. Bunun için yapılacak işlem havza boyutlarında (Türkiye 26 havzaya ayrılmıştır.) arazinin hali hazır kullanma tarzının tespiti "land-use inventory" değer bakımından sınıflaması "land capability classifacition" ve kullanma tarzının planlanması "land-use planning" olarak belirtilebilir. Bu üç aşamanın her birisi başlı başına bir değer ifade ettiği gibi bir bütün olarak da birbirlerini tamamlamaktadır.

Açıklamalara orman köylerinde yaşayan 10 milyon kişide dahil edilirse konunun sosyal boyutu ortaya çıkar. Orman köyleri çevresinde geçimlerini sağlamaya çalışan insanlar ekonomik güçlükler nedeniyle zorunlu olarak orman olarak ayrılması gereken alanlara girmek

zorunda kalmıştır. Orman olarak ayrılması gereken alanların diğer üretim dallarında kullanılması sakıncalıdır. Tarımsal üretim amacıyla kullanılsa bile birim alandan alınacak ürün çok düşük değerdedir. Fakat sosyal, siyasal, ekonomik ve demografik gelişmeler orman köylüsünü ormancılık üretiminin söz konusu olduğu arazilere yöneltmiştir ve hala da yöneltmektedir. Hatta daha çok açmacılık yoluyla elde ettikleri bu toprakları mülkiyetlerine bile almışlardır. Sonuçta ülke genelinde orman alanı bütünlüğü kalmamış, ormancılığı ileri ülkelerde rastlanmayıp gelişmekte olan ülkelerin ormancılığında çok görülen zirai üretime söz konusu olmuş arazilerle iç içe olan, bölük pörçük bir orman yapısı ortaya çıkmıştır.

Orman köylerinin tarım amacıyla kullandıkları araziler tarımsal üretim için verimsizdir. Genellikle bu arazilerde kuru tarım (dry farming) yapılmaktadır. Tarım olarak kullanılan araziler, arazi kabiliyet sınıfları açısından orman olarak idame ettirilmesi gereken arazilerdir. Fakat ekonomik sıkıntılar bu insanları bu arazileri kullanma zorunluluğu getirmiştir. Ayrıca buralarda yapılan üretim metotları ve teknikleri ilkeldir ve acı bir gerçektir ki hala ilkçağ üretim teknikleri ile eşdeğerdedir.

Ülke bazında toplam üretim ve bu üretimin gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan gelirler göz önüne alındığında, bunun bölüşümü üretim faktörlerini elinde bulunduran kişilere dağıtımı şeklinde olmaktadır. Yani üretim faktörleri olan toprak (doğa), sermaye (kapital), işgücü (emek), girişim (teşebbüs) sahipleri toplam üretimden; rant, faiz, ücret ve kâr şeklinde paylarını almaktadır. Ülkenin tümünde sosyal doğal ve ekonomik koşullar aynı şekilde olamayacağı için toplam üretimin oluşturduğu gelirin dağılımı da ülkenin her tarafında aynı şekilde olmaz. Kentsel ve gelişmiş çevreler de üretim faktörlerinden herkes payını almış olup bu paylara göre de gelirlerini almaktadır. Kırsal çevrede bu durum değiştiği gibi orman köylerinde bu değişiklik daha da göze çarpmaktadır. Kısıtlı olan üretim faktörleri dar manada üretimi sağlamaktadır. Üretim faktörleri tarımsal üretim amacıyla yönlendirildiğinde istenilen üretim gerçekleşmemektedir. Zira orman köylerinde üretim faktörleri tarımsal üretimi gerçekleştirecek karakterde değildir. Arazi engebelidir, topraklar tarım toprağı değildir. Yani bir üretim faktörü olan doğa (toprak) arazi kabiliyet sınıfı açısından tarıma uygun değildir. Ancak ormancılık üretimi söz konusu olabilir. Ayrıca üretim faktörleri tek kişi elinde toplanmış olup, bu kişilerde bu üretim faktörlerini tarımsal üretim amacıyla kullanmak istemektedirler. Tüm bunların sunucu düşük ve yetersiz üretim şeklinde kendini göstermektedir. Bu sonuçlarda orman köylüsü fakir düşmektedir. Eğer orman köylerindeki halkın bir yıllık istemlerini karşılayacak üretim, üretim yılı sonunda gerçekleşmiyorsa ya kaynak dağılımı yetersizdir ya da o üretim dalı (tarım) yeterli verimi sağlayamıyor demektir. Köylülerin istemlerini gerçekleştiremeyen üretim dalındaki eksiklik orman köyleri için bir refah kaybıdır.

İşte Çal örneğinin yaygınlaştırılmasında bu ülke gerçekleri göz ardı edilmemelidir. Tarımsal üretimin gerçekleşmediği ve orman köylüsünün elinde bulunan bu araziler orman kurma yönünden teşvik ve destek edilmelidir. Fakat zor şartlarda bu topraklardan geçinen insanlar buna ilgi göstermeyebilir veya itibar etmeyebilir. O zaman yapılacak işlem hem orman kurmaya teşvik ve destek olmak hem de bu insanların geçimlerini sağlayacak üretim dallarını bu yörelere sokmak olacaktır. Yeni üretim dalları yeni üretim faktörleri demektir. Bu da besi hayvancılığı, el sanatları arıcılık vs. şeklinde kendini gösterebilir. Bu çalışmalar eski OR-KÖY teşkilatının yaptığı çalışmalardır şeklinde yorumlanabilir. OR-KÖY teşkilatı çalışmalarıyla orman köylüsüne hizmet ve destek götürmüştür. Ve bu çalışmaların başarılı örnekleri ülke düzeyinde yaygındır. Fakat OR-KÖY orman köylüsünü orman ile bütün görmemiş daha çok orman köylüsünün ormanla ilişkisini kesme yönünde çalışmalar yapmıştır.

Sonuç olarak denilebilir ki, toprağa dayalı üretimlerin (tarım orman, mera vs.) konu olacağı araziler nitelikleri ve özelliklerine göre dengeli dağılması için arazi kabiliyet sınıflaması gereklidir; ormanla iç içe bulunan ve aslında orman olarak idame ettirilmesi gerekirken ekonomik zorluklar nedeniyle orman köylüsünün tarımsal üretimine konu olan araziler ağaçlandırmaya ve orman kurmaya teşvik ve destek edilmelidir. Eğer bu sağlanırsa amenajman planlarında görülen parçalı orman alanlarında belirli bir bütünlük sağlanmış olacaktır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bundan önceki bölümlerde Çal yöresi "Özel Ağaçlandırmaları ve Özel Orman İşletmeciliği"nin ortaya çıkması, tarihi gelişimi, 1985 yılı itibariyle miktarları, uygulama prosedürleri açıklanmış, daha sonra da materyal ve metot doğrultusunda elde edilen bulgular verilmiş ve son olarak da tartışmalarla konu irdelenmeye çalışılmış idi. Bu bölümde ise önce araştırmada varılan sonuç açıklanmış, daha sonra da Çal yöresi "Özel Ağaçlandırmaları ve Özel Orman İşletmeciliği" çalışmaları için alınabilecek tedbir ve teklifler öneriler halinde verilmiştir. Ayrıca örneğinin Türkiye genelinde ilgi uyandırması özel ağaçlandırma çalışmalarının yaygınlaştırılması yönünde eğilimi gösterdiğinden bu çalışmalar için alınabilecek tedbir ve tekliflerde bu bölümde verilmiştir

6.1. SONUÇ

Çal yöresi Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmaları, Türkiye Ormancılığına mal olmuş bir olaydır. Çal yöresi halkı orman kurmaya ve yetiştirmeye özenmiş ve bu konuda başarılı çalışmalar yapmıştır. Ağaçlandırma yapmaya yönelik talep halktan gelmektedir. Bu talebin oluşması ise uzun bir süreç geçirmiştir. Halk bu ağaçlandırmaları daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla yapmaktadır.

1982 yılına kadar ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin sadece kendi mülkiyetlerinde ağaçlandırma yapmaları, orman tesis etmeye yönelik ilgilerinin bir göstergesidir. Bu ilgilerinin gerekçesi ise ağaçlandırma yoluyla ekonomik nitelikte ürün elde edebilecekleri ve bu üründen gelir sağlayabileceklerini inanmalarıdır. Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırmaya yönelik taleplerinin oluşmasında değişik faktörlerde (verimsiz araziler, hızlı erozyon, tarıma uygun olmayan topraklar, ağaçlandırma maliyetinin ucuzluğu vesaire) etkili olmuştur.

Çal yöresinde ağaçlandırma yapan ve bunu bizzat asli görev olarak yüklenen kuruluş Çal Orman İşletme Müdürlüğüdür. Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün 108.027 ha. ormanlık sahası vardır. Bu sahanın 17.954 ha koru, ha bozuk koru, 56.012 ha. bozuk baltalık ve makiliktir. İşletmenin potansiyel ağaçlandırma sahaları 138,415 ha.dır. Ve Çal Orman İşletme Müdürlüğü bu güne kadar 4.736 ha ağaçlandırma yapabilmiştir. Gerçek ve tüzel kişilerin tesis ettikleri özel orman sahası ise 3752 ha dır. Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün 129.927 ha ağaçlandırma yapması gereken sahası bulunmaktadır. Yıllık ağaçlandırma programlarıyla Çal Orman İşletme Müdürlüğü bu sahanın tümünü ancak 60-70 yıl gibi bir sürede ağaçlandırabilecektir. 60—70 yı1 gibi bir süre ormancılık üretimi için önemli bir kayıptır. Fakat Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün yanında gerçek ve tüzel kişilerde özel olarak ağaçlandırma çalışmalarına katılmaları belki bir ölçüde üretim kaybı olan bu sürenin azalmasında yardımcı olabilecektir. O nedenledir ki Çal yöresinde Orman İşletme Müdürlüğü

yanı sıra ve tüzel kişilerinde ağaçlandırma çalışmasına katılmaları Çal yöresinin orman varlığının arttırılmasında olumlu sonuçlar doğurmuştur.

Türkiye'nin orman varlığının arttırılmasında da Çal yöresi örnek olarak alınabilir. Orman Genel Müdürlüğü'nün yaptığı ağaçlandırmaların yanında orman tesis etmek isteyen gerçek ve tüzel kişilerde ağaçlandırma çalışmalarına katılabilir. Bu suretle Türkiye orman varlığının arttırılması için geçirilecek süreç kısaltılabilir. Fakat dikkat edilmesi gereken önemli hususlar vardır. Bu hususlar öneriler bölümünde belirtilmiştir.

6.2. ÖNERİLER

"Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar" çalışmalarında alınması gerekli tedbir ve teklifler öneriler başlığı altında Çal örneği ve çalışmaların Türkiye geneline yaygınlaştırılması olarak aşağıda iki şekilde verilmiştir.

6.2.1. Çal Örneği İçin Öneriler

1- Gerçek ve tüzel kişilerin yaptıkları ağaçlandırmalardan beklentileri vardır. Bu daha çok ekonomik ürün şeklinde kendini göstermektedir. Özel ağaçlandırmaların yaygınlaşması için gerçek ve tüzel kişiler bakış açısının geliştirilmesi gereklidir. Ormancılık gelirinin, zirai gelirle aynı olmadığı fakat zaman içerisinde elde edilecek ürünün niteliğine göre bir süre beklentiden sonra gelir alına bileceği anlatılmalı ve Çal ilçesinin yerleşim birimlerindeki örnekler bu kişilere gösterilmelidir.

2- Çal Örneğinin ortaya çıkmasında önemli etkiye sahip ormancılık günleri (Ağaç bayramları, Orman Haftaları) etkili bir şekilde kutlanmalı ve ağaçlandırmaların yaygınlık kazanmadığı yörelerde Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından örnek orman tesisi yoluna gidilmelidir. Tesis edilen bu ormanların gelişme ve büyümeleri koruma yoluyla garanti altına alınıp, gerçek ve tüzel ki bu gelişme ve büyümeleri görmeleri sağlanmalıdır.

3- Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma tekniği ve bilgileri yeterli değildir. Bu bilgi yetersizliği ağaçlandırma çalışmalarının başarısını azaltmaktadır. Bu nedenle Çal Orman İşletme Müdürlüğü teknik elemanları gerçek ve tüzel kişilere ağaçlandırma tekniği konularında ve bilhassa toprak hazırlığı ve fidan dikimi ile fidan aralık mesafeleri hakkında bilgi vermesi gereklidir. Ve örnek sahalar olarak tatbikat suretiyle kişilere göstermelidir.

4- Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin silvikültür tekniğine ait bilgileri de yeterli değildir. Tesis edilen özel ağaçlandırma sahalarının bakımsız kalmaması için kişiler bu konuda aydınlatılmalıdır. Bunun için değişik niteliklerdeki silvikültür bakım objeleri (gençlik sıklık, sırıklık-direklik vs.)seçilmeli, örnek olarak bakım tekniği işlemleri uygulanmalı, bu uygulamalar gerçek ve tüzel kişilere ve tesis ettikleri özel ormanlarda da bu işlemleri yapmaları belirtilmelidir.

5- Çal yöresindeki özel ormanların korunması önemli bir sorun olarak gözükmektedir. Her ne kadar gerçek ve tüzel kişilere ait orman korunması görevi, orman kanununa göre sahiplerine ait ise orman idaresinde bu konuda görevler düşmektedir. Orman kanununun 79. maddesine göre bu ormanlar yönelik suçların kovuşturulması suç zaptı ile tevsik edilmesi orman idaresine verilmiştir. Fakat Çal İşletme Müdürlüğü bu prosedürü etkili bir şekilde

uygulayamamaktadır. Bu nedenle özel ormanlara yönelik suçların kovuşturulmasına Çal Orman İşletme Müdürlüğü önem vermelidir.

Orman sayılmayan yerlerin korunması ise 2.7.1941 tarih ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunuyla yapılacaktır. Bu kanunun etkisiz ve eski olan müeyyideleri derhal değiştirilmeli ve güncelleştirilmelidir.

Ayrıca özel ormanlara gelen zararları suç duyurusu şeklinde bildiren gerçek ve tüzel kişilere de ilgi gösterilmelidir.

Koruma konusunda ise diğer bir husus ise böcek ve mantar zararlarıdır. Bu tür zararları da orman idaresi teknik bir müdahale uygulayarak gerçek ve tüzel ki yardımcı olmalıdır.

6- Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin bilgi düzeyleri yeterli değildir. Gerek kendi mülkiyetinde ve gerekse devlet ormanı açıklığı veya hazine arazisinde tesis eden kişilerin düşüncelerinde birçok soru vardır. Ormancılığı ve ormancılık tekniğini bilmemektedir. Devlet ormanlarında veya hazine arazilerinde yaptıkları özel ağaçlandırmaların ileride ellerinden alınabileceğini dahi düşünmekte ve orman idaresine de güvenmemektedirler.

Özel ağaçlandırmalarda uygulanan prosedürü de bilmemektedirler. Bu nedenledir ki gerçek ve tüzel kişilerin bu hususlarda bilgilendirilmesi ve aydınlatılması konuları büyük önem taşımaktadır. Orman idaresinin bu sorunları çözümlenmesi için tanıtımlar yapması gerekir. Bunun için yapılacak işlemler; broşürler, dergiler, tanıtıcı kitapların hazırlanması ve dağıtılması; konferanslar ve seminerler düzenlenmesi ile gerçek ve tüzel ki bizzat katılacağı tatbikatlar olarak belirtilebilir.

7- Çal yöresi özel ağaçlandırma çalışmalarının teşvik ve yardım büyük önem kazanmaktadır. Gerçek ve tüzel kişilere bu konuda mali ve maddi yardımlar yapılmalı ve bunlar genişletilmelidir. 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanunla 64. maddeye istinaden kurulan "Ağaçlandırma Fonu"ndan öncelikle yararlandırılmalıdır.

Fidan ve teknik yardım yoğun bir şekilde yapılmalı, kendi mülkiyetinde ağaçlandırma yapan kişilerin arazilerinin vergi muafiyeti yerine getirilmelidir.

8- Çal yöresinde tesis edilen özel ormanlardan faydalanmanın düzenlenmesi için Orman Kanunun 1. maddesine göre orman sayılan ve orman sayılmayan yerlerin belirlenmesi gerekir. Hususi veya kamu tüzel kişiliğine ait orman olarak belirlenen alanlarının amenajman planlarının yaptırılarak faydalanmanın düzene bağlanması, orman sayılmayan yerlerin ise Orman Kanunun 116. maddesine göre orman sayılmayan yerlere ait yönetmelik hükümlerinin uygulanması gereklidir.

9- Gerçek ve tüzel kişilerin yaptıkları ağaçlandırmalara tepki gösteren şahıslar hayvancılıkla uğraşan kişilerdir. Bu kişilerin tepkileri mera ıslah projelerinin düzenlenmesi ve uygulamaya konulması, ahır hayvancılığına geçiş yönünde destek olunması suretiyle azaltılabilir.

10- Çal yöresi özel ağaçlandırmalarının uygulamaların da değişik devlet meslek kuruluşları ile orman idaresi arasında sürtüşmeler olabilmektedir. Bunların başında ziraat ve

veteriner meslek grupları gelmektedir. Bunun için yapılan çalışmalar bu meslek gruplarına anlatılmalı, koordineli çalışma zemini hazırlanmalıdır.

11- Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişileri teşvik ve destek etmek amacıyla ormancılıkla ilgili festivaller düzenlenebilir, müsabakalar hazırlanabilir, dereceye girenler ödüllendirilerek ağaçlandırma çalışmalarına ilgi çekebilir.

12- Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerin devlet ormanları ve hazine arazilerinde yaptıkları ağaçlandırma çalışmalarında uygulanan prosedürün uzun olmasından yakınmaktadır. Bunun kısaltılma yolları aranmalıdır.

6.2.2. Çal Örneğinin Türkiye Geneline Yaygınlaştırılması İçin Öneriler

Genel ormancılık politikaları gözlendiğinde bilhassa en son çıkan mevzuatlar neticesinde (5.6.1986 tarih 3302 sayılı kanun ile 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı Kanunlar) ormancılık çalışmalarının içerisine, ormancılık teşkilatının yanı sıra diğer kamu tüzel kişilikleri ile gerçek ve tüzel kişilerinde yer alması doğrultusunda bir gidişatın varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu daha çok ağaçlandırma yapmaya ve orman tesis etmeye yönelik tedbirlerle kendisini göstermektedir. Çal örneği de bu tür yönlenmede verdiği işaretlerle etkili olmuştur.

Türkiye orman varlığının artırılmasında Orman Genel Müdürlüğü yanında diğer gerçek ve tüzel kişilerde görev alabilmektedir. Gerçek ve tüzel kişilerin yapacağı özel ağaçlandırmalar için Çal örneği de göz önünde tutularak alınabilecek tedbir ve teklifler aşağıdaki öneriler şek verilebilir.

1- Özel ağaçlandırmaların Türkiye geneline yaygınlaştırılması için Çal yöresinin özellik ve niteliklerine sahip olanlar seçilmeli ve çalışmalar pilot bölge olarak buralardan başlatılmalıdır.

2- Özel ağaçlandırma çalışmalarının ülke genelinde yaygınlaştırılması bilgi akışı, kontrol ve denetim mekanizması sorunlarını doğuracağı için bu sorunların üstesinden gelecek ve özel ağaçlandırmaların işlerliğini sağlayacak Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığına bağlı "Özel Ağaçlandırmalar Şube Müdürlüğü" kurulmalı, bu departmanın görevleri taşra teşkilatı düzeyine yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca merkez teşkilatında "Özel Orman İşletmeleri Şube Müdürlüğü" kurulması da bu çalışmaların işlerliğini sağlayabilen bir departman olabilecektir.

3- Türkiye genelinde gerçek ve tüzel kişilerin ormancılık ve ormancılık tekniği konularında bilgileri olmayabilir. Ayrıca özel ağaçlandırma prosedürlerini de bilmeyebilirler. Bunun için Orman Bölge Müdürlükleri ve İşletmeler bazında bu konularda bilgi verecek tanıtım, bilgilendirme ve aydınlatma büroları kurulmalıdır. Ağaçlandırma talebinde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yanlış bilgilerle donanması önlenmelidir. Özel ağaçlandırma uygulamalarının tekniği tüm açıklığı ve en ince ayrıntılarına kadar anlatılmalıdır.

4- Özel ağaçlandırma yapacak kişiler tesis edecekleri ormanlardan elde edecekleri geliri kavramayabilir veya anlayabilirler. Ziraatle uğraşan kişiler yıllık gelire alışmışlardır. Fakat özel orman tesis ettikleri taktirde belirli bir yıl bekledikten sonra ormancılık üretiminin gelirine ulaşacakları ve kavuşacakları anlatılmalı ve gösterilmelidir.

5- Ağaç bayramları ve orman haftaları değişik yerleşim birimlerinde etkin şekilde kutlanarak kişilerin ileride ormancılığı ekonomik gözle bakmasını sağlayacak örnek orman tesisi (köy korulukları, okul korulukları vs.)yoluna gidilme ve bunlar özel korumaya alınmalıdır.

6- Teşvik ve yardım özel ağaçlandırmaların artmasında büyük ölçüde rol oynayacaktır. Hibe şeklinde yardımlarında etkilidir. Bu konuda yeni kurulan "Ağaçlandırma Fonu" da özel ağaçlandırmaların yaygınlaşmasında önemli rol oynayacaktır. Burada belirtilmek istenen ve üstünde durulması gereken bir konu vardır. Ağaçlandırma Fonu'ndan yapılacak yardımlar ve verilecek krediler sadece orman köylerinde yaşayan ve ağaçlandırma talebinde bulunan kişiler ile bu yöredeki kooperatiflere verilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca kendi mülkiyetinde ağaçlandırma yapacak kişilerde öncelikle yardım yapılmalı ve kredi verilmelidir. Ve hiç bir zaman bu fonun kullanılmasında suiistimallere yer verilmemelidir.

7- Ülkemizde arazi kabiliyet sınıfına dayalı bir toprak kullanımı olmadığı için, aslında orman olarak idame ettirilmesi gereken alanlar kırsal çevre insanının kullanımına ve mülkiyetine, tarımsal üretim amacıyla konu olabilmiştir. Yeterli verim alamayan bu insanların arazileri orman kurma yönünde teşvik ve destek olunmalı ve bilhassa kredi ve hibe şeklindeki yardımlar bu yörelerde yapılmalıdır. Böylece ülkemizde görülen parçalı orman bütünlüğü ortadan kalkabilir.

8- Özel ağaçlandırma için tahsis edilecek devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazileri bulundukları yerleşim birimindeki kişilere verilmelidir. Zira bu insanlar kendi arazileri gibi gördükleri bu alanlara başka kişileri sokmak istemeyeceklerdir. Orman Genel Müdürlüğü'nün yaptıkları ağaçlandırmalara bile tepki gösterme durumu, bir ölçü olarak bu konuda dikkate alınmalıdır.

9- Devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazilerinin ağaçlandırma amacıyla kişileri tahsisi, nasıl Orman Genel Müdürlüğü'nün ağaçlandırmalarına hayvancılıkla uğraşan kişiler tepki gösteriyorlarsa, aynı tepkiyi bu kişilerde göstereceklerdir. Bu nedenle hayvancılıkla kişilerde düşünülmeli, aynı yörenin insanları karşı karşıya getirilmemeli ve mera ıslah projeleriyle tepkiler kırılmalıdır.

10- Çal yöresinde olduğu gibi değişik meslek gruplarının ağaçlandırma sahaları hakkında zıt görüşleri ve çatışmaları olmamalıdır. Tüm meslek grupları koordineli çalışmaya özen göstermelidir.

11- Özel ağaçlandırma amacıyla tefrik edilen devlet arazileri etkin, koruma ve denetim altına alınmalı, başka amaçlar için kullanımlardan men edilmelidir.

12- Özel ağaçlandırma yapacak kişilere ormancılık bilgileri verilmeli bilhassa ağaçlandırma ve silvikültür tekniği bilgileriyle aydınlatılmalı, kişilerin ormancılığı zirai bir çalışma gibi görmeleri önlenmelidir.

13- Tanıtım ve yayım konusu çok önemlidir. Ağaçlandırma yapacak gerçek ve tüzel kişilere dağıtılacak prospektüs, broşür, dergi vs. hazırlanmaları ormancılık konuları hakkın da bilgiler verilmelidir.

LİTERATÜR

l- AKIN, C. 1986, Ağaçlandırmalar, Ağaçlandırma El kitabı Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

2- AĞAÇLANDIRMA VE SİLVİKÜLTUR ÇALIŞMALARI (1985-1986) 1986 Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

3- AĞAÇLANDIRMA VE SİLVİKÜLTÜR ÇALIŞMALARI (1986-1987) 1987 Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

4- ANON, 1976. Ormancılık Ana Planı 1973-1995 Orman Bakanlığı Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.

5- ANON, 1980. Türkiye Orman Envanteri Orman Genel Müdürlüğü Yayını No: 13/630 Ankara.

6- AYANOĞLU, S. 1987. 3116 Sayılı Kanun ve Sonrası, Orman ve Av Dergisi Yıl: 63 Cilt: 63 Sayı:2 Ankara.

7- ÇAKIR, M. 1986. Türkiye'de Yapacak ve Yakacak Odun Talebinin Gelir Esneklikleri, Orman Mühendisliği Dergisi Yıl:23 Sayı: 12 Ankara.

8- ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL ORMANLAR DÖKÜMANLARI, 1986. Çal / Denizli.

9- ÇAL BELEDİYESİ ÖZEL ORMANI AMENAJMAN PLANI, 1986, Çal / Denizli.

10- DPT. 1985 V.BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU. DPT Yayın No: 2006 Ö.İ.K. Yayın No:310, Ankara.

11- ERASLAN, İ. 1982. Orman Amenajmanı, İ.Ü. Yayın No: 3010 O.F. Yayın No: 313 İstanbul.

12- FIRAT, F. 1971. Ormancılık İşletme İktisadı, İ.Ü. Yayın No: 1541, O.F. Yayın No: 156 İstanbul.

13- GÜLEN, İ. ve ÖZDÖNMEZ, M. 1980. Orman İdare (Yönetim) Bilgisi İ.Ü. Yayın No: 2773, O.F. Yayın No: 292, İstanbul.

14- GÜNEL, A, 1986. Türk Ormancılığının Temel Sorunları, Orman ve Av Dergisi Yıl: 62 Cilt: 62 Sayı: 7, Ankara.

15- GÖZENÇ, S. 1978. Küçük Menderes Havzasında Arazinin Kullanılışı ve Sınıflandırılması İ.Ü. Yayın No: 2396 Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 94 İstanbul.

16- GÜMÜŞTOP, E. 1985. ÇAL ÖZEL AĞAÇLANDIRMALARI HAKKINDA RAPOR Denizli.

17- HAYAT ANSİKLOPEDİSİ

18- İSPİRLİ, E., REİS, İ. ve ÇAKIR, M. T., 1985. Türkiye'de Yapacak ve Yakacak Odun Arz Talep Dengesi (1986-2002) Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ankara.

19- İSTANBULLU, T. 1976. Türkiye'de Devletten Başkasına Ait Ormanların İdare ve İşletilmesi üzerinde Araştırmalar, İ.Ü. Yayın No: 3485, O.F. Yayın No: 263 İstanbul.

20- KALIPSIZ, A. 1976. Bilimsel Araştırma İ.Ü. Yayın No:2076 O.F. Yayın No: 215 İstanbul.

21- KARADENİZ, N. Ali, 1986. Orman Genel Müdürlüğü ve Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı Yayını, Ankara.

22- MİRABOĞLU M. 1983., Ormancılık İşletme İktisadı İ.Ü. Yayın No: O.F. Yayın No:340 İstanbul.

23- ÖZDÖNMEZ, M. 1971. Türkiye'nin Ağaçlandırma Problemleri Üzerinde Ormancılık Politikası Yönünden Araştırmalar, İ.Ü. Yayın No: 1660, O.F. Yayın No: 178 İstanbul.

24- ÖZDÖNMEZ, M. ve İSTANBULLU T. 1981. Ormancılık Politikası Ders Kitabı, İ.Ü. Yayın No: 2875 O.F.Yayın No: 305 İstanbul.

25- ÖZKAHRAMAN, İ. 1986. Keşan Ağaçlandırma Semineri, Ağaçlandırma El Kitabı, Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

26- ÖZKAHRAMAN, İ. 1986. Açık Köşe Orman Mühendisliği Dergisi Yıl:23, Sayı 11, Ankara.

27- SAĞKAYA, A. l986(a). Sosyal Ormancılık, Orman Mühendisliği Dergisi Sayı: 6, Ankara

28-SAĞKAYA, A. 1986(b). Ormancılık Politikasında Gelişmeler, Orman Mühendisliği Dergisi Yıl: 23, Sayı: 7 Ankara.

29- SAĞKAYA A. 1986(c). Ormancılıkta Politika Değişikliği, Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl: 23, Sayı: 8, Ankara.

30-SAĞKAYA, A. 1986(d). Şili'de Ormancılık Faaliyetleri, Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl: 23, Sayı: 12, Ankara.

31- ÜRGENÇ, S. ve BOYDAK, M., 1985. Türkiye'de Orman İçi ve Orman Dışı Ağaçlandırma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Hedefleri İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Cilt: 35, Sayı:2, İstanbul.

32- YURT ANSİKLOPEDİSİ CİLT 2

33- 6831 Sayılı Orman Kanunu

34- 6831 Sayılı Orman Kanunun 23.9.1983 Tarih ve 2996 Sayılı Kanunla Değişiklikleri

35- 6831 Sayılı Orman Kanununun 5.6.1986 Tarih ve 3302 Sayılı Kanunla Değişiklikleri

36- 6831 Sayılı Orman Kanunun 22.5.1987 tarih ve 3373 Sayılı Kanunla Değişiklikleri

37- 2.7.1941 Tarih ve 4081 Sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunu, Nural Köy Kütüphanesi, Kitap Neşriyatı, 1955, İstanbul.

38- 27.8.1984 Tarihinde Resmi Gazetede Yayınlanan Ağaçlandırma Yönetmeliği.

39- 6 Nisan 1987 Tarih ve 19423 Sayı ile Resmi Gazetede yayınlanan Ağaçlandırma Yönetmeliği